

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra geografie

Bakalářská práce

**Místa paměti na období fašistické a komunistické totality
v Plzeňském kraji**

Vypracoval: Tomáš Hasenőhrl

Vedoucí práce: RNDr. et PhDr. Aleš Nováček, Ph.D.

České Budějovice 2026

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem autorem této kvalifikační práce a že jsem ji vypracoval pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Prohlašuji, že při přípravě předložené práce byly použity následující nástroje generativní AI uvedenými způsoby:

V kvalifikační práci byl použit nástroj Microsoft Copilot v období 25.8.2025-6.4.2026. Nástroj jsem použil především k revizi formulací a průběžným opravám rukopisu.

Výstupy jsem následně zkontroloval, případně upravil, ověřil jejich správnost a přebírám za obsah práce plnou odpovědnost.

V Českých Budějovicích dne

.....

Tomáš Hasenöhrl

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce panu RNDr. et PhDr. Aleši Nováčkovi, Ph.D. za jeho odborné vedení, ochotu a čas, který mi věnoval při zpracování této práce. Dále děkuji všem svým blízkým za jejich velkou podporu během studia.

Anotace

Hasenóhrl, T. (2026): Místa paměti na období fašistické a komunistické totality v Plzeňském kraji. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, 56 s.

Tato bakalářská práce se zaměřuje na problematiku míst paměti na období fašistické a komunistické totality na území Plzeňského kraje. Cílem práce bylo provést analýzu prostorové distribuce pamětních míst, vytvořit jejich ucelenou databázi s typologickou kategorizací a následně vizualizovat jejich rozmístění prostřednictvím kartografických výstupů. Pomocí kartografických výstupů lze sledovat prostorové pravidelnosti. Dochází k porovnání četnosti míst paměti ve venkovském a městském prostředí. Dále byla porovnávána vzdálenost od státní hranice a od historické hranice Protektorátu Čechy a Morava. Bylo prokázáno, že z jednotlivých kategorií převažují pro fašistickou totalitu pomníky/památníky a pro komunistickou totalitu zaniklá sídla. Interpretace se také zaměřuje na historický kontext, zejména na roli odbojových aktivit za nacistické okupace či vliv železné opony v pohraničních oblastech během komunistického režimu, což výrazně ovlivnilo vznik a tematické zaměření míst paměti v jednotlivých částech Plzeňského kraje.

Klíčová slova: místa paměti, totalitní režimy, prostorová distribuce, efekt hranice, historické události

Abstract

Hasenöhrl, T. (2026): Places of Memory during the Period of Fascist and Communist Totalitarianism in the Pilsen Region. Bachelor's thesis. University of South Bohemia in České Budějovice, Faculty of Education, Department of Geography, 56 p.

This bachelor's thesis focuses on the issue of places of memory during the period of fascist and communist totalitarianism in the Pilsen region. The aim of this work was to analyze the spatial distribution of memorial places, create their comprehensive database with typological categorization and subsequently visualize their distribution through cartographic outputs. Spatial patterns can be observed using cartographic outputs. A comparison is made of the frequency of places of memory in rural and urban environments. Furthermore, the distance from the state border and from the historical border of the Protectorate of Bohemia and Moravia was compared. It has been shown that, of the individual categories, monuments/memorials predominate for fascist totalitarianism and abandoned settlements predominate for communist totalitarianism. The interpretation also focuses on the historical context, especially the role of resistance activities during the Nazi occupation or the impact of the Iron Curtain on border areas during the communist regime, which significantly influenced the establishment and thematic focus of places of memory in various parts of the Pilsen region.

Keywords: places of memory, totalitarian regimes, spatial distribution, border effect, historical events

Obsah

1. Úvod	7
2. Diskuse s literaturou	10
3. Metodika.....	16
4. Plzeňský kraj v období totalitních režimů 1938/1939-1989.....	21
4.1 Období fašistické totality 1938/1939-1945.....	21
4.2 Období komunistické totality 1948-1989.....	24
5. Analýza míst paměti na období fašistické a komunistické totality v Plzeňském kraji.	28
5.1 Analýza prostorové distribuce míst paměti.....	28
5.1.1 Fašistická totalita	28
5.1.2 Komunistická totalita.....	34
5.2 Typologie míst paměti.....	40
5.2.1 Fašistická totalita	40
5.2.2 Komunistická totalita.....	42
6. Syntéza	44
7. Závěr.....	48
8. Seznam odborné literatury.....	51
9. Seznam tabulek, grafů, map a obrázků.....	55
10. Přílohy	57

1. Úvod

V Plzeňském kraji se nachází řada pamětních míst, která jsou spojena s obdobím nacistické okupace a komunistické diktatury. Tato místa přispívají k vzdělávání veřejnosti o represích totalitních režimů 20. století a jejich dopadech na společnost. Zároveň představují připomínku obětí těchto režimů a fungují jako varování před opakováním podobných situací. Přestože současná doba nabízí stále dokonalejší technologie a široké možnosti přístupu k informacím, ukazuje se, že historické zkušenosti mohou být i nadále opomíjeny nebo nedostatečně reflektovány. Výzkum pamětních míst spojených s totalitními režimy proto nabývá na významu, protože umožňuje lépe porozumět historickým souvislostem a způsobům, jakými jsou tyto události připomínány. Nacistická okupace za druhé světové války i následná komunistická diktatura zásadně proměnily společenské a prostorové uspořádání regionu. Připomínání pamětních míst představuje důležitý nástroj pro uchování historické paměti a pro porozumění událostem, které zásadně ovlivnily život obyvatel regionu. Reflexe těchto míst může napomoci tomu, aby historické události nebyly redukovány na abstraktní fakta, ale aby byly vnímány v konkrétních souvislostech a s ohledem na jejich dopad na jednotlivce. Pravidelné připomínání pamětních míst může přispět k posilování demokratických hodnot.

Hlavním cílem této bakalářské práce je rekognoskovat a analyzovat prostorovou distribuci pamětních míst spjatých s obdobím fašistické a komunistické totality na území Plzeňského kraje, vytvořit jejich databázi a typologii a vizualizovat jejich rozmístění pomocí kartografických výstupů. Vytvořené mapové výstupy představují klíčový podklad pro interpretaci územní distribuce pamětních míst. Umožňují identifikovat prostorové vzorce a koncentrace, které by při pouhém textovém popisu zůstaly skryté. Vizualizace zároveň usnadňuje porovnání jednotlivých totalit a odhalení faktorů, které ovlivňují jejich odlišné rozmístění v krajině. Rozdíl je patrný například v odlišnostech mezi městským a venkovským prostředím, kde se liší intenzita výskytu pamětních míst. Analýza se proto zaměřila na identifikaci prostorových pravidelností a na vysvětlení faktorů, které tyto vzorce utvářejí.

Jedním z dílčích cílů je ukázat, že paměťová místa nejsou pouze nositeli historických událostí, ale také konkrétními prostorovými lokalitami, jejichž podoba a rozmístění ve městech, na venkově i v přírodě odrážejí proměny krajiny během období dvou totalit v Plzeňském kraji. Zahrnuje to jak městská a venkovská paměťová místa s výraznou symbolickou hodnotou pro místní obyvatele, tak i zaniklé obce v přírodním prostředí, jejichž

dochované či zcela chybějící pozůstatky dokládají propojení historických událostí s geografickým prostorem.

Další dílčí cíl spočívá v nalezení a vysvětlení rozdílů mezi místy paměti nacistického teroru a komunistické diktatury v Plzeňském kraji z hlediska jejich symboliky a společenského významu. Součástí tohoto dílčího cíle je vytvoření přehledné kategorizace těchto míst, která umožní jejich systematické porovnání a zároveň usnadní orientaci v mapovém zobrazení. Na základě této kategorizace bude možné sledovat prostorové rozmístění míst paměti v krajině ve vztahu k historickým událostem, což je klíčové pro interpretaci regionální identity. Poslední dílčí cíl spočívá v prozkoumání geografického rozmístění obcí, které v Plzeňském kraji zanikly v souvislosti s poválečným vysídlením a v důsledku nástupu komunistické totality a budování železné opony. Do tohoto cíle také spadá porovnání jednotlivých okresů Plzeňského kraje z hlediska počtu těchto zaniklých obcí a jejich prostorového rozložení.

Na základě stanovených cílů a prostudované literatury byly stanoveny tyto výzkumné hypotézy:

1. Na základě Deváté a kol. (2021) lze předpokládat, že v Plzeňském kraji se místa paměti na komunistickou totalitu soustřeďují zejména ve velkých městech a v pohraničních oblastech, které byly součástí prostoru bývalé železné opony. V souvislosti se zřízením pohraničního pásma se státní hranice stala neprůchodnou a zároveň došlo k rozsáhlému zániku sídel. Také lze předpokládat, že prostorové rozmístění míst paměti na fašistickou totalitu a komunistickou totalitu odráží rozdílné historické kontexty obou režimů.

2. Fašistická a komunistická totalita se vyznačují odlišnými historickými okolnostmi, což se promítá do rozdílného zastoupení kategorií míst paměti vztahujících se k oběma obdobím. Podle Tůmy (2015) lze očekávat, že v rámci pamětních míst vztahujících se ke komunistické totalitě budou nejčastěji zastoupeny pamětní desky, které odkazují např. na politické perzekuce, místa spojená s vězením a odporem. Další kategorii představují zaniklá sídla. Tato sídla zanikla v souvislosti s vymezením prostoru železné opony a s opatřeními spojenými s jejím fungováním. Mezi další kategorie komunistické totality řadí Tůma pomníky, sochy a muzea. Naopak u fašistické totality by měly převažovat pomníky a památníky, které především odkazují na oběti druhé světové války.

3. Na základě Šmídy (2021) lze konstatovat, že historická hranice Protektorátu Čechy a Morava významně ovlivnila velikostní strukturu i následný vývoj sídel v jejím okolí. Odstoupení pohraničí v roce 1938 však nezasáhlo pouze sídelní strukturu, ale promítlo se také do rozmístění míst paměti v Plzeňském kraji. V pohraničních oblastech, kde

převažovalo německé obyvatelstvo, lze předpokládat nižší počet míst paměti než ve vnitrozemí. Současně se předpokládá vyšší koncentrace v blízkosti hranice Protektorátu Čechy a Morava, která představovala významnou historickou linii ovlivňující jak demografický vývoj, tak i pozdější formování paměťové krajiny regionu.

4. Čtvrtá hypotéza předpokládá, že zaniklá sídla vztahující se ke komunistické totalitě se vyskytují převážně v pohraničních oblastech, jak naznačuje Šmída (2019). Předpokládá se, že dochované stavební pozůstatky se v krajině vyskytují pouze ojediněle, neboť jejich zánik urychlila dlouhodobá absence údržby. Zbytky zástavby bývají zasypané zeminou, zarostlé vegetací či zatopené vodou, což výrazně ztěžuje jejich identifikaci v terénu.

Struktura práce je rozdělena celkem do sedmi hlavních kapitol. Úvodní kapitola obsahuje cíle a výzkumné hypotézy. Poté přichází na řadu diskuse s literaturou, která je zaměřena na porovnání výsledků s dosavadními poznatky odborné literatury. V kapitole metodika jsou objasněny metody a postupy, které autor využil při zpracování databáze míst paměti. Čtvrtá kapitola vymezuje historicko-geografický kontext zkoumaného období obou totalitních režimů. Pátá kapitola je zaměřena na vlastní analýzu zjištěných dat. Obsahuje mapové výstupy, které vizualizují rozmístění jednotlivých míst paměti v rámci zkoumaného Plzeňského kraje. Následující kapitola přináší syntézu hlavních poznatků získaných v analytických částech práce. Shrnuje klíčové charakteristiky zkoumaných míst paměti a propojuje jejich tematické a prostorové aspekty. Syntéza umožňuje formulovat obecnější závěry a vymezit celkový význam zkoumaných míst. V poslední kapitole autor reflektuje své hypotézy, které uvedl v úvodu.

Výzkum míst paměti umožňuje nahlédnout, jak se historické události promítly do struktury krajiny a jak ovlivnily prostorové uspořádání regionu. Analýza jejich rozmístění poskytuje možnost odhalit prostorové souvislosti, které nejsou z textových pramenů zřejmé. Přispívá k hlubšímu porozumění vztahu mezi historickou zkušeností a geografickým prostorem.

2. Diskuse s literaturou

V rámci této práce jsou analyzována období fašistické a komunistické totality, což vyžaduje přesné vymezení samotného pojmu totalita. Co si ale pod pojmem totalita máme představit? Podle Arendtové (1996) je totalitarismus systém, který usiluje o totální kontrolu nad jednotlivcem, a to včetně jeho myšlení. Zastává názor, že totalita vytváří mýty a přepisuje historii. Totalitní režim usiluje o jedinou pravdu. Z tohoto důvodu dochází k cenzuře, dějiny získávají jiný výklad než doposud. Bezpečnostní složky totalitního státu nesloužily primárně k odhalování trestné činnosti, ale k prosazování represivní politiky režimu. V komunistickém Československu tak StB fungovala především jako prostředek k identifikaci, sledování a potlačování skupin obyvatelstva, které byly z politických důvodů považovány za nežádoucí. Strach z represí vedl k potlačení vzpomínek. Komunistický režim proto systematicky potlačoval paměť obětí komunismu. Komunisté rádi poukazovali na brutalitu nacismu, naopak vyzdvihovali roli sovětských vojáků a jejich zásluhy na osvobození Československa (Jílek 1996). Opomíjeno bylo také zničení mnoha obcí a osad v Plzeňském kraji v souvislosti s výstavbou železné opony. Kaplan (1990) také poukazuje na to, jak komunistický režim vyzdvihoval nacismus jako velmi krutý, naopak sovětská armáda se oslavovala jako zachránce Československa. Naopak se zapomínalo mluvit o zločinech rudé armády, o hrubém zacházení s Němci nebo politickými odpůrci. V Plzeňském kraji vznikalo obrovské množství pamětních desek sovětských vojáků. Školní výuka byla ideologicky přizpůsobena požadavkům komunistického režimu. Například na osvobození Plzně americkou armádou se vůbec nekladl důraz. Veškerá sláva byla věnována sovětské armádě.

Místa paměti jsou předmětem zájmu celé řady vědních disciplín. Geografie se zaměřuje především na jejich prostorové rozmístění, funkci v krajině a na to, jak tyto objekty přispívají k formování kulturní krajiny a prostorové identity. Historie naopak místa paměti využívá k uchování kolektivní paměti. Specifickou pozici zaujímá historická geografie, která propojuje obě disciplíny. Sleduje časové souvislosti vzniku jednotlivých paměťových objektů, jejich proměny v průběhu času a zároveň analyzuje jejich geografickou distribuci a vztah k širšímu vývoji krajiny i společnosti. V rámci geografického přístupu k místům paměti je také důležitá kvantitativní geografie. Tento směr se zaměřuje na zkoumání toho, jak jsou jevy v prostoru rozmístěny. U pamětních míst tak může odhalit oblasti s jejich vyšší koncentrací nebo naopak území, kde je jejich výskyt minimální. Taková zjištění umožňují lépe porozumět, jak historické události či regionální vývoj ovlivnily jejich současnou

prostorovou strukturu (Fotheringham, Brunsdon, Charlton 2000). Teoretické koncepty prostorové koncentrace, disperze a prostorových vzorců umožňují identifikovat, zda se místa paměti soustřeďují do specifických oblastí, nebo zda jsou rozptýlena rovnoměrně. Tyto koncepty jsou zásadní zejména při porovnávání období fašistické a komunistické totality, protože oba režimy zanechaly v krajině odlišné typy stop a jejich rozmístění odráží rozdílné historické procesy.

Součástí diskuse musí být i vysvětlení, jak odborná literatura vymezuje pojem místa paměti a jaké významové roviny mu přisuzuje. Pojem místa paměti pochází z práce *Les Lieux de mémoire*, jejímž autorem je francouzský historik Pierre Nora. Mezi nejznámější výroky tohoto historika patří jeho vymezení vztahu, jenž panuje mezi dějinami a pamětí: „Paměť je život, který vždy nesou skupiny živých, a právě proto je v neustálém vývoji, otevřena dialektice vzpomínky a zapomnění, nevědomá ohledně svých postupných deformací, vydána každému užítí a zneužití, schopna dlouhých období skrytosti a náhlých znovuoživení. Historie je vždy problematickou a neúplnou rekonstrukcí toho, co už není. Paměť je fenoménem vždy aktuálním, poutem prožívaným ve věčné přítomnosti; historie je zobrazením minulosti.“ (Mücke 2014, s. 19). Paměť je dle Nory hlavním kolektivním poutem s minulostí. Pomníky, památníky, slavnosti, rituály, hřbitovy a muzea představují místa paměti, kde dochází ke zvěčnění jejich obsahů. Kolektivní paměť se přemístila do těchto míst, poté co začaly odcházet generace, které byly s touto minulostí bezprostředně spojeny. Poté následuje úkol zmapovat historii významů, jež se k danému místu váží.

V českém prostředí se koncept míst paměti uplatňuje zejména při analýze památníků či pamětních desek, odkazující na období nacistické okupace a komunistické totality. Výzkumem pamětních míst v České republice se zabývaly Čermáková, Devátá (2015). Definují místa paměti jako symbolická ztvárnění minulosti a také jsou ukazatelem hodnot, které jsou součástí vytvářené kolektivní identity. Dále uvádějí, že pamětní místo je například pamětní deska, socha, pomník, památník, budova nebo vymezený prostor v krajině. Také zmiňují, že u míst paměti nesmíme zapomenout na jejich rozdělení dle regionu, tématu paměti a následně uskutečnit časovou klasifikaci. Autorky ve studii rozdělily místa paměti na komunistickou totalitu na několik kategorií jako např. armáda a druhý odboj, církve, disent, exil a emigrace, kolektivizace, listopad 1989, politické procesy, pražské jaro nebo železná opona. V každém kraji Česka ovšem převažují jiné kategorie. Kategorie železné opony dominuje v Plzeňském, Karlovarském a Jihočeském kraji, tedy v regionech, které tvořily součást západní hranice Československa. Ve vnitrozemí Česka se tento typ nevyskytuje, protože zde fyzická infrastruktura železné opony nebyla přítomna. Pro

Plzeňský kraj, jenž je předmětem této práce, představuje železná opona jeden z nejvýraznějších prvků paměťové krajiny.

Mezi místa paměti obvykle řadíme pomníky, pamětní desky, hroby, avšak jejich klasifikace zahrnuje mnohem širší spektrum. Mohou jimi být místa, která jsou spojena s nějakou významnou událostí nebo se životem významné osoby. Také písňe, prapory a jiné lidské a přírodní výtvoř, které spojením s určitým příběhem nabývají symbolického významu a samotnou paměť upevňují (Maur 2006).

Publikace od Pažouta a Syrného (2024) představuje významný příspěvek k teoretickému vymezení konceptu míst paměti. Autoři chápou místo paměti jako širokou kategorii, která zahrnuje symbolické artefakty (pomníky a památníky), pietní prostory (hřbitovy), instituce uchovávající kolektivní paměť (muzea), dále vojenská bojiště, významné osobnosti či architektonické objekty. Publikace uvádí přehled badatelů, kteří se problematice věnují. Hudek analyzuje proměny a společenské vnímání památníků sovětské armády po roce 1989. Čaplovič se zaměřuje na specifika míst paměti na Slovensku, zatímco Syrný zkoumá proces jejich formování v kontextu druhé světové války. Vachková poté zdůrazňuje didaktický potenciál míst paměti a jejich využitelnost ve výuce dějepisu.

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR (2025) vytvořil projekt pod názvem Pamětní místa na komunistický režim. Cílem tohoto projektu bylo shromáždění pamětních míst, která spoluvytvářejí kolektivní historickou paměť na komunistický režim. Databáze této studie se zaměřuje na pamětní desky, sochy, pomníky nebo památníky. Místa paměti jsou zde charakterizována jako nositelé paměti jak velkých, tak i lokálních či méně významných událostí, které by bez jejich připomínání upadly v zapomnění.

Vzhledem k tomu, že řada hrobů a pomníků odkazuje na pochody smrti, je nezbytné tento pojem přesně vymezit. V kontextu nacistického Německa představovaly pochody smrti specifickou formu likvidační praxe, při níž byli vězni a zajatci nuceni k dlouhým přesunům v extrémně nehumánních podmínkách. Transporty se vyznačovaly mimořádnou brutalitou a vysokou úmrtností, způsobenou zejména vyčerpáním, nedostatkem potravy a absencí základní péče. Problematiku tohoto tématu popisují Jožák (1978), Střeleček (1985) či Šmíd a kol. (1989), kteří ji zasazují do širšího rámce represivních mechanismů nacistického režimu. Uvedené práce mají převážně historický charakter a představují klíčový zdroj informací pro zpracování této bakalářské práce.

Problematika pohraničí představuje jedno z klíčových témat této práce, protože pohraničí ovlivnilo vývoj Česka ve 20. století. Po Mnichovské dohodě v roce 1938 postoupilo Česko pohraničí nacistickému Německu. V období komunistického režimu

sloužilo pohraničí jako izolace od západních zemí. Pohraničím se zabývají Jeřábek, Dokoupil a Havlíček (2004). Popisují jednotlivé etapy vývoje českého pohraničí. V publikaci také popisují hraniční efekt, který významně ovlivňuje intenzitu a charakter prostorové distribuce. Podrobnější pojednání o hraničním efektu je uvedeno až v syntéze, kde jej autor rozpracovává jako jeden z klíčových faktorů prostorové distribuce míst paměti. V publikaci nechybí zmínka o vysídlení českých Němců po druhé světové válce. Jako významná data pro české pohraničí jsou uvedeny rok 1989, kdy padla železná opona a vznik samostatné České republiky v roce 1993. Po pádu železné opony nastává možnost přeshraničních kontaktů. V souvislosti s vývojem pohraničí je vhodné zařadit i teoretické vymezení pojmu státní hranice. Baar, Šindler a Rumpel (1996) zdůrazňují, že státní hranice plní řadu funkcí a jejich význam se v čase proměňuje v závislosti na politickém vývoji. Čapka, Slezák a Vaculík (2005) definují Sudety jako území hraničních okresů, které se přimyká k dnešní státní hranici česko-německé, česko-polské a také česko-rakouské, kde během druhé světové války žilo německé obyvatelstvo, a to jako populace, která na daném území převažovala nad ostatními populacemi.

V roce 1951 bylo zřízeno zakázané a následně i hraniční pásmo. V zakázaném pásmu nesměl nikdo nepovolaný bydlet ani do něho vstoupit. V zakázaném pásmu došlo k postupnému vysídlení. Následovala stavba železné opony. Do dvou let se měly zbořit všechny budovy, které stály v zakázaném pásmu. Tímto nastaly první velké demoliční zásahy. Hraniční pásmo zasahovalo přibližně až 10 km do vnitrozemí od státní hranice (Procházka 2017). Tyto pojmy autor vysvětluje z toho důvodu, protože se budou v práci objevovat. O novém vymezení státní hranice nejen Československa, ale i Plzeňského kraje za nacismu se zmiňuje Šmíd a kol. (1989). Vývojem státní hranice Československa se také zabýval Trávníček (1992), který podrobně analyzuje změny probíhající v letech 1938-1945.

Část bakalářské práce se zabývá zaniklými obcemi či osadami. Kučera (2007) zmiňuje, že skutečný zánik sídla je více či méně komplexní změnou stavu sídla, kdy u doposud lidmi užívaného sídla, které se podílí na struktuře krajiny, osídlení a sídelního systému, nastanou tak enormní změny charakteristik, že se stane pouze pasivní krajinnou složkou, zaniklým sídlem. Neznamená to však, že dané sídlo jako takové přestává existovat. Tato sídla nadále zůstávají vystavena působení přírodních a společenských vlivů. Po zániku sídla se mění krajinný charakter daného území.

Tůma (2015) zastává názor, že míst paměti na období komunismu neustále přibývá, protože jsou zřizována nová místa paměti a také se objevují nová místa, která doposud ještě nikdo neobjevil. Z publikace od Deváté a kol. (2021) vyplývá, že více než polovina

pamětních míst, která autoři zmiňují, byla odhalena až ve 21. století, kdy míst paměti na období komunistického režimu začalo přibývat. Je zajímavé sledovat, k jakým konkrétním rokům autor ve svém výzkumu dospěl a jaké časové období se ukázalo jako nejintenzivnější z hlediska odhalování míst paměti vztahujících se k období komunismu.

Prostorové rozmístění míst paměti není náhodné. Jejich distribuce je ovlivněna velikostí a významem jednotlivých sídel. Christallerova teorie centrálních míst nabízí vhodný interpretační rámec pro studium míst paměti. Jejich počet bývá závislý na velikosti a významu sídla. Větší města, která v sídelní hierarchii stojí výše, mívají větší počet např. památníků významných osobností. Malé obce, v sídelní hierarchii níže, mívají především místa paměti s lokálním významem. Christallerova teorie nám pomáhá s interpretací rozdílů mezi městským a venkovským prostředím.

Spolek pro vojenská pietní místa vytvořil databázi především na období první světové války a druhé světové války. Občas se zde objevují i pietní místa, která byla časově zařazena do mnohem dřívějšího období. V databázi je možné objevit i místa paměti na komunistický režim, i když v menší míře než na období nacismu. Nejvíce se spolek zaměřuje na pomníky a hroby vojáků, dále jsou časté pamětní desky obětí koncentračních táborů. Díky této webové stránce autor mohl vytvořit potřebnou databázi. Tento projekt mapování vojenských pietních míst probíhá již od roku 2004. Každý čtenář si může na stránce vyhledat kraj Česka, poté město či obec, kde poté uvidí, jaká památná místa se v daném městě/obci nacházejí. Databáze webové stránky se však nezaměřuje pouze na Česko. Můžeme prozkoumávat místa paměti na Slovensku nebo dalších nejen evropských států, kde působili českoslovenští vojáci. Do projektu se může připojit kdokoliv, což znamená, že do databáze může každý občan vypisovat informace (Rypáček 2014).

V krajině může docházet k několika změnám krajinné funkce. Výborným příkladem je okolí Práší, kde po odsunu německého obyvatelstva a zřízení vojenského výcvikového prostoru zanikla horská kulturní krajina. Skončilo zde využívání krajiny pro zemědělství a rekreaci. Naopak poté, co došlo k pádu železné opony a pohraniční pásma bylo volně přístupné, se opět vrátilo rekreační využívání krajiny (Zaniklé krajiny 2022). Webová stránka Zaniklé krajiny patří pod Digitální atlas zaniklých krajin. Digitální atlas zaniklých krajin propojuje geografii a historii s cílem zaznamenat proměny české krajiny. Portál nabízí mapové záznamy z dřívějších dob, databáze a odborné studie, které sledují proměny krajiny. Na tomto projektu se podílelo mnoho českých geografů jako jsou např. Chromý, Kučera, Bičík nebo Lipský.

Ze zahraničních autorů se komunistické totalitě věnoval např. McDermott (2015), který popisuje komunistický režim v Československu od jeho nástupu až po jeho svržení v roce 1989. Krátce se také zabývá situací Československa během 2. světové války. Okupaci Československa sovětskou armádou zkoumal kromě již zmíněného McDermotta také Bárta a kol. (2008).

Diskuse odborné literatury ukazuje, že paměťová krajina Plzeňského kraje je formována kombinací několika faktorů – totalitními režimy, existencí železné opony či zánikem sídel. Zároveň je zřejmé, že dosavadní výzkum se těmto tématům věnuje převážně na celostátní úrovni a regionální pohled na Plzeňský kraj chybí. Tuto mezeru se snaží zaplnit analýza představená v páté kapitole. Zaměřuje se na prostorové rozmístění míst paměti, čímž doplňuje chybějící regionální pohled. Teoretické koncepty prostorové koncentrace, jádrových a periferních oblastí či hraničního efektu zároveň tvoří metodický rámec pro následnou analýzu. Umožňují interpretovat rozdíly v rozmístění míst paměti a vysvětlit, proč se některé typy paměťových stop soustřeďují do specifických oblastí Plzeňského kraje. Zařazení těchto konceptů umožňuje propojit teoretické poznatky s empirickými výsledky a lépe porozumět prostorovým vzorcům, které se v kraji vytvořily během obou totalitních režimů.

3. Metodika

Identifikace a klasifikace míst paměti spojených s fašistickou a komunistickou totalitou v Plzeňském kraji vyžaduje systematický postup, který umožní spolehlivé vyhledávání, ověřování a následné prostorové zhodnocení těchto lokalit. Do metodického rámce výzkumu patří sběr a ověřování dat, tvorba kategorií míst paměti a analýza jejich rozmístění v městském a venkovském prostředí. Pro sestavení databáze míst paměti jsou klíčové zdroje, z nichž jsou data přebírána. Při tvorbě databáze došlo nejprve k vyhledávání relevantních dat, která se vztahují k místům paměti obou totalitních režimů. Poté následovala fáze ověření dat. Celkem vznikly tři databáze. První databáze je věnována místům paměti na fašistickou totalitu, druhá komunistické totalitě a třetí se zabývá zaniklými sídly v Plzeňském kraji. Databáze zaniklých sídel vyžaduje odlišnou strukturu sledovaných údajů než databáze míst paměti spojených s obdobím fašistické nebo komunistické totality, kde je zásadní název pamětního objektu, případně rok odhalení. U zaniklých sídel hraje klíčovou roli název lokality, důvod zániku, časové období zániku a také současný stav lokality. Všechny tři databáze jsou vytvořeny v aplikaci Microsoft Excel. Autor provedl terénní kontrolu některých pamětních míst, při níž pořídil fotodokumentaci dostupnou v příloze.

Dalším krokem byla kategorizace jednotlivých míst paměti a analýza jejich prostorové distribuce v Plzeňském kraji. V rámci výzkumu bylo zajímavé věnovat pozornost detekci prostorových pravidelností a vzorců mezi městským a venkovským prostředím, přičemž se ukázalo jako podstatné zohlednit i administrativní a historickou hranici Protektorátu Čechy a Morava, která se v některých oblastech promítá do odlišné koncentrace pamětních míst. Výsledky výzkumu ukazují, jakým způsobem jsou místa paměti spojena s oběma totalitami v Plzeňském kraji.

Pro zpracování databáze míst paměti na fašistickou totalitu byla zásadní internetová stránka Spolku pro vojenská pietní místa (Rypáček 2014). Při tvorbě databáze se objevila dílčí nesrovnalost týkající se GPS souřadnic. Téměř polovina uvedených souřadnic neodpovídala skutečné poloze pamětního objektu. V některých případech lokalizace směřovala např. na louku, kde se žádný památník nenacházel. Následovala tedy správná identifikace a doplnění jejich správných GPS souřadnic. Vytvořená databáze obsahuje celkem 699 míst paměti na fašistickou totalitu v Plzeňském kraji.

Tabulka 1: Ukázka databáze míst paměti fašistické totality v okresech Plzeňského kraje

Okres	Město/obec	Název památky	GPS
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války	49.6894569N, 13.4336900E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války	49.7380778N, 13.4182611E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník vojákům americké armády	49.7439758N, 13.3726503E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7444186N, 13.3726975E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7429336N, 13.3797444E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7453656N, 13.3815539E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Adolf Skala	49.7453656N, 13.3815539E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem holocaustu a 1. světové války	49.7625389N, 13.3719278E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7286294N, 13.4050603E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války	49.7372119N, 13.3830928E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války	49.7376578N, 13.3818989E
Plzeň-město	Plzeň	Busta George S. Patton	49.7374086N, 13.3808683E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Antonie a Jan Bejblovi	49.7317108N, 13.3732464E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7451144N, 13.3830478E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7424917N, 13.3479836E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7321306N, 13.3756947E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války	49.7391906N, 13.3619475E
Plzeň-město	Plzeň	Lípa obětem náletu	49.7572317N, 13.4191442E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Emil Štrunc	49.7360028N, 13.3795336E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války	49.7575631N, 13.4245689E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník vojákům americké armády	49.7454972N, 13.3709672E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války	49.7453194N, 13.3723739E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Josef Palacký	49.7455661N, 13.3695019E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník vojákům americké armády	49.7376872N, 13.3709497E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7375369N, 13.3931528E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války	49.7621308N, 13.4048353E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války	49.7617125N, 13.4054325E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník pyrotechnikům	49.7615717N, 13.4055064E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války	49.7568861N, 13.4045011E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska a busta Jaroslav Roztočil	49.7350589N, 13.3928219E

Zdroj: Rypáček (2014)

Devátá a kol. (2021) poskytli relevantní data pro tvorbu databáze pamětních míst na komunistickou totalitu. Do databáze jsou zaznamenány kromě názvu místa paměti a příslušného města/obce také GPS souřadnice a rok odhalení. Dalším zdrojem pro tvorbu této databáze byl již zmíněný Spolek pro vojenská pietní místa (Rypáček 2014). Posledním zdrojem dat se stal Ústav pro soudobé dějiny AV ČR (2025). Databáze obsahuje 148 pamětních míst. Využití více zdrojů umožnilo vzájemnou verifikaci údajů a doplnění databáze.

Třetí databáze evidovala zaniklé obce a osady v Plzeňském kraji. Data pro tuto databázi poskytl internetový zdroj *Města, obce, osady, samoty a objekty zaniklé nebo částečně zaniklé* (Beran 2005-2024). Do databáze jsou zaznamenány pouze obce/osady, které byly zcela zničeny.

Informace z jednotlivých databází byly následně převedeny z tabulkové podoby do mapového zobrazení. Mapová vizualizace byla realizována prostřednictvím aplikace Google My Maps. V aplikaci se nejprve vyplnil název pamětního místa, následoval stručný popis

jednotlivých pamětí. Následovalo zadání GPS souřadnic. Tímto způsobem byla převedena databáze do mapového zobrazení, čímž se umožnilo zkoumat prostorové rozložení míst paměti v jednotlivých okresech Plzeňského kraje. Mapy vytvořené v této aplikaci lze rovněž využít v didaktickém kontextu, například jako vizuální pomůcku při výuce regionálních dějin. Interaktivní mapy zobrazující stopy obou totalitních režimů jsou k dispozici v digitální podobě (Hasenöhrl 2026). Většina mapových výstupů je však vytvořena v aplikaci ArcGIS Pro.

Při porovnávání jednotlivých map si lze všimnout, že geografické rozložení míst paměti v Plzeňském kraji není homogenní. Pouze pamětní místa na fašistickou totalitu jsou rozložena v Plzeňském kraji poměrně rovnoměrně. U komunistické totality se vyskytuje vyšší koncentrace míst paměti ve městech nebo v pohraničních regionech, kde se připomíná železná opona. U zaniklých obcí či osad lze konstatovat, že jejich koncentrace převažuje výhradně v pohraničních oblastech. Pohraničí bylo nejvíce zasaženo politickými opatřeními komunistického režimu. Z tohoto důvodu zanikl tak vysoký počet obcí nebo osad.

Před tvorbou jednotlivých mapových výstupů bylo nezbytné provést základní kategorizaci míst paměti. Nejčastější formou jsou pomníky, které se vyskytují v souvislosti s oběma režimy. Hojda a Pokorný (1996) zastávají názor, že pomník je především symbolem a až poté artefaktem. „Instalace pomníků je jedním z nejběžnějších pokusů o fixaci paměti“ (Kessler 2017, s. 34). Mezi další kategorii řadíme pamětní desky, které nám připomínají významné osobnosti nebo události. Třetí kategorii tvoří hroby padlých např. hroby příslušníků americké a sovětské armády či hroby obětí pochodů smrti. Při vymezování kategorií autor vycházel z děl Tůmy (2015), Maura (2006) či Pažouta a Syrného (2024), kteří se ve svých publikacích často zmiňují o těchto typech pamětních míst. Ve čtvrté kategorii se nacházejí zaniklá sídla, o kterých píše např. Kučera (2007), Kovařík (2013), Šašinka (2012) a internetová stránka Zaniklé krajiny (2022). Mezi poslední kategorii, nazvanou ostatní, patří přírodní objekty s uměleckými prvky (např. pamětní stromy). Tato forma paměti se však v databázi nachází pouze ojediněle. V databázi jsou jednotlivé kategorie od sebe rozlišeny barevným označením, jak je patrné v tabulce 3.

Tabulka 2: Základní rozlišení míst paměti

Místa paměti na fašistickou totalitu
Místa paměti na komunistickou totalitu

Zdroj: vlastní návrh

Tabulka 3: Kategorizace jednotlivých míst paměti

Pomníky/Památníky
Pamětní desky
Hroby padlých
Zaniklá sídla
Ostatní

Zdroj: vlastní návrh

Mezi další možné způsoby členění míst paměti patří také kategorizace podle úrovně jejich významu, která umožňuje rozlišit, v jakém měřítku dané lokality vstupují do kolektivního vědomí. Místa s lokálním významem jsou spojena s konkrétní obcí a jejich význam vychází z událostí nebo aktérů pevně vázaných na dané místo. Následují místa s regionálním významem, která mají širší dopad, protože se vztahují k událostem, které formují historické vědomí celého Plzeňského kraje. Mezi poslední úroveň patří místa s nadregionálním významem, která přesahují rámec regionu a nesou celostátní význam, jelikož reprezentují klíčové fenomény fašistické a komunistické totality.

Metodika tvorby mapových výstupů se zakládá na kombinaci kartografických a analytických postupů, které umožňují zachytit prostorové rozmístění a významovou strukturu míst paměti. Dva mapové výstupy zobrazují koncentrační oblasti míst paměti pomocí hot spot analýzy. Cílem je vizualizovat prostorovou koncentraci míst paměti v jednotlivých okresech a umožnit tak základní interpretaci rozdílů mezi venkovskými a městskými oblastmi či mezi pohraničím a vnitrozemím Plzeňského kraje. Pro zastoupení jednotlivých kategorií míst paměti v rámci okresů Plzeňského kraje je využit plošný strukturní kartodiagram. V dalším mapovém výstupu autor použil bodovou metodu, která představuje základní kartografický nástroj pro práci s bodovými objekty. Rozložení jednotlivých bodů odpovídá rozložení jevů v terénu (Voženílek 2011). Bodová metoda se používá pro zobrazení míst paměti, protože tato místa mají přesně definovanou polohu. Poté následují mapové výstupy znázorňující kartogram obcí Plzeňského kraje.

Autor se také zaměřil na prostorovou autokorelaci polohy míst paměti ve vztahu k jejich vzdálenosti od vybraných typů hranic. Cílem bylo zjistit, zda se místa paměti koncentrují v blízkosti státní hranice nebo bývalé hranice Protektorátu Čechy a Morava. Pro vyhodnocení hraničního efektu byly podél obou typů hranic vytvořeny pásy o šířce 5, 15,

30, 60 a 100 km. Následně došlo ke spočítání míst paměti v jednotlivých vzdálenostech. Souhrnné výsledky jsou uvedeny v tabulce 5 v kapitole syntéza.

Kromě analytických postupů byly využity také metody syntézy a interpretace, které umožnily komplexně uchopit problematiku míst paměti. Syntéza sloužila k propojení dílčích poznatků o historických a geografických faktorech, které ovlivnily vznik, podobu a prostorové rozmístění míst paměti. Metoda interpretace pak cíleně směřovala k výkladu toho, jak konkrétní historickogeografické procesy formovaly současnou podobu prostorové distribuce míst a jaký význam jim lze přisuzovat v rámci kolektivní paměti.

4. Plzeňský kraj v období totalitních režimů 1938/1939-1989

Totalitní režimy 20. století zanechaly v Plzeňském kraji výraznou stopu, která se promítla jak do života místních obyvatel, tak do podoby a fungování regionálních míst paměti. Tato kapitola je rozdělena na dvě podkapitoly. První se zaměřuje na fašistickou totalitu a její dopady na region a druhá na komunistickou totalitu, která trvala mnohem delší časový úsek a zanechala v regionu hlubší a trvalejší stopy.

4.1 Období fašistické totality 1938/1939-1945

Fašismus představuje antidemokratickou totalitní ideologii, která se plně prosadila v meziválečném období. Vymezoval se vůči liberalismu i komunismu a uplatňoval vůdcovský princip, který stavěl na absolutní autoritě jediné osoby. V Německu se v letech 1933-1945 prosadil nacismus. Nacismus se opíral o nacionalismus a rasismus, jehož součástí byl systematický antisemitismus. Také propagoval představu o nadřazenosti árijské rasy. Mnohé prvky nacismu byly společné s fašismem, což vedlo k politické náklonosti fašistických zemí a nacistického Německa. Právě nacistická podoba fašismu zasáhla české země během okupace a zanechala řadu míst paměti, která připomínají násilí a odpor proti totalitní moci.

Fašistická totalita zasáhla celé území Československa v letech 1938-1945. Vznikl Protektorát Čechy a Morava, který byl řízený nacistickým Německem. Začátek postupného rozkladu Československa lze spojit s Mnichovskou dohodou, která byla podepsána čtyřmi evropskými velmocemi v noci z 29. na 30. září 1938. Československo muselo postoupit nacistickému Německu pohraniční oblasti, což zasáhlo i Plzeňský kraj, kde byly odstoupeny části okresů Tachov, Domažlice a Klatovy. „Nová státní hranice vedla 10 km od okresního města Klatovy a jen 2-3 km od Sušice“ (Šmíd a kol. 1989, s. 27). Znamenalo to citelné ztráty lesního bohatství a některých drobnějších průmyslových podniků. Čeští obyvatelé opouštěli své pohraniční domovy nebo byli vyhnáni. Na začátku října roku 1938 sudetští Němci s radostí strhávali závory a československé hraniční sloupy podél téměř celé předmnichovské státní hranice s Německem. Od konce října došlo k vytyčení nových hranic, které byly na některých místech posunuty o několik kilometrů směrem do českého vnitrozemí, jak již autor nastínil v textu výše. Nejvýrazněji se tato změna projevila v oblasti západních Čech. Dle Laštovky (1975) se na začátku října říšskoněmecká vojska dostala do bezprostřední blízkosti Plzně. V jejím okolí vojáci postupně okupovali

mnohé obce, kde žilo s velkou převahou české obyvatelstvo. Zabráním pohraničí došlo k přerušení železničního spojení ve směrech Plzeň – Klatovy a také Plzeň – Domažlice.

Z geografického hlediska odstoupením pohraničních oblastí vznikla nová státní hranice. Stát ztratil svoji suverenitu a také postupně začalo období politické nesvobody. Nacistický diktátor Adolf Hitler sám řídil domácí i zahraniční politiku nacistického Německa a české země považoval za neodmyslitelnou součást Německé říše. Emmert (2016) v publikaci zmiňuje, že Němci nechtěli nic podcenit a na novou evropskou válku se připravovali již od roku 1935, kdy zavedli vojenskou povinnost a začali intenzivně vytvářet moderní armádu. Hitler usiloval o zásadní geopolitickou přeměnu Evropy, jejímž hlavním cílem bylo podřít jednotlivé státy nacistickému Německu. Výsledkem se mělo stát nové vymezení hranic v Evropě. Československo mělo z mapy úplně zmizet.

Mnichovská dohoda měla velký vliv na tehdejší pohraniční okres Sušicko. Jeho území se zmenšilo téměř o jednu třetinu. Okres, který měl před Mnichovskou dohodou přes 81 000 ha, se zmenšil na necelých 29 000 ha. Ze 76 obcí zbylo okresu pouze 50 a z téměř 49 000 obyvatel se počet zmenšil na přibližně 28 000 obyvatel (Střeleček 1985).

Dne 16. března 1939 byl vyhlášen Protektorát Čechy a Morava. Do protektorátu spadalo území Čech a Moravy, avšak bez pohraničních oblastí, které byly po mnichovské dohodě připojeny k nacistickému Německu. Německá okupace měla přinést úplnou a rychlou germanizaci českých zemí. Emmert (2016) také dodává, že československá armáda byla dne 16. března 1939 rozpuštěna. Letci dostali možnost přestupu k německé Luftwaffe, avšak žádný z pilotů do ní nevstoupil. Vznik Protektorátu Čechy a Morava měl obrovský dopad na židovské obyvatelstvo. Nacisté se snažili židovské obyvatelstvo postupně vyloučit ze společenského života (Hoensch, Lemberg 2001). Židé museli nosit žlutou hvězdu na oděvu, nesměli vstupovat do většiny veřejných budov, směli používat pouze zadní vozy veřejné městské dopravy. Židovské děti byly vykázány ze škol, veřejné instituce mohli Židé navštěvovat pouze ve stanoveném časovém rozmezí. Židé byli postupně deportováni do ghatt a vyhlazovacích táborů. Během druhé světové války zemřelo okolo 3200 Židů z Plzeňska, 628 z Klatovska a 120 ze Sušicka (Laštovka 1975). Dnes nám kruté zacházení se Židy připomínají jako místa paměti především pomníky obětí holokaustu, které uchovávají vzpomínku na židovské obyvatelstvo. V Plzeňském kraji se nacházejí pomníky obětím holokaustu a rovněž pamětní desky. Slouží jako připomínka na oběti nacistické perzekuce.

V průběhu války zesilovala perzekuce představitelů českého národního odboje. V roce 1942, kdy proběhl atentát na Reinharda Heydricha, byli odbojoví pracovníci Plzeňska

hromadně popravení na vojenské střelnici ve Spáleném lese v Lubech u Klatov, kde bylo zastřeleno několik desítek lidí (Laštovka 1975). Na daném místě se dnes nachází památník, který připomíná tuto událost jako významné pamětní místo. Město Klatovy každý rok pořádá pietní vzpomínku, která se koná u památníku a připomíná oběti této události. Nacisté chtěli tímto činem vyvolat mezi českým obyvatelstvem pocity strachu a odvrátit je od dalšího odporu proti okupantům. Tento záměr se jim však nepovedl, protože dosáhli pravého opaku. Postoj obyvatel vůči nacistickému režimu se ještě více vyostřil.

Na konci druhé světové války se obyvatelé Plzně stali svědky leteckého bombardování plzeňské Škodovky, na kterou byl dne 15. dubna 1943 uskutečněn letecký nálet (Emmert 2016). Nesmí být opomenuto zmínit, že plzeňská Škodovka se stala během druhé světové války obrovským zbrojním podnikem v Evropě. Z tohoto důvodu se jednalo o tak důležitý závod pro německé nacisty. Laštovka (1975) zmiňuje 17. duben 1945, kdy Plzeň zažila dosud nejmohutnější nálet spojeneckého letectva, jaký obyvatelé zažili od začátku druhé světové války. Tento den se zcela jistě zapsal do kolektivní paměti obyvatel Plzně, protože došlo ke zničení budovy hlavního železničního nádraží. Až do této doby sloužila železnice pro přepravu zbraní a munice, čímž se stala strategickým cílem vojenských operací. Došlo ke zničení 60 km kolejí a několika desítek nádražních budov (Foud 1997). Na tuto událost dnes odkazují pamětní desky umístěné v prostoru nádraží, které fungují jako místo paměti připomínající tragický zásah nejen do městské infrastruktury, ale i každodenního života obyvatel. Srovnatelné zkušenosti s hloubkovými letci měli také obyvatelé Klatov, kde sirény, oznamující výskyt hloubkových letců na obloze, zněly po městě i několikrát denně. Dne 20. dubna 1945 (Střeleček 1985) zaútočili hloubkoví letci na klatovské nádraží. Nádražní budova byla zcela zničena, koleje byly zohýbány. Uvnitř klatovského nádraží se nachází pamětní deska, která připomíná oběti tohoto útoku. Všeobecný zmatek byl navíc zvýšen hromadným útekem německého vojska. Vojáci se pohybovali pouze v noci, protože přes den byli napadáni hloubkovými letci. Hromadný útek povzbudil jednotlivé odbojové skupiny na Klatovsku.

Během války došlo k poklesu životní úrovně všech pracujících. Za počáteční projevy odporu obyvatel Plzně vůči okupantům lze považovat strhávání a poškozování nacistických vyhlášek a také bojkot německých obchodů (Laštovka 1975). V období okupace docházelo k odvážení značného množství potravin z českých zemí. Plzeňským krajem také často procházely tzv. pochody (transporty) smrti, při kterých byli evakuováni vězni z německých koncentračních táborů (Střeleček 1985). Nacisté nechtěli, aby vězni z koncentračních táborů byli osvobozeni postupujícími spojeneckými vojsky. Zajatci a vězni

velmi často trpěli podvýživou, projevovalo se u nich vyčerpání, četné nemoci. Situaci jim neulehčovalo ani nekvalitní oblečení. Ztráty na životech nebyly malé. Památku obětí pochodů smrti dnes tvoří hroby a pomníky, jež se staly významnými místy paměti.

Plzeň byla osvobozena americkou armádou 6. května 1945. Tato událost je dnes připomínána prostřednictvím velkého množství pamětních míst (pomníky, pamětní desky), které autor této práce zaznamenal do mapových výstupů.

Tehdejší obyvatelé českých zemí zažívali těžká psychická traumata, a to v důsledku stresu z každodenních poprav, nuceného nasazení, z náletů letců a z již zmíněných pochodů smrti. Trpěly především sociálně slabé vrstvy a rodiny politicky perzekvovaných občanů.

Osvobozené Československo v roce 1945 bylo již zcela jiné než před německou okupací. Postupně rostl vliv komunistů a orientace na spojení se Sovětským svazem. Na konci této podkapitoly je důležité zmínit, že německé obyvatelstvo bylo z Československa postupně vysídleno. Odsun německého obyvatelstva vedl k výrazným hospodářským ztrátám a k úbytku pracovních sil, zejména kvalifikovaných. Zároveň prohloubil sociální i ekonomické rozdíly mezi vnitrozemím a pohraničím, které se dařilo překonávat jen velmi pomalu (Kaplan 1991). Významně se proměnila struktura osídlení především v pohraničních oblastech. Některé vesnice ztratily většinu obyvatel. V Plzeňském kraji se týkal odsun především Šumavy a oblasti Českého lesa, kde německé obyvatelstvo před druhou světovou válkou výrazně převažovalo. Po odsunu německého obyvatelstva se část českých osídlenců usadila v opuštěných domech a převzala majetek, který zůstal po vystěhovaných rodinách (Glassheim 2019). Grube a Richter (1980) popisují, že s německým obyvatelstvem bylo při odsunech v řadě případů zacházeno velmi tvrdě a nehumánně. Němečtí obyvatelé si s sebou mohli vzít zavazadlo, které mělo hmotnost 30-50 kg (Staněk 1991). Odsun německého obyvatelstva a následné osídlování pohraničí po druhé světové válce představovaly nejrozsáhlejší migrační přesuny v historii českých zemí (Wiedemann 2007). Koncem roku 1948 zůstalo na československém území necelých 200 000 příslušníků německé národnosti. Většinu tvořili antifašisté a nepostradatelní odborníci. Mezi tyto odborníky patřili skláři, horníci či zemědělci (Semotanová, Cajthaml 2014).

4.2 Období komunistické totality 1948-1989

Komunismus je ideová koncepce, která usiluje o vytvoření beztřídní společnosti založené na společném vlastnictví. Jako opozice vůči kapitalismu byl systematicky formulován Karlem Marxem v Komunistickém manifestu. Komunistická ideologie staví na pospolitosti namísto

individualismu, důrazu na společenské třídy, sociální a ekonomické rovnosti a společném vlastnictví, které odmítá soukromé vlastnictví. V praxi se tyto principy realizovaly prostřednictvím znárodnění a státního vlastnictví.

Období komunistické totality v Československu probíhalo od února 1948 do listopadu 1989. V Plzeňském kraji je paměť na období komunismu spojena především s existencí železné opony. Druhým fenoménem je samotné krajské město Plzeň, kde se nachází vysoký počet pamětních míst (Devátá a kol. 2021). Komunistický režim vedl řadu represivních zásahů proti odpůrcům režimu. Významné je plzeňské povstání z roku 1953, kdy dělníci podniku Škoda odmítli měnovou reformu a demonstrovali proti tehdejší vládě. Dnes si můžeme připomenout tuto událost díky pamětní desce na plzeňské radnici. Nesmí být opomenuta ani věznice Bory v Plzni, kterou tehdejší režim využíval pro uvěznění politických odpůrců a členů katolické církve. Po pádu komunistické totality v roce 1989 byli političtí vězni propuštěni. Věznice tak ztratila svůj tragický účel, ačkoli jej ze své historie již nikdy zcela nevymaže. Pamětní místa u věznice připomínají např. popravu Heliodora Píky či věznění Václava Havla.

Za komunistické totality byla vybudována železná opona, která oddělovala východní blok od západního světa. Železná opona zasahovala na území Plzeňského kraje v oblastech dnešní hranice s Německem. Skládala se např. z ostnatých drátů a hlídkových věží. Komunisté nechtěli, aby českoslovenští obyvatelé měli možnost srovnávat domácí politický systém se systémy západních zemí. Režim potřeboval levnou pracovní sílu (Mašková, Ripka 2015). Mnoho obyvatel při pokusu o překročení československé hranice zemřelo. Velké množství jich bylo zastřeleno, někteří zemřeli na elektrických zátarasech (Jílek 2002). Mezi silniční hraniční přechody s pasovým a celním odbavením na hranici s Německem patřily na území Plzeňského kraje Rozvadov, Folmava a Železná Ruda. Sandgruber (1999) interpretuje železnou oponu jako výrazný symbol nesvobody a trvalé nejistoty, která formovala každodennost obyvatel v období její existence.

Během padesátých let 20. století začala demolice příhraničních obcí. Většina obcí se nacházela v zakázaném pásmu, které dosahovalo až dvou kilometrů od státní hranice (Šmída 2019). Z tohoto území muselo obyvatelstvo odejít, aby se u hranic pohybovalo co nejméně lidí a také aby byla usnadněna služba hlídkám na hranicích. U některých obcí můžeme najít alespoň zbytky zachovalých základů domů, to jsou ovšem pouze výjimky. Mnoho bývalých vesnic je dnes součástí lesních porostů. Některé obce nám připomínají alespoň pietní místa. Jedna z mála výjimek je zaniklá obec Lučina v okrese Domažlice. V obci se nacházejí zbytky základů domů a poškozený kostel sv. Jiří. Po skončení druhé světové války bylo

obyvatelstvo z obce odsunuto. Od padesátých let do poloviny šedesátých let 20. století zde působila pohraniční rota. V sedmdesátých letech došlo ke zboření posledních objektů (Šmída 2021). Mezi nejvýznamnější ruiny, které se v této zaniklé obci nacházejí, patří bývalá Wierlova hospoda nebo zpustlý hřbitov, který je možno vidět v obrazové příloze. Roku 2012 byl kostel sv. Jiří vysvěcen. Každý rok zde probíhají v sobotu po sv. Jiří česko-německé mše. Dnes je tento prostor volně přístupný. Prochází zde zelená turistická značka (Procházka 2017). Nejintenzivnější vlna likvidace obcí proběhla dle údajů z databáze mezi lety 1950-1960. Zakládaly se také vojenské výcvikové prostory, které si vyžádaly odstranění sídel. Z důvodu vzniku vojenského výcvikového prostoru Dobrá Voda v okrese Klatovy došlo k likvidaci více než 20 sídel. Tento proces zásadně proměnil demografickou a krajinnou strukturu oblasti a představuje jeden z nejvýraznějších projevů komunistické totality.

Pro obyvatele Česka je velmi důležité si připomínat 21. srpen 1968, kdy Československo obsadila vojska zemí Varšavské smlouvy. Československo začaly v tento den obsazovat jednotky Sovětského svazu, Německé demokratické republiky, Polska, Maďarska a Bulharska. Za účelem ochrany socialistického zřízení byly umístěny v Československu sovětské jednotky (Semotanová a kol. 2019). Na oslavu padesátého výročí vzniku Československa v roce 1968 byly v mnoha městech a obcích vysazovány symbolické stromy („lípy svobody“). Vysazováním pamětních stromů chtěli lidé vyjádřit své vlastenectví. V souvislosti s rokem 1968 stromy fungovaly jako projev odporu vůči okupaci. V důsledku nástupu normalizace přestaly být stromy označovány jako pamětní a staly se pouhými dřevinami (Vančura 1990).

V souvislosti s komunistickou totalitou je nutné připomenout i její represivní praktiky, které se výrazně promítly do podoby dnešních pamětních míst. Jedním z příkladů je tzv. akce Kámen, kdy před skutečnou státní hranicí vznikla ještě jedna umělá, která měla působit jako její věrohodná kopie (Navara 2019). Po zinscenovaném přechodu hranic byla skupina uprchlíků odvedena do budovy, kterou zdobila americká vlajka. Při výsleších využívala Státní bezpečnost příslušníky převlečené za americké vojáky, kteří poté vyslýchali uprchlíky. Uprchlíci často popisovali své protikomunistické postoje. Tyto výpovědi se poté použily jako důkazní materiál pro jejich zatčení. Po opuštění budovy byli uprchlíci zatčeni a eskortováni do vězení (Jílek a kol. 2009).

Na konci roku 1989 docházelo k odstraňování komunistických hesel. Z ulic se začaly postupně odstraňovat pomníky a památníky, které připomínaly komunistický režim. Nejčastěji se odstraňovaly pomníky komunistických představitelů, zejména Lenina a Gottwalda. Po svržení komunistického režimu bylo zrušeno hraniční pásmo a železná

opona. Lidé mohli začít svobodně přecházet přes hranice. Železnou oponu nám dnes připomínají pamětní místa, která jsou v této práci viditelná na mapových zobrazeních.

Vývoj českého pohraničí zásadně ovlivnily události let 1989 (pád železné opony) a 1993 (vznik České republiky). Díky pádu železné opony nastalo období intenzivních přeshraničních kontaktů, především pro regiony ležící přímo na státních hranicích (Jeřábek, Dokoupil, Havlíček 2004). V Plzeňském kraji se jedná o okresy Tachov, Domažlice a Klatovy. V dnešní době „mají hranice za úkol oddělit jeden stát od druhého a vymezit tak jeho suverenitu a moc“ (Šmída 2021, s. 12).

5. Analýza míst paměti na období fašistické a komunistické totality v Plzeňském kraji

Analýza míst paměti vztahujících se k fašistické a komunistické totalitě v Plzeňském kraji představuje klíčovou část této práce, protože umožňuje porozumět jejich početnímu zastoupení, typologickému rozložení a také geografické lokalizaci. Jedním z cílů analýzy je zhodnotit prostorovou distribuci jednotlivých kategorií míst paměti v rámci okresů Plzeňského kraje a určit, zda se vyskytují rovnoměrně, či zda mezi okresy existují výraznější prostorové rozdíly.

5.1 Analýza prostorové distribuce míst paměti

Prostorové rozmístění míst paměti v Plzeňském kraji vykazuje řadu regionálních rozdílů. Cílem je identifikovat základní prostorové vzorce, tedy oblasti s vyšší či nižší koncentrací pamětních míst. Rozložení v jednotlivých okresech odráží nejen historický vývoj a intenzitu událostí spojených s obdobím fašistické a komunistické totality, ale také strukturu osídlení, dopravní vazby a geografické charakteristiky kraje.

5.1.1 Fašistická totalita

Pamětní místa fašistické totality tvoří v Plzeňském kraji nezanedbatelnou skupinu. Nejčastěji zahrnují pomníky obětem 2. světové války, vojákům americké armády a obětem holocaustu. Dále jsou velmi časté pamětní desky připomínající odbojovou činnost. Nezanedbatelnou roli mají místa spojená s pochody smrti. V databázi pro fašistickou totalitu v Plzeňském kraji se nachází celkem 699 záznamů.

Tabulka 4: Zastoupení míst paměti fašistické a komunistické totality v okresech Plzeňského kraje podle kategorií

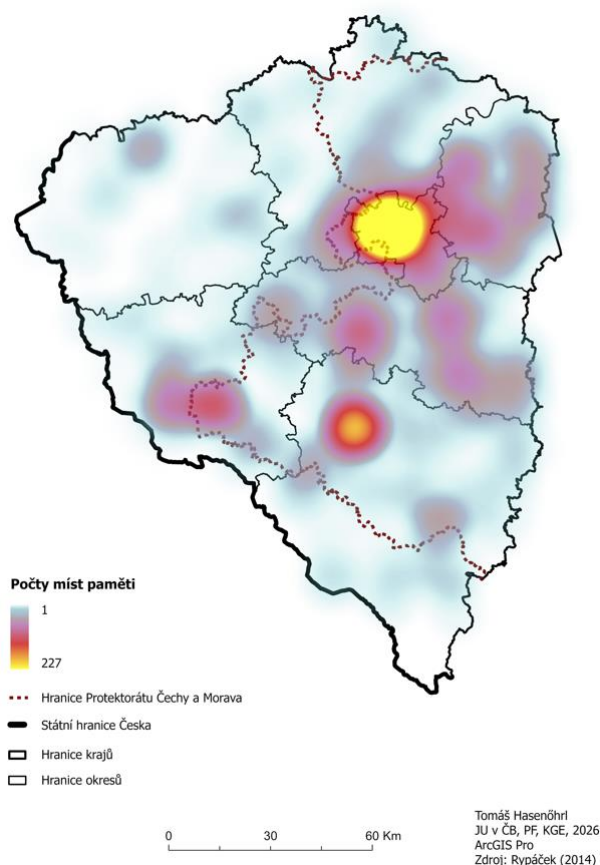
okres	Fašistická totalita					Komunistická totalita					
	pomníky/ památníky	pamětní desky	hroby padlých	ostatní	celkem	pomníky/ památníky	pamětní desky	hroby padlých	zaniklá sídla	ostatní	celkem
Plzeň-město	85	63	4	5	157	7	20	4	0	2	33
Plzeň-sever	67	11	6	1	85	0	1	0	1	1	3
Plzeň-jih	80	27	4	1	112	0	2	0	0	1	3
Klatovy	69	41	9	13	132	10	10	0	36	0	56
Domažlice	51	27	10	1	89	2	4	1	24	1	32
Tachov	33	1	5	2	41	4	1	0	12	2	19
Rokycany	54	27	2	0	83	0	2	0	0	0	2
Celkem	439	197	40	23	699	23	40	5	73	7	148

Zdroj: Beran (2005-2024), Rypáček (2014), Ústav pro soudobé dějiny AV ČR (2025), vlastní šetření

Z údajů uvedených v tabulce 4 vyplývá, že nejvyšší hodnoty vztahující se k fašistické totalitě se nacházejí v okrese Plzeň-město, kde je přítomno celkem 157 míst paměti. Plzeň byla během druhé světové války významným průmyslovým (plzeňská Škodovka) a dopravním uzlem, a proto zde došlo k celé řadě událostí spojených s nacistickou okupací a odbojem. Důležitou roli hraje také tragický osud židovského obyvatelstva. Následují okresy Klatovy a Plzeň-jih, ve kterých lze evidovat přes 100 míst. V obou okresech se vyskytovaly četné ilegální odbojové skupiny. Naopak nejnižší hodnoty vykazuje okres Tachov, kde se eviduje méně než 50 míst. Oblast Tachovska neměla tak vysoký strategický význam jako např. okresy Plzeň-město (průmysl) nebo Klatovy, a především zde převažovala německá populace.

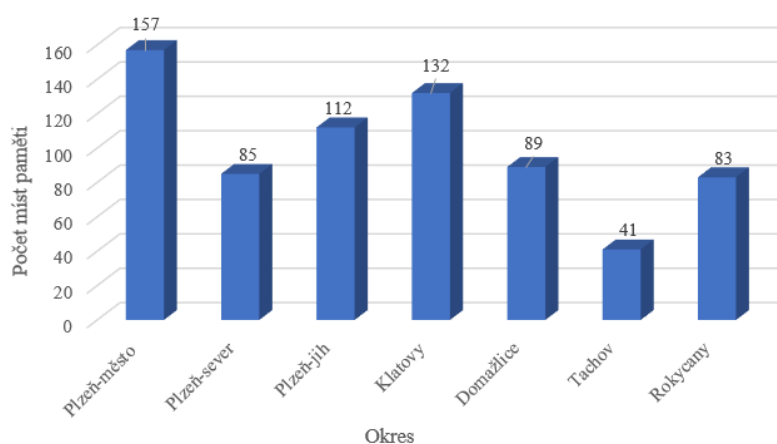
Kvantitativní rozdíly nejsou pouze výsledkem válečných událostí, ale také dobového společenského klimatu. Vznik pamětních míst fašistické totality byl koncentrován zejména do období bezprostředně po roce 1945, kdy existovala silná společenská poptávka po připomínání okupace. To vedlo k tomu, že i malé obce zakládaly vlastní pamětní objekty. Vysoký počet pamětních míst tak odráží nejen intenzitu válečných událostí, ale i tehdejší potřebu veřejného připomínání.

Mapa 1: Oblasti s koncentrací míst paměti na období fašistické totality

Na mapě 1 lze vidět hlavní koncentrační zóny, které jsou zobrazeny pomocí analýzy tzv. hot a cold spotů. V nejexponovanějších lokalitách dosahuje koncentrace až 227 objektů v okruhu 15 km, což svědčí o mimořádné hustotě míst paměti v dané oblasti. Hlavní koncentrační oblast není omezena administrativní hranicí okresu Plzeň-město, ale zahrnuje i sousední okresy Plzeň-sever, Rokycany a Plzeň-jih, jejichž území se podílí na vytváření rozsáhlejšího shluku. Druhá významnější akumulární zóna se nachází v Klatovech a jejich okolí. Lze rovněž zaznamenat, že za bývalou hranicí Protektorátu Čechy a Morava dochází k významnému poklesu koncentrace, což odráží odlišný historický vývoj pohraničí, a především jinou strukturu osídlení v těchto územích.

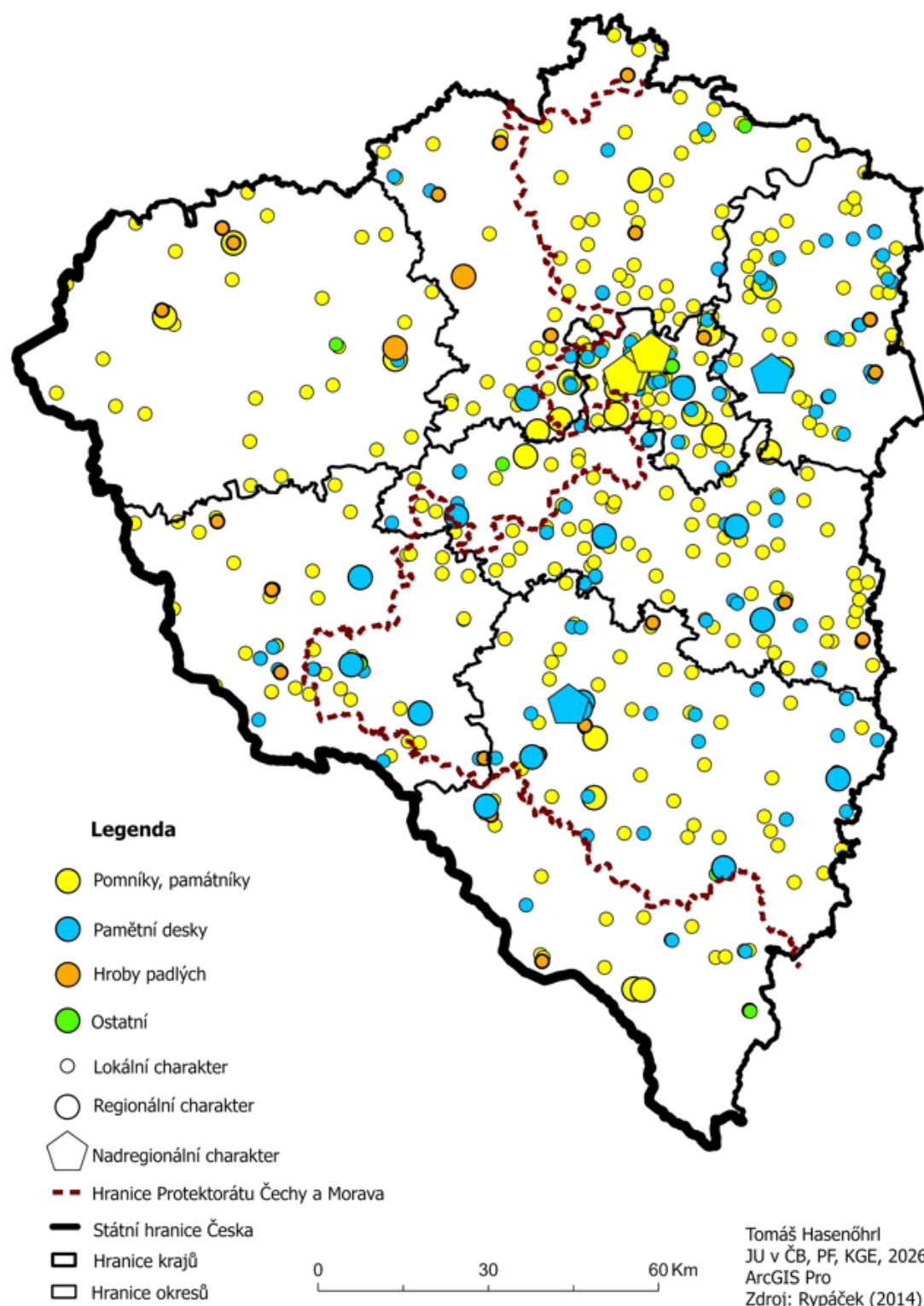
Graf 1: Počet míst paměti fašistické totality v okresech Plzeňského kraje

Zdroj: Beran (2005-2024), Rypáček (2014), vlastní šetření

Ve výše uvedeném grafu je vizuálně znázorněno rozložení míst paměti fašistické totality v jednotlivých okresech Plzeňského kraje. Graf nám umožňuje porovnat, jaké množství připadá na jednotlivé okresy. Vizuální zobrazení slouží k doplnění číselných dat a usnadňuje identifikovat okresy s vysokými či nízkými hodnotami.

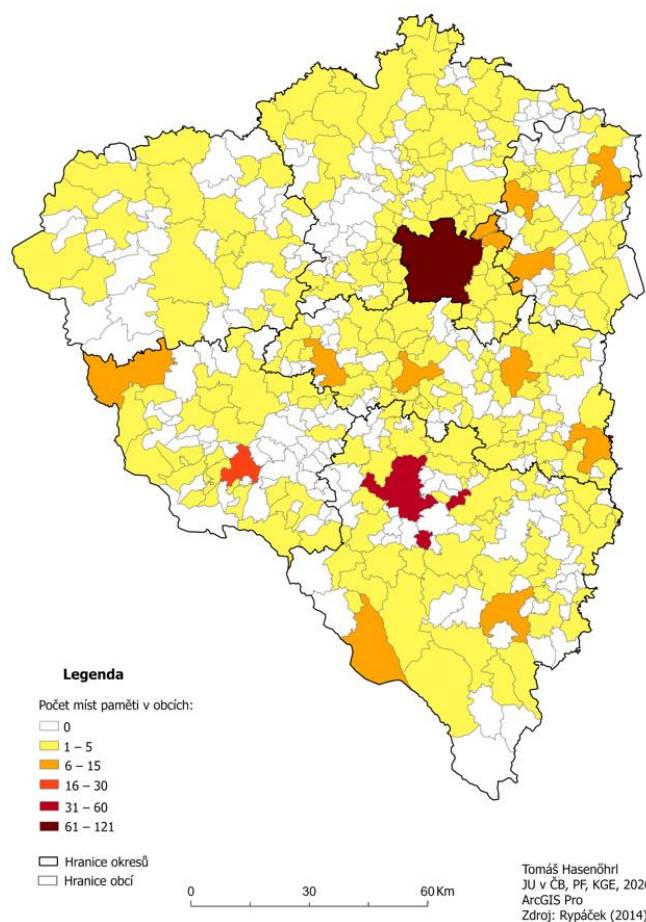
Mapa 2: Prostorová distribuce míst paměti na období fašistické totality v Plzeňském kraji

Mapa 2 je shrnující mapou, kde jsou vyobrazena všechna místa paměti vztahující se k období fašistické totality. Z mapového výstupu je na první pohled patrné, že dominantní kategorií jsou pomníky a památníky, vyznačené žlutou barvou. Tato kategorie vykazuje rovnoměrné prostorové rozmístění napříč celým Plzeňským krajem. Nejvyšší koncentrace pomníků a památníků se soustřeďuje v okrese Plzeň-město, což odpovídá jeho demografické velikosti i historickému významu. Další početně zastoupenou kategorií jsou pamětní desky. Jejich prostorová distribuce je oproti pomníkům a památníkům méně rovnoměrná. Pamětní desky se koncentrují především ve větších městech, kde je jejich výskyt podmíněn hustší zástavbou a vyšší frekvencí historických událostí. Nejvýraznější koncentrace se nachází v Plzni a Klatovech, kde tato kategorie tvoří významný podíl všech míst paměti. Hroby padlých vykazují výraznou prostorovou koncentraci zejména v okresech Tachov a Domažlice. Oběma okresy v závěru 2. světové války procházely pochody smrti, které zanechaly v krajině řadu hromadných hrobů, což se odráží v jejich dnešním zvýšeném počtu právě v západní části Plzeňského kraje. Z mapového výstupu je patrné, že hranice Protektorátu Čechy a Morava představuje významný prostorový předěl, který se výrazně promítá do rozmístění míst paměti. V oblastech, které se nacházely uvnitř Protektorátu, je koncentrace míst paměti výrazně vyšší než v územích ležících za jeho někdejší hranicí směrem k dnešní státní hranici s Německem. Tento rozdíl odráží odlišný historický vývoj a demografickou strukturu.

Mapa 2 zároveň umožňuje analyzovat významovou úroveň jednotlivých míst paměti, která jsou rozdělena na lokální, regionální a nadregionální kategorii. Naprosto jednoznačně převažují místa s lokálním významem. Jejich funkce je pevně spjata s konkrétní obcí či lokalitou. Regionální místa paměti představují objekty, jejichž význam přesahuje lokální úroveň a vztahuje se k širšímu území. Jejich rozmístění se soustřeďuje do oblastí s vyšší koncentrací obyvatelstva. Nadregionální místa paměti tvoří nejmenší, ale symbolicky nejvýznamnější kategorii. Jedná se o objekty, které přesahují rámec regionu svou vazbou na klíčové události fašistické totality.

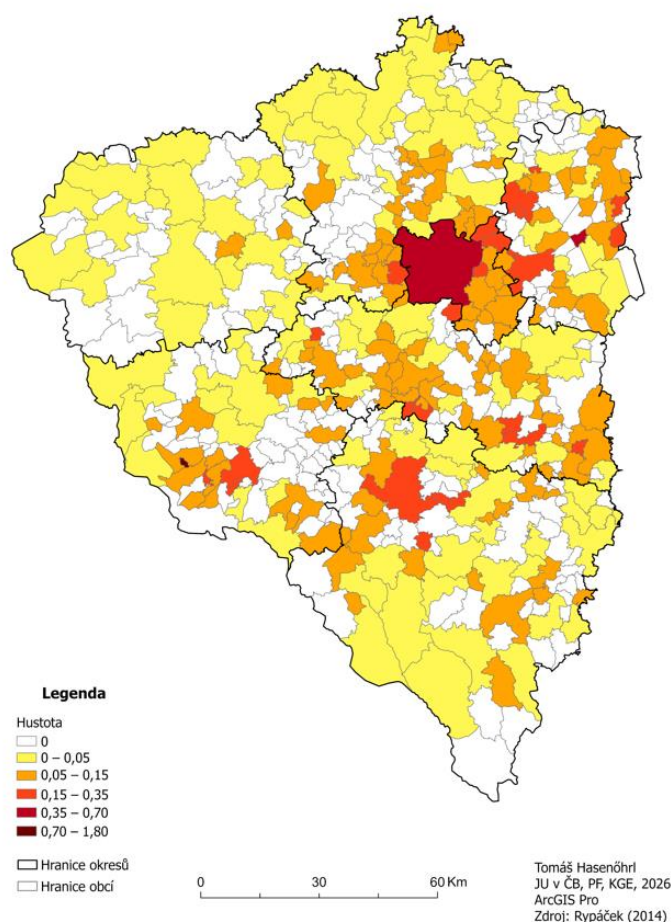
Mapa 3: Počet míst paměti fašistické totality v obcích Plzeňského kraje

V mapě 3 je znázorněn počet míst paměti fašistické totality v jednotlivých obcích Plzeňského kraje. Z mapy lze usoudit, že nejvyšší koncentrace pamětních míst se vyskytuje v Plzni. Vyšší hodnoty jsou patrné také v Klatovech a Domažlicích, tedy v dalších významných městských centrech. Tento prostorový vzorec potvrzuje, že větší města vykazují vyšší zastoupení míst paměti. Stejně jako v mapě 2, je i zde patrné, že rozmístění míst paměti fašistické totality je relativně rovnoměrné napříč celým Plzeňským krajem. Naopak např. v okrese Tachov mapa zobrazuje několik bílých lokalit, kde se nenachází žádné místo paměti.

Mapa 4 (níže) zobrazuje hustotu míst paměti fašistické totality v jednotlivých obcích Plzeňského kraje. Nejvyšší hodnotu vykazuje obec Díly v okrese Domažlice. Tato vysoká hodnota je výsledkem kombinace malé rozlohy obce a přítomností více pamětních míst, což v přepočtu na km² vytváří výrazně nadprůměrnou hustotu. V obci se nacházejí tři pomníky a dvě pamětní desky. Hustota míst paměti nevykazuje rovnoměrné rozmístění, ale vytváří jasně identifikovatelné lokální koncentrace.

Mapa 4: Počet míst paměti fašistické totality v obcích Plzeňského kraje dle hustoty

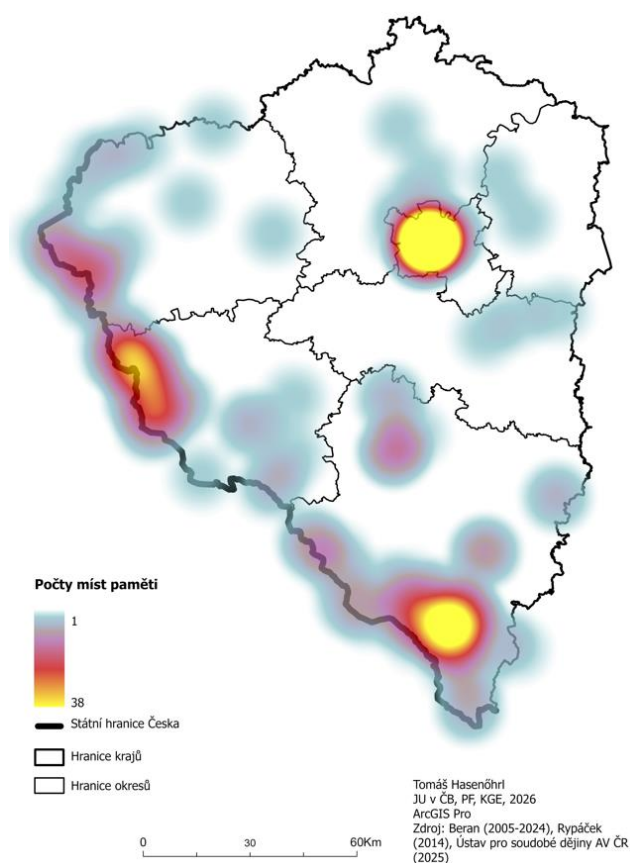
5.1.2 Komunistická totalita

Komunistická totalita má ve srovnání s fašistickou totalitou výrazně méně míst paměti. Ačkoli se i komunistická totalita zapsala do krajiny řadou míst paměti jako např. bývalé věznice či památníky politickým odpůrcům, jejich počet je nižší. Nesmí být opomenuto zdůraznit, že v současné době počet míst paměti, která se vztahují ke komunistické totalitě, postupně narůstá. Nejmladší místo evidované v databázi pochází z roku 2020 z okresu Plzeň-město. Většina pamětních míst vznikla až po roce 1989. Paměť komunistického režimu se formulovala postupně a často z iniciativy jednotlivců, spolků nebo obcí. To vysvětluje nejen nižší počty, ale i výraznou nerovnoměrnost mezi okresy.

V databázi pro komunistickou totalitu v Plzeňském kraji se nachází celkem 148 záznamů. Nejvyšší zastoupení má okres Klatovy, kde se eviduje téměř 60 objektů. Na druhém místě se nachází okres Plzeň-město (33). Plzeň sloužila jako průmyslové centrum, kde se často odehrávaly projevy odporu proti režimu. Díky husté městské zástavbě a vysoké

koncentraci obyvatelstva bylo vytvořeno prostředí, ve kterém probíhaly časté perzekuce a politické procesy. Příkladem může být rok 1953, kdy plzeňští dělníci ze Škodových závodů protestovali proti měnové reformě. Třetí místo zaujímá okres Domažlice (32), kde hraje významnou roli pohraničí. Následuje okres Tachov (19), který také tvořil pohraniční území, avšak po druhé světové válce došlo v okrese k velkému vylidnění obyvatel. Většinu míst paměti tvoří v tomto okrese zaniklá sídla, kterých se zde nachází 12. Naopak okresy Plzeň-sever (3), Plzeň-jih (3) a Rokycany (2) vykazují minimální hodnoty. V těchto okresech nevznikala místa spojená s politickými procesy, která jsou typická především pro Plzeň. Zároveň se tyto okresy nenacházejí v pohraničí jako okresy Tachov, Domažlice a Klatovy.

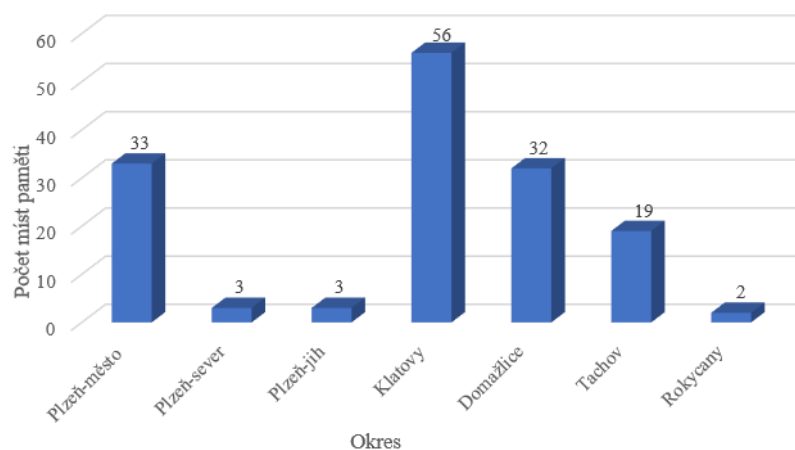
Mapa 5: Oblasti s koncentrací míst paměti na období komunistické totality

Mapa 5 se v mnoha ohledech výrazně liší od mapy 1. Zatímco v mapě 1 byla pamětní místa rozprostřena téměř po celém území kraje, mapa 5 zobrazuje rozsáhlé oblasti s jejich nulovým zastoupením. Stejně jako u fašistické totality se i zde nejvýraznější koncentrační zóna nachází v Plzni a jejím bezprostředním okolí. Na rozdíl od mapy 1 se zde vytvořily rozsáhlé shluky v pohraničních oblastech. Vysoké hodnoty v těchto územích souvisejí s mimořádně vysokým počtem zaniklých sídel v důsledku poválečného odsunu německého

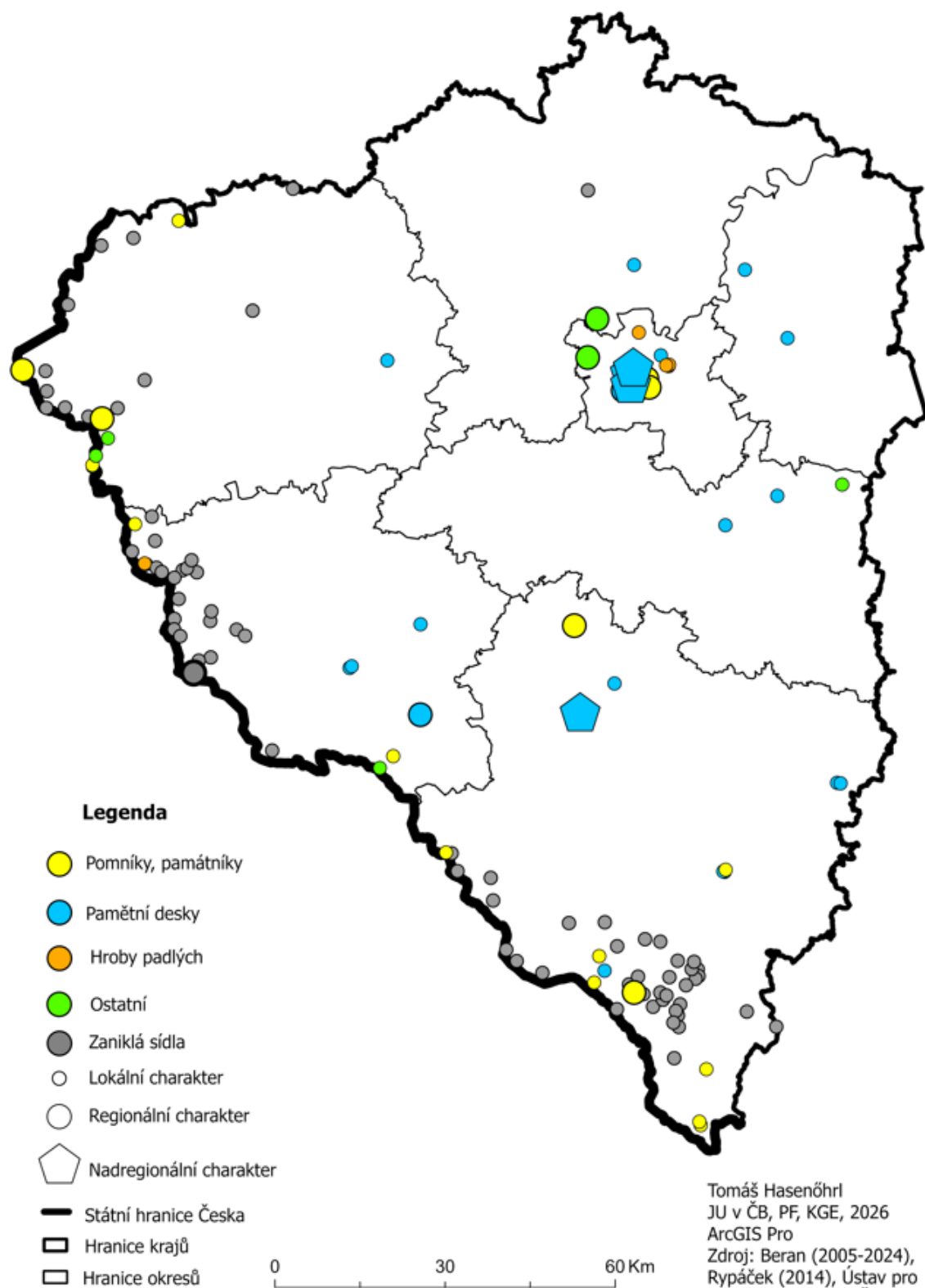
obyvatelstva. Naproti tomu okresy ležící mimo pohraničí vykazují pouze minimální koncentrace. Výjimku představuje okres Plzeň-město, kde se nachází již zmíněné krajské město Plzeň.

Graf 2: Počet míst paměti komunistické totality v okresech Plzeňského kraje

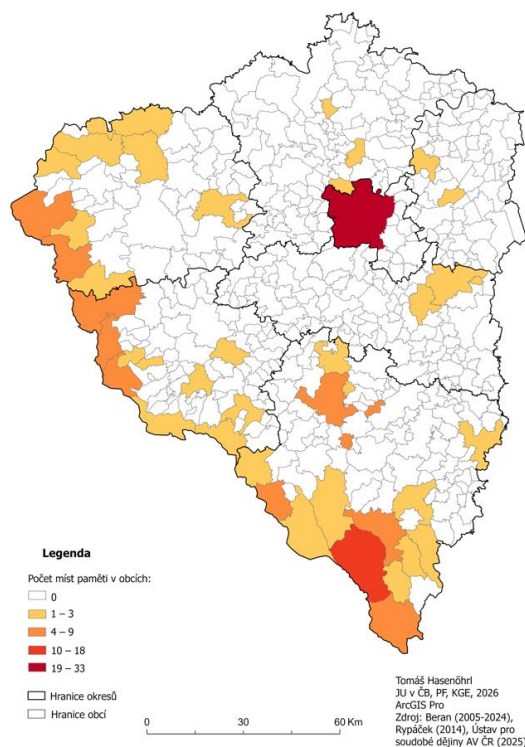
Zdroj: Beran (2005-2024), Rypáček (2014), Ústav pro soudobé dějiny AV ČR (2025), vlastní šetření

Mapa 6: Prostorová distribuce míst paměti na období komunistické totality v Plzeňském kraji

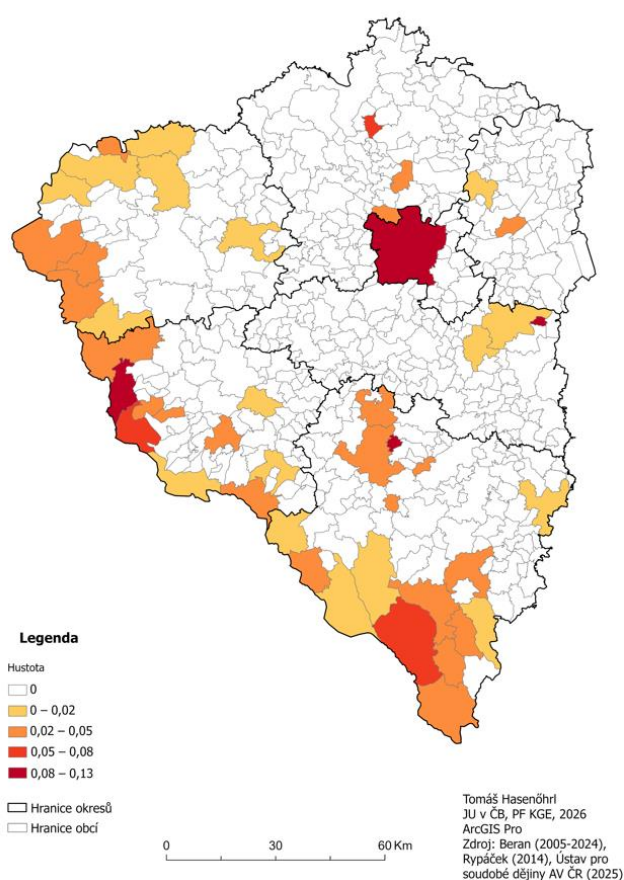
Mapa 6 je shrnující mapou, kde jsou vyobrazena všechna místa paměti vztahující se k období komunistické totality. Ve srovnání s mapou 2, která zachycuje místa paměti fašistické totality s poměrně rovnoměrným rozmístěním napříč celým Plzeňským krajem, mapa 6 ukazuje výrazně odlišný prostorový vzorec. Místa paměti vztahující se ke komunistické totalitě se koncentrují především ve větších městech a v pohraničních oblastech. Z mapy je patrné, že rapidně ubyl počet pomníků a památníků, které u fašistické totality tvořily dominantní kategorii. U komunistické totality naopak převažují pamětní desky a zejména zaniklá sídla. Zaniklá sídla představují specifickou kategorii spojenou s poválečnými a raně socialistickými zásahy do krajiny. Okresy Plzeň-sever, Rokycany a Plzeň-jih vykazují minimální hodnoty míst paměti. Jedná se o okresy, které nebyly přímo zasaženy železnou oponou. Naopak okresy Tachov, Domažlice a Klatovy vykazují vysoké hodnoty míst paměti, především díky velkému počtu zaniklých sídel. Tato sídla zanikala především v 50. letech 20. století v souvislosti se vznikem železné opony. Železná opona zanechala v krajině výraznou stopu, která se v mapě projevuje jako silná koncentrace pamětních míst v západní části kraje. Stejně jako v mapě 2 i zde jednoznačně převažují místa paměti s lokálním významem. Mezi regionální místa paměti autor zařadil např. pomník zaniklým obcím. Nadregionální charakter byl přiřazen např. pamětní desce připomínající povstání v roce 1953, které se stalo symbolem odporu proti komunistickému režimu.

Mapa 7: Počet míst paměti komunistické totality v obcích Plzeňského kraje

V mapě 7 je znázorněn počet míst paměti komunistické totality v jednotlivých obcích Plzeňského kraje. Nejvyšší hodnoty dosahuje Plzeň, která jako krajské město soustřeďuje velké množství pamětních desek a památníků spojených s represivními institucemi komunistického režimu. Výrazné koncentrace se dále objevují v pohraničních obcích např. v Prášilech, Rybníku a Rozvadově. Mimo pohraniční oblasti a větší města je výskyt míst paměti komunistické totality minimální. Tento prostorový vzorec potvrzuje, že paměťová krajina komunistické totality je silně ovlivněna specifickými regionálními procesy, zejména existencí železné opony.

Mapa 8: Počet míst paměti komunistické totality v obcích Plzeňského kraje dle hustoty

Mapa 8 zobrazuje hustotu míst paměti komunistické totality v jednotlivých obcích Plzeňského kraje. Nejvyšší hodnotu vykazuje obec Borovno v okrese Plzeň-jih. Následuje Rybník v okrese Domažlice, Plzeň v okrese Plzeň-město a Ostřetice v okrese Klatovy. Rozmístění není rovnoměrné. Vyšší hustota je patrná především v pohraničních oblastech, kde se koncentrují zejména zaniklá sídla.

5.2 Typologie míst paměti

Následující část práce je věnována jednotlivým kategoriím míst paměti fašistické a komunistické totality. Zaměřuje se na porovnání převládajících kategorií v okresech Plzeňského kraje. V první fázi autor provedl základní klasifikaci míst paměti podle toho, zda odkazují na fašistickou nebo komunistickou totalitu. Poté následovalo vytvoření podrobnější kategorizace vztahující se k oběma totalitám. Místa paměti fašistické totality byla rozdělena do čtyř kategorií, mezi něž patří pomníky/památníky, pamětní desky, hroby padlých, a kategorie ostatní, kde se nachází např. busty nebo pamětní stromy. U komunistické totality se objevuje jedna kategorie navíc. Tvoří ji zaniklá sídla, která mají u této totality nezanedbatelný význam.

5.2.1 Fašistická totalita

Jak již zde bylo uvedeno v dřívější podkapitole, fašistická totalita má v Plzeňském kraji celkem 699 míst paměti. Jednotlivé kategorie nejsou zastoupeny v Plzeňském kraji rovnoměrně. Zcela evidentně dominují pomníky a památníky. Celkem 439 objektů tvoří necelých 63 % všech lokalizovaných míst paměti fašistické totality. Nejvyšší hodnoty mají okresy Plzeň-město a Plzeň jih. Pomníky a památníky obvykle nesou výraznou symbolickou hodnotu, která se často pojí s konkrétní historickou událostí. Nejčastěji se pomníky a památníky nacházejí ve městech na významných a frekventovaných místech, jako jsou náměstí a parky. Ve venkovských oblastech bývají umístěny především v centrální části obce. Toto rozmístění dokládá, jak se paměťové objekty stávají přirozenou součástí veřejného prostoru. Pomníky a památníky jsou v rámci Plzeňského kraje rozmístěny vcelku rovnoměrně. Toto rozmístění vytváří poměrně souvislou síť pamětních bodů napříč celým krajem. V databázi se nejčastěji vyskytují pomníky obětem 2. světové války, vojákům americké armády, květnového povstání, obětem holokaustu nebo osvobození.

Druhou nejvíce zastoupenou kategorií po pomnících jsou pamětní desky. Pamětní desky se často vážou ke konkrétním budovám či osobnostem. Nejčastěji se nacházejí na školách, úřadech nebo rodných domech významných obyvatel. Na rozdíl od pomníků pamětní desky nejsou rozmístěny v kraji rovnoměrně. Jednotlivé okresy se výrazně liší v rozložení výskytu pamětních desek, což potvrzuje nerovnoměrné prostorové zastoupení. Nejvyšší zastoupení má okres Plzeň město, protože krajské město Plzeň má vysokou koncentraci obyvatelstva a hustou síť veřejných institucí. Naopak Tachovsko patří

Třetí kategorií jsou hroby padlých. Nejvyšší koncentrace hrobů obětí fašistické totality se nachází v okresech Domažlice (10) a Klatovy (9), což souvisí s jejich geografickou polohou v západním pohraničí a charakterem válečných událostí v tomto prostoru. Probíhala zde intenzivní odbojová činnost, která vedla k častým střetům přímo v krajině. Na konci 2. světové války se oba okresy staly trasami pochodů smrti. Nacisté zařizovali přesuny politických vězňů z koncentračních táborů, aby byly zahlazeny stopy jejich nelidského zacházení. Vězni se často pokoušeli z transportů smrti utéct a najít pomoc u lidí na vesnicích nebo se pokusili ukrýt v lesích. Vyčerpaní vězni zde umírali nebo byli popravováni přímo při přesunu a pohřbíváni v blízkosti cest, což vytvořilo mnoho pamětních míst.

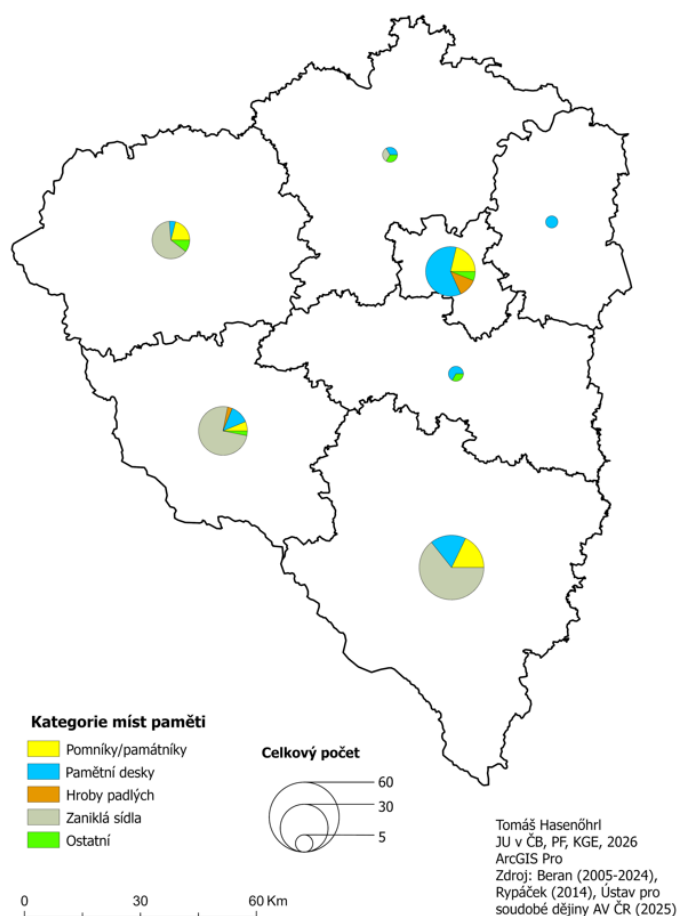
Mapa 9: Zastoupení míst paměti na období fašistické totality v okresech Plzeňského kraje dle počtu a kategorií

5.2.2 Komunistická totalita

Jak již bylo uvedeno dříve, komunistická totalita má v Plzeňském kraji celkem 148 míst paměti. Kategorie spojené s komunistickou totalitou vykazují nerovnoměrné prostorové rozložení. Převažuje zde výrazná koncentrace míst paměti v oblastech při hranici s Německem. Na rozdíl od fašistické totality, pro kterou byly typické především pomníky a památníky, v komunistické převažují zaniklá sídla (téměř 50 % všech záznamů). Po roce 1989 bylo mnoho komunistických pomníků odstraněno, protože představovaly symboly totalitní moci a potlačování lidské svobody. Jejich zánik představoval snahu přehodnotit historickou paměť. Dohromady se nachází v Plzeňském kraji 23 pomníků, které odkazují na komunistickou totalitu. Nejčastěji jsou zde zastoupeny pomníky obětem komunistické zvěře, památníky obětem komunistického teroru, pomník Heliodoru Píkovi, pomník Miladě Horákové, památník 17. listopadu 1989 nebo památník obětem přechodů hranice 1948–1989.

Mapa 10: Zastoupení míst paměti na období komunistické totality v okresech Plzeňského kraje dle počtu a kategorií

Pamětní desky představují po zaniklých sídlech druhou nejpočetnější kategorii pozůstatků komunistické totality. Tvoří významný prvek paměťové stopy, protože se vážou jak k osobnostem spojeným s totalitním režimem či odporu proti němu, tak k událostem, které formovaly politický a společenský život v regionu. Velice často připomínají oběti represí, dělnické aktivisty a stávky. Jako příklad lze uvést pamětní desku Heliodoru Píkoví. Nejvyšší koncentrace pamětních desek je v krajském městě Plzeň, protože zde sídlily průmyslové podniky. Plzeň se stala svědkem výrazných dělnických protestů. Vůbec největší protest se konal v roce 1953 v souvislosti s měnovou reformou.

Nejvýrazněji zastoupenou kategorií, která souvisí s obdobím komunistické totality, jsou již zmíněná zaniklá sídla. Zaniklá sídla zde nepředstavují důsledek těžby jako v severních Čechách, ale především kombinaci poválečného vysídlení a následné komunistické politiky vůči pohraničí. Geografické rozložení zaniklých obcí a osad v Plzeňském kraji je výrazně nerovnoměrné. Nejvyšší koncentrace se nachází v okresech Klatovy a Domažlice, následuje okres Tachov. Všechny tři okresy sousedí se státní hranicí s Německem, což zásadně určovalo jejich poválečný vývoj. V ostatních okresech Plzeňského kraje, které neležely v bezprostředním kontaktu se státní hranicí Německa, se tento typ zásahů téměř nevyskytoval.

Kategorie hroby padlých se objevuje ve srovnání s pomníky, pamětními deskami či zaniklými sídly, jen ve velmi malém počtu. Poslední kategorie (ostatní) zahrnuje busty a muzea. Na rozdíl od kategorií, které představují přímé zásahy do sídelní struktury nebo krajiny, tato kategorie zahrnuje prvky, jejichž význam spočívá především v symbolické rovině. Jejich prostorové rozmístění je méně koncentrované a nevykazuje tak výrazné geografické vzorce jako ostatní kategorie. Výskyt této kategorie je v jednotlivých okresech Plzeňského kraje pouze minimální, protože muzea a busty mají spíše doplňkovou formu připomínání komunistické totality.

Typologie komunistických pamětních míst je výrazně propojena s krajinou. Zaniklá sídla představují negativní paměťovou stopu, protože místo obcí a osad nacházíme pouze prázdné krajiny. Tento typ paměti je specifický tím, že není reprezentován objektem, ale absencí, protože stavby z těchto lokalit zmizely. Naopak pamětní desky a pomníky komunistické totality se vážou k prostředí, kde docházelo k politickým procesům, což vysvětluje jejich vysokou koncentraci v Plzni.

6. Syntéza

Analýza ukázala, že paměťová krajina Plzeňského kraje je výsledkem dvou odlišných historických zkušeností, které se do prostoru propsaly rozdílnou intenzitou i formou. Prostorová distribuce pamětních míst není náhodná, ale utváří ji komplexní soubor pravidelností a faktorů. Fašistická totalita zanechala v regionu rozsáhlou síť paměťových objektů, což potvrzují kartografické výstupy uvedené v analýze. Naopak komunistická totalita vykazuje výraznou prostorovou polarizaci.

Zásadním zjištěním je výrazná nerovnoměrnost mezi počtem míst paměti fašistické a komunistické totality. Jak znázorňuje tabulka 4 v předešlé kapitole, fašistická totalita zanechala v Plzeňském kraji celkem 699 pamětních objektů, které tvoří plošně rozsáhlou a poměrně rovnoměrně rozprostřenou síť s nejvyšší koncentrací v okrese Plzeň-město, kde je přítomno celkem 157 míst paměti. Plzeň byla během druhé světové války významným průmyslovým (plzeňská Škodovka) a dopravním uzlem, a proto zde došlo k celé řadě událostí spojených s nacistickou okupací a odbojem. Tato vysoká hustota a dominance pomníků či památníků odráží bezprostřední poválečnou společenskou poptávku po připomínání obětí a hrdinů. To koresponduje s názorem Kesslera (2017), podle kterého je instalace pomníků jedním z nejběžnějších pokusů o fixaci paměti.

Naopak paměťová stopa komunistické totality disponuje v Plzeňském kraji pouze 148 zaznamenanými lokalitami. Tento rozdíl primárně neznačí nižší historickou závažnost komunistického režimu, ale potvrzuje tezi, kterou zmiňují Jílek (1996) či Kaplan (1990). Oba titi autoři ve svých publikacích zmiňují, že komunistický režim si nárokoval monopol na výklad dějin a systematicky potlačoval paměť svých obětí, zatímco vyzdvihoval protifašistický narativ. Paměť na komunistickou totalitu se tak začala volně a institucionálně formovat převážně až po roce 1989. Toto stanovisko potvrzují Devátá a kol. (2021). Nutno však podotknout, že od začátku 21. století došlo k prudkému nárůstu pamětních objektů, který souvisel s intenzivní společenskou potřebou reflektovat a připomínat komunistický režim.

Geografická polarita mezi urbanizovaným centrem a periferními venkovskými oblastmi zásadně ovlivňuje rozmístění míst paměti v prostoru v rámci celého Plzeňského kraje. Z tabulky 4 je zřejmé, že nejvyšší koncentraci míst paměti na komunistickou totalitu vykazuje okres Klatovy. Klatovsko tvoří pohraniční území s Německem, které bylo po vzniku železné opony začleněno do nejpřísněji kontrolovaných částí státní hranice.

Zahrnovalo také zakázané pásmo, které sahalo do hloubky 2 km od státní hranice (Šmída 2019).

Výrazné rozdíly byly odhaleny pomocí shluků, které jsou patrné v mapách 1 a 5. Zatímco pamětní místa fašistické totality vytvářejí koncentrační zóny napříč Plzeňským krajem s velmi silnými shluky v Plzni, Klatovech a jejich širokém okolí, komunistická totalita vykazuje silnou prostorovou polarizaci. Její místa paměti se koncentrují především v pohraničních okresech (Tachov, Domažlice, Klatovy) a ve velkých městech. Naopak ve vnitrozemských oblastech se vyskytují jen zcela raritně. Tato polarizace mezi městským centrem a periferií zapadá do rámce Christallerovy teorie centrálních míst.

Klíčovým faktorem formujícím prostorové rozložení míst paměti se ukázala být vzdálenost od hranic. V tomto ohledu se zcela evidentně projevil vliv dvou rozdílných linií. U fašistické totality fungovala jako hlavní předěl historická hranice Protektorátu Čechy a Morava. Na územích uvnitř protektorátu s převahou českého obyvatelstva se místa paměti koncentrují výrazně hustěji než v oblastech, které byly odstoupeny Německé říši Adolfa Hitlera. Německé říši bylo odstoupeno např. Tachovsko. Tachovsko vykazuje nejnižší hodnoty míst paměti, což souvisí s jeho periferní polohou a s tehdejší národnostní strukturou. V období okupace zde převažovalo německé obyvatelstvo. Matušková (2013) uvádí, že počet obyvatel se v okrese Tachov snížil mezi lety 1930-1950 téměř o 47 %. Naopak od roku 1950 populace začala postupně narůstat. Tachovsko ovšem nepatřilo mezi preferované cíle českých dosídlenců (Pauknerová 2019). To mělo za následek, že vysídlené obce byly doplňovány obyvateli přicházejícími z Polska, Slovenska, Ukrajiny, Rumunska či Maďarska.

Tabulka 5: Místa paměti v jednotlivých vzdálenostech od hranice a jejich podíl na celkovém počtu

Vzdálenost	Fašistická totalita				Komunistická totalita			
	Státní hranice		Protektorátní hranice		Státní hranice		Protektorátní hranice	
	Absolutní č.	Podíl (%)	Absolutní č.	Podíl (%)	Absolutní č.	Podíl (%)	Absolutní č.	Podíl (%)
0-5 km	17	2,4	225	32,2	50	33,7	37	25,0
5-15 km	52	7,4	228	32,6	34	23,0	37	25,0
15-30 km	74	10,6	136	19,5	8	5,4	49	33,1
30-60 km	160	22,9	105	15,0	15	10,1	16	10,8
60-100 km	325	46,5	5	0,7	39	26,4	9	6,1
nad 100 km	71	10,2	0	0,0	2	1,4	0	0,0
Celkem	699	100,0	699	100,0	148	100,0	148	100,0

Zdroj: vlastní šetření

Pro generalizaci poznatků autor vytvořil tabulku 5, která zobrazuje počet míst paměti v rámci určitých vzdáleností od státní hranice a hranice Protektorátu Čechy a Morava. Z tabulky je patrné, že téměř třetina všech míst paměti fašistické totality se nachází do 5 km od hranice Protektorátu Čechy a Morava. Další přibližně třetina spadá do vzdálenosti 15 km. Tento výsledek jednoznačně ukazuje, že paměťová krajina fašistické totality je prostorově silně navázána na někdejší protektorátní hranici. Místa paměti se koncentrují v jejím bezprostředním okolí, což potvrzuje i vizuální rozložení v mapě 2. Tato výrazná blízkost však není náhodná. V protektorátním prostoru docházelo k intenzivnějším represím, odbojovým aktivitám i válečným událostem, které následně vedly ke vzniku většího množství míst paměti.

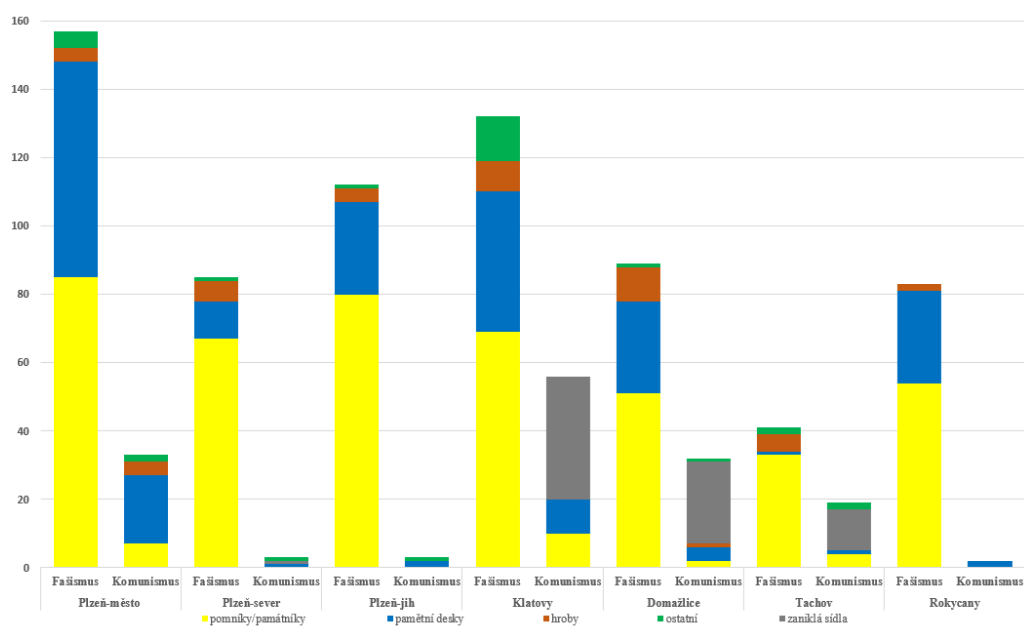
Zcela odlišný obraz poskytuje analýza vzdálenosti od současné státní hranice, kde se u fašistické totality objevují nejvyšší četnosti v intervalu 60-100 km. Znamená to, že státní hranice nehraje v rozmístění těchto pamětních míst významnou roli, na rozdíl od protektorátní hranice. Tento kontrast potvrzuje, že historické hranice mohou mít na prostorovou distribuci míst paměti mnohem silnější vliv než současné hranice. Celkově lze konstatovat, že hranice Protektorátu Čechy a Morava funguje jako klíčový prostorový determinant, který strukturuje rozmístění míst paměti fašistické totality v Plzeňském kraji.

Naopak u komunistické totality se potvrdil tzv. hraniční efekt, který ve své práci popisují Jeřábek, Dokoupil a Havlíček (2004). Existence státní hranice s Německem a vybudování nepropustné železné opony se zakázaným pásmem vedly k nucenému vysídlení rozsáhlých území. Analýza vzdáleností míst paměti komunistické totality od státní hranic ukazuje, že největší část těchto objektů se nachází do 5 km od hranice s Německem. Tento prostorový vzorec není náhodný. Po roce 1948 vzniklo rozsáhlé hraniční pásmo, které bylo v 50. letech dále zpříšňováno. Docházelo k demolici celých obcí, budování technických zátarasů železné opony. Část obcí/osad v okrese Klatovy musela zaniknout z důvodu vzniku vojenského výcvikového prostoru Dobrá Voda, který vznikl v roce 1952 (Hájek 2008). Vojenské využití znamenalo naprosté vysídlení obyvatel z objektu. Podrobnější informace o některých zaniklých obcích a osadách se můžeme dočíst v publikacích od Procházky (2017) a Šmída (2019, 2021). Tyto zásahy vytvořily v pohraničí mimořádně silnou paměťovou stopu, která se v současné době projevuje vysokým počtem pamětních míst. Většina míst paměti komunistické totality se koncentruje v bezprostřední blízkosti státní hranice, protože zde byly zásahy režimu nejviditelnější a nejrazantnější. Tento jev je v ostrém kontrastu s fašistickou totalitou.

U komunistické totality dominují zaniklá sídla, tvořící téměř polovinu všech jejích míst paměti v Plzeňském kraji. Jak uvádí Kučera (2007), jedná se o specifickou kategorii, která reprezentuje pasivní krajinnou složku či přímo absenci a prázdnotu v krajině.

Současná podoba paměťové krajiny Plzeňského kraje tvoří soudržný celek odrážející dlouhodobé proměny prostoru i společnosti. Zatímco fašistická totalita zanechala v krajině tradiční hmotné pamětní objekty soustředěné podél tras pochodů smrti a v místech protinacistického odboje, komunistická totalita vytvořila v pohraničí specifickou negativní paměťovou stopu spojenou se zánikem obcí, vysídlením a militarizací prostoru. Plzeňský kraj tak představuje území, kde se v krajině dodnes zřetelně odráží dvě odlišné totalitní zkušenosti. Jedna spojená s válečným konfliktem a odbojem, druhá s poválečnou izolací, kontrolou a destrukcí pohraničního prostoru.

Graf 3: Místa paměti fašistické a komunistické totality podle kategorií v okresech Plzeňského kraje

Zdroj: Beran (2005-2024), Rypáček (2014), Ústav pro soudobé dějiny AV ČR (2025), vlastní šetření

7. Závěr

Místa paměti spjatá s obdobím fašistické a komunistické totality se ukázala jako významný prvek, který spoluvytváří historickou krajinu Plzeňského kraje. Cílem práce, jak již autor zmínil v úvodu, bylo zmapovat a analyzovat prostorovou distribuci, vytvořit databázi a typologii míst paměti a vizualizovat jejich rozmístění pomocí kartografických výstupů. Autor také v úvodu určil hypotézy, které se zaměřily na rozdíly v rozmístění pamětních míst mezi fašistickou a komunistickou totalitou, na jejich kategorizaci, na možné souvislosti s historickými hranicemi, zejména hranice někdejšího Protektorátu Čechy a Morava. Poslední hypotéza se věnovala problematice zaniklých sídel.

Jednou ze stěžejních otázek také bylo, zda rozmístění pamětních objektů je výsledkem nahodilého vývoje, nebo zda vykazuje určité prostorové vzorce, které lze identifikovat a také interpretovat. Analýza podložených dat potvrdila přítomnost těchto pravidelností a ukázala, že prostorová distribuce pamětních míst není náhodná, ale utváří ji soubor historických a geografických faktorů. Tyto faktory umožňují lépe porozumět původu a významu jednotlivých míst paměti.

U fašistické totality sehrála významnou roli aktivita odbojových skupin, jejichž působení se promítlo do koncentrace pamětních míst v konkrétních lokalitách. Dalším určujícím faktorem bylo rozmístění amerických vojsk v závěru 2. světové války, které ovlivnilo vznik památníků spojených s osvobozením. Jedním z dalších faktorů jsou pochody smrti, jejichž trasy vytvářejí výraznou liniovou stopu v krajině a podmiňují vznik pamětních míst podél těchto koridorů. Naopak u komunistické totality se nejvýznamnějším faktorem stala železná opona. Další skupinu tvoří místa spojená s projevy odporu proti režimu, která se soustřeďují spíše v městském prostředí.

První hypotéza tvrdí, že místa paměti vztahující se k období komunistické totality se nacházejí především ve velkých městech a v pohraničních oblastech Plzeňského kraje. Toto tvrzení se podařilo doložit na základě vytvořených mapových výstupů. V této hypotéze se promítl teoretický koncept hraničního efektu. Velkou roli také hrála skutečnost, že na území kraje existovala železná opona. Železná opona měla zásadní dopad na zánik mnoha sídel v pohraničí, protože její vymezení vedlo k rozsáhlému vysídlení a následné likvidaci obydlených lokalit. Podle prostorové distribuce míst paměti lze také tvrdit, že paměť na komunistickou totalitu se soustřeďuje v blízkosti bývalých represivních institucí a také průmyslových a správních center. Naopak paměť na fašistickou totalitu se spíše váže na lokality, které jsou spojené s válečnými událostmi (transporty smrti, odbojová činnost).

Druhá hypotéza uvádí, že zastoupení jednotlivých kategorií míst paměti se mezi fašistickou a komunistickou totalitou liší. U komunistické totality hypotéza předpokládala převahu kategorie pamětních desek. Tuto hypotézu však musíme zamítnout, protože jednoznačně převažuje kategorie zaniklých sídel. Po druhé světové válce došlo v pohraničí k depopulaci a následnému vzniku hraničního pásma. Tyto procesy patřily k hlavním důvodům, proč docházelo k zanikání řady sídel. Pamětních desek je ve srovnání se zaniklými sídly méně. Většina z nich vznikala až po roce 1989 jako součást dodatečného připomínání minulosti. Druhá část hypotézy naopak předpokládala, že u fašistické totality převládá výrazná dominance kategorie pomníků a památníků. Tuto hypotézu je možné potvrdit tabulkou 4, kde máme možnost porovnat jednotlivé kategorie obou totalit. Pomníky a památníky nejčastěji slouží jako připomínka obětí druhé světové války. Dále jsou také časté pomníky vztahující se na holokaust a také americkou armádu. Nechybí samozřejmě ani kategorie pamětních desek připomínající válečné události. Kategorie hroby padlých již není zastoupena v tak velkém množství jako předchozí kategorie, ovšem nelze ji přehlédnout. Válečné hroby často odkazují na pochody smrti, které používali němečtí nacisté především mezi lety 1944-1945 jako způsob likvidace zajatců a vězňů.

Ve třetí hypotéze sehrála významnou úlohu hranice někdejšího Protektorátu Čechy a Morava. Mapové výstupy v analýze umožňují porovnat rozdíly ve výskytu pamětních míst na území vymezeném hranicí Protektorátu Čechy a Morava a v regionech, které byly po Mnichovské dohodě odstoupeny Německé říši. Pohraniční oblasti měly dlouhodobě převážně německé obyvatelstvo, což vysvětluje, proč se zde neobjevoval výraznější odpor proti okupaci. Situace na území Protektorátu Čechy a Morava se výrazně lišila. Žilo zde většinové české obyvatelstvo, které se stalo terčem nátlaku. Uvedené rozdíly mezi pohraničím a protektorátem se následně promítly do prostorového rozmístění pamětních míst. Hypotéza se tedy potvrdila.

Poslední hypotéza předpokládá vysoké počty zničených obcí v pohraničí. Po druhé světové válce docházelo v pohraničí k masivnímu vyhlazení. Skutečná likvidace těchto sídel proběhla až po roce 1948, kdy komunisté přetvořili pohraničí v přísně kontrolované území. Díky železné oponě se několik obcí ocitlo v hraničním pásmu, kde nebylo možné trvale žít. Mnohé obce zůstaly poloprázdné a z tohoto důvodu došlo následně k jejich demolici. Vegetace rychle zarůstala volné plochy. Po několika desetiletích tak zůstaly po obcích či osadách jen minimální stopy, které jsou dnes patrné pouze při detailním terénním výzkumu.

Výsledná podoba paměťové krajiny Plzeňského kraje ukazuje, že region nese výrazné stopy obou totalitních režimů, avšak každý se do prostoru zapsal odlišnou

intenzitou. Místa paměti jako předmět bádání v sobě obecně skrývají zajímavý potenciál a lze je považovat za velmi cenný materiál. Jejich přítomnost v krajině připomíná nejen konkrétní tragédie, ale také širší historické zkušenosti, které nesmí být zapomenuty. Význam těchto míst nespočívá pouze v jejich fyzické existenci, ale především v jejich schopnosti předávat minulost dalším generacím a spoluvytvářet kolektivní historické vědomí.

Do budoucna by bylo možné sledovat, jakým způsobem jsou místa paměti interpretována současnými komunitami a jak se podílejí na formování lokální identity. Takový výzkum by umožnil lépe porozumět tomu, jak jsou události obou totalit dnes vnímány a začleňovány do kolektivní paměti regionu.

8. Seznam odborné literatury

ARENDT, H. (1996): Původ totalitarismu I-III. Oikoymenh, Praha.

BAAR, V., ŠINDLER, P., RUMPEL, P. (1996): Politická geografie. Ostravská univerzita, Ostrava.

BÁRTA, M., CVRČEK, L., KOŠICKÝ, P., SOMMER, V. (2008): Victims of the occupation: the Warsaw Pact invasion of Czechoslovakia: 21 August - 31 December 1968. Ústav pro studium totalitních režimů, Praha.

BERAN, P. (2005–2024): Města, obce, osady, samoty a objekty zaniklé nebo částečně zaniklé. <https://www.zanikleobce.cz/index.php> (23.10.2025).

ČAPKA, F., SLEZÁK, L., VACULÍK, J. (2005): Nové osídlení pohraničí českých zemí po druhé světové válce. CERM, Brno.

ČERMÁKOVÁ, B., DEVÁTÁ, M. (2015): Pamětní místa. Topografie soudobé paměti národa a její reflexe. https://www.pametnimista.usd.cas.cz/wp-content/uploads/Pametnimista_metodika.pdf (12.11.2025).

DEVÁTÁ, M., TŮMA, O., ČERMÁKOVÁ, B., TUČKOVÁ, M., WEBER, D. (2021): Pamětní místa na komunistický režim v České republice. Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Praha.

EMMERT, F. (2016): Německá okupace českých zemí. Mladá fronta, Praha.

FOTHERINGHAM, A., BRUNSDON, Ch., CHARLTON, M. (2000): Quantitative Geography: Perspectives on Spatial Data Analysis. SAGE, New York.

FOUD, K. (1997): Poslední akce. Operace amerického a britského letectva nad územím Čech v dubnu a květnu 1945. Nava, Plzeň.

GLASSHEIM, E. (2019): Očista československého pohraničí. Migrace, životní prostředí a zdraví v bývalých Sudetech. Academia, Praha.

GRUBE, F., RICHTER, G. (1980): Flucht und Vertreibung. Deutschland zwischen 1944 und 1947. Hoffmann und Campe, Hamburg.

HÁJEK, P. (2008): Jde pevně kupředu naše zem. Krajina českých zemí v období socialismu 1948-1989. Malá Skála, Praha.

- HASENÖHRL, T. (2026): Místa paměti fašistické totality v Plzeňském kraji.
https://www.google.com/maps/d/edit?mid=1LmswJpkfxNSaJTOcj0_tSJv5jppjMYbc&usp=sharing (6.4.2026).
- HASENÖHRL, T. (2026): Místa paměti komunistické totality v Plzeňském kraji.
https://www.google.com/maps/d/edit?mid=17FW_Bim5d78l4DBtOc6FBzkJpbhs56U&usp=sharing (6.4.2026).
- HOENSCH, J. K., LEMBERG, H. (2001): Begegnung und Konflikt. Schlaglichter auf das Verhältnis von Tschechen, Slowaken und Deutschen 1815-1989. Klartext, Essen.
- HOJDA, Z., POKORNÝ, J. (1996): Pomníky a zapomínky. Paseka, Litomyšl, Praha.
- JEŘÁBEK, M., DOKOUPIL, J., HAVLÍČEK, T. (2004): České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování? Academia, Praha.
- JÍLEK, T. (1996): Osvobození Plzně a západních Čech americkou armádou. Geografické rozhledy, 5(3), 89–90.
- JÍLEK, T. (2002): Železná opona. Česko-bavorská hranice 1948-1989. Západočeská univerzita, Plzeň.
- JÍLEK, T., JÍLKOVÁ, A., KRAUSOVÁ, M., PULEC, M., RÁZEK, A. (2009): Der Eiserne Vorhang. Die tschechoslowakische Grenzsicherung an der Landesgrenze zu Bayern 1948 bis 1989. Westböhmisches Universität, Pilsen.
- JOŽÁK, J. (1978): Památná místa protifašistického boje Západočeského kraje. Naše vojsko, Praha.
- KAPLAN, K. (1990): Pravda o Československu 1945-1948. Panorama, Praha.
- KAPLAN, K. (1991): Československo v letech 1945-1948. Státní pedagogické nakladatelství, Praha.
- KESSLER, V. (2017): Paměť v kameni. Druhý život válečných pomníků. Historický ústav, Praha.
- KOVAŘÍK, D. (2013): Zánik obcí v zakázaném hraničním pásmu. In: Vaněk, P., Bártík, F.: Ochrana státní hranice 1948–1955. Technické muzeum, Brno, 97–103.
- KUČERA, Z. (2007): Zanikání sídel v pohraničí Čech po roce 1945 – základní analýza. Historická geografie, 34, 317–334.

LAŠTOVKA, V. (1975): Plzeň v boji proti fašismu: stručné dějiny odboje Plzeňanů proti fašistickým okupantům 1938-1945. Západočeské nakladatelství, Plzeň.

Mapy.com (2025): <https://mapy.com/cs/letecka?x=15.6252330&y=49.8022514&z=8> (19.11.2025).

MAŠKOVÁ, T., RIPKA, V. (2015): Železná opona v Československu. Usmrcení na československých státních hranicích v letech 1948-1989. Ústav pro studium totalitních režimů, Praha.

MATUŠKOVÁ, A. (2013): Historisch-demografischer Überblick über die Regionen Domažlice und Tachov. In: Dokoupil, J., Kopp, J. (eds.): Der Einfluss der tschechisch-bayerischen Grenze auf die natürlichen und die sozioökonomischen Systeme, Westböhmisches Universität, Pilsen, 165–183.

MAUR, E. (2006): Paměť hor. Havran, Praha.

McDERMOTT, K. (2015): Communist Czechoslovakia, 1945–89: A Political and Social History. Palgrave, London.

MÜCKE, P. (2014): Místa paměti druhé světové války: svět vojáků československého zahraničního odboje. Karolinum, Praha.

NAVARA, L. (2019): Příběhy železné opony. Host, Brno.

PAUKNEROVÁ, K. (2019): Krajina mezi pamětí a zapomínáním. Studie z Čech. Karolinum, Praha.

PAŽOUT, J., SYRNÝ, M. (2024): Místa paměti druhé světové války a jejich proměna. Národní archiv, Praha.

PROCHÁZKA, Z. (2017): Putování po zaniklých místech Českého lesa. Nakladatelství Českého lesa, Domažlice.

RYPÁČEK, J. (2014): Spolek pro vojenská pietní místa. <https://www.vets.cz/> (8.11.2025).

SANDGRUBER, R. (1999): Der Eiserner Vorhang. Die Geschichte - das Ende - die Mahnung. Trauner, Linz.

SEMOTANOVÁ, E., CAJTHAML, J. (2014): Akademický atlas českých dějin. Academia, Praha.

- SEMOTANOVÁ, E. a kol. (2019): Český historický atlas. Kapitoly z dějin 20. století. Historický ústav, Praha.
- STANĚK, T. (1991): Odsun Němců z Československa 1945-1947. Academia, Praha.
- STŘELEČEK, J. (1985): Protifašistický odboj a jeho památná místa na okrese Klatovy. Okresní výbor Českého svazu protifašistických bojovníků, Klatovy.
- ŠAŠINKA, P. (2012): Proměny osídlení na českém území ve 2. polovině 20. století v kontextu zásadních společenskopolitických událostí (s důrazem na vývoj obecního zřízení). Historická geografie, 38(2), 299–333.
- ŠMÍD, J. a kol. (1989): Klatovsko v protifašistickém zápase. Západočeské nakladatelství, Plzeň.
- ŠMÍDA, Z. (2019): Tajemství šumavské hranice. Starý most, Plzeň.
- ŠMÍDA, Z. (2021): Tajemství západní hranice. Chebsko, Tachovsko, Domažlicko. Starý most, Plzeň.
- TRÁVNÍČEK, D. (1992): Hranice našeho státu v dějinném vývoji (3). Geografické rozhledy, 1(9), 182–183.
- TŮMA, O. (2015): Pamětní místa na komunismus v České republice. Dokumentace a interpretace. https://kramerius.lib.cas.cz/view/uuid:e4319b9f-32a0-4f7d-b313-1a7651431719?article=uuid:39843c7d-8fed-4391-9e45-a27c97c78920&page=uuid:e4319b9f-32a0-4f7d-b313-1a7651431719_1 (20.9.2025).
- Ústav pro soudobé dějiny AV ČR (2025): Pamětní místa na komunistický režim. <https://www.pametnimista.usd.cas.cz/> (22.11.2025).
- VANČURA, J. (1990): Naděje a zklamání. Pražské jaro 1968. Mladá fronta, Praha.
- VOŽENÍLEK, V. (2011): Metody tematické kartografie: Vizualizace prostorových jevů. Univerzita Palackého, Olomouc.
- WIEDEMANN, A. (2007): "Komm mit uns das Grenzland aufbauen!". Ansiedlung und neue Strukturen in den ehemaligen Sudetengebieten 1945-1952. Klartext, Essen.
- Zaniklé krajiny (2022): Digitální atlas zaniklých krajin. <http://www.zaniklekrajiny.cz/atlas/> (27.11.2025).

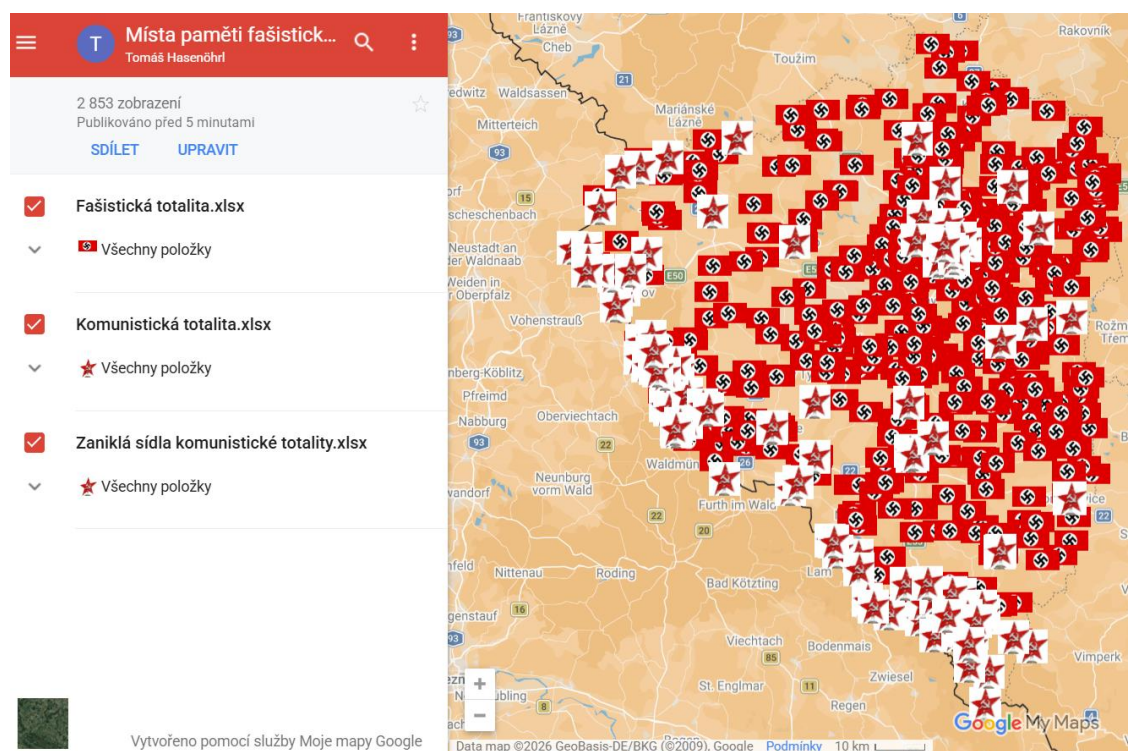
9. Seznam tabulek, grafů, map a obrázků

Tabulka 1: Ukázka databáze míst paměti fašistické totality v okresech Plzeňského kraje	17
Tabulka 2: Základní rozlišení míst paměti	19
Tabulka 3: Kategorizace jednotlivých míst paměti	19
Tabulka 4: Zastoupení míst paměti fašistické a komunistické totality v okresech Plzeňského kraje podle kategorií	28
Tabulka 5: Místa paměti v jednotlivých vzdálenostech od hranice a jejich podíl na celkovém počtu.....	45
Tabulka 6: Kompletní databáze míst paměti fašistické totality v Plzeňském kraji.....	61
Tabulka 7: Kompletní databáze míst paměti komunistické totality v Plzeňském kraji	70
Tabulka 8: Kompletní databáze zaniklých sídel v Plzeňském kraji.....	72
Graf 1: Počet míst paměti fašistické totality v okresech Plzeňského kraje	30
Graf 2: Počet míst paměti komunistické totality v okresech Plzeňského kraje	36
Graf 3: Místa paměti fašistické a komunistické totality podle kategorií v okresech Plzeňského kraje	47
Mapa 1: Oblasti s koncentrací míst paměti na období fašistické totality	29
Mapa 2: Prostorová distribuce míst paměti na období fašistické totality v Plzeňském kraji	31
Mapa 3: Počet míst paměti fašistické totality v obcích Plzeňského kraje	33
Mapa 4: Počet míst paměti fašistické totality v obcích Plzeňského kraje dle hustoty	34
Mapa 5: Oblasti s koncentrací míst paměti na období komunistické totality.....	35
Mapa 6: Prostorová distribuce míst paměti na období komunistické totality v Plzeňském kraji.....	37
Mapa 7: Počet míst paměti komunistické totality v obcích Plzeňského kraje.....	38

Mapa 8: Počet míst paměti komunistické totality v obcích Plzeňského kraje dle hustoty .	39
Mapa 9: Zastoupení míst paměti na období fašistické totality v okresech Plzeňského kraje dle počtu a kategorií.....	41
Mapa 10: Zastoupení míst paměti na období komunistické totality v okresech Plzeňského kraje dle počtu a kategorií.....	42
Mapa 11: Porovnání rozmístění míst paměti na období fašistické a komunistické totality v Plzeňském kraji.....	57
Obrázek 1: Pomník obětem 1. a 2. světové války, Vřeskovice, okres Klatovy	57
Obrázek 2: Pomník obětem 1. a 2. světové války, Roupov, okres Plzeň-jih	58
Obrázek 3: Památník 17. listopadu 1989, Švihov, okres Klatovy.....	58
Obrázek 4: Pamětní deska vojákům americké armády, Klatovy, okres Klatovy	59
Obrázek 5: Pomník obětem komunistické zvěle, Klatovy, okres Klatovy	59
Obrázek 6: Zaniklá obec Lučina, okres Domažlice	60
Obrázek 7: Hřbitov v zaniklé obci Lučina, okres Domažlice	60

10. Přílohy

Mapa 11: Porovnání rozmístění míst paměti na období fašistické a komunistické totality v Plzeňském kraji

Zdroj: Vlastní zpracování autora v aplikaci Google My Maps (2026)

Obrázek 1: Pomník obětem 1. a 2. světové války, Vřeskovice, okres Klatovy

Zdroj: fotografie autora

Obrázek 2: Pomník obětem 1. a 2. světové války, Roupov, okres Plzeň-jih

Zdroj: fotografie autora

Obrázek 3: Památník 17. listopadu 1989, Švihov, okres Klatovy

Zdroj: fotografie autora

Obrázek 4: Pamětní deska vojákům americké armády, Klatovy, okres Klatovy

Zdroj: fotografie autora

Obrázek 5: Pomník obětem komunistické zvrů, Klatovy, okres Klatovy

Zdroj: fotografie autora

Obrázek 6: Zaniklá obec Lučina, okres Domažlice

Zdroj: fotografie autora

Obrázek 7: Hřbitov v zaniklé obci Lučina, okres Domažlice

Zdroj: fotografie autora

Tabulka 6: Kompletní databáze míst paměti fašistické totality v Plzeňském kraji

Okres	Město/obec	Název památky	GPS
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války	49.6894569N, 13.4336900E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války	49.7380778N, 13.4182611E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník vojákům americké armády	49.7439758N, 13.3726503E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7444186N, 13.3726975E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7429336N, 13.3797444E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7453656N, 13.3815539E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Adolf Skala	49.7453656N, 13.3815539E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem holocaustu a 1. světové války	49.7625389N, 13.3719278E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7286294N, 13.4050603E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války	49.7372119N, 13.3830928E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války	49.7376578N, 13.3818989E
Plzeň-město	Plzeň	Busta George S. Patton	49.7374086N, 13.3808683E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Antonie a Jan Bejblovi	49.7317108N, 13.3732464E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7451144N, 13.3830478E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7424917N, 13.3479836E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7321306N, 13.3756947E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války	49.7391906N, 13.3619475E
Plzeň-město	Plzeň	Lípa obětem náletu	49.7572317N, 13.4191442E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Emil Štrunc	49.7360028N, 13.3795336E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války	49.7575631N, 13.4245689E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník vojákům americké armády	49.7454972N, 13.3709672E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války	49.7453194N, 13.3723739E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Josef Palacký	49.7455661N, 13.3695019E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník vojákům americké armády	49.7376872N, 13.3709497E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7375369N, 13.3931528E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války	49.7621308N, 13.4048353E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války	49.7617125N, 13.4054325E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník pyrotechnikům	49.7615717N, 13.4055064E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války	49.7568861N, 13.4045011E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska a busta Jaroslav Roztočil	49.7350589N, 13.3928219E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7354653N, 13.4278297E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.6940550N, 13.4146869E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války	49.7288442N, 13.3905419E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník vyhnáným občanům ČSR z pohraničí	49.7204497N, 13.3597208E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník George Patton	49.7462142N, 13.3734892E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7432364N, 13.3723756E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7367228N, 13.3707522E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Václav Patera	49.7367228N, 13.3707522E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7366911N, 13.3703011E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem nacismu	49.7226397N, 13.3606556E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní desky obětem 1. a 2. světové války	49.7710989N, 13.3733231E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7398003N, 13.3912264E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7297333N, 13.4102811E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Antonín Liška	49.7356894N, 13.3682747E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7564947N, 13.4203197E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7565650N, 13.4204347E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Karel Paleček	49.7399261N, 13.3891992E
Plzeň-město	Plzeň	Památník obětem 2. světové války a osady Amerika	49.7613119N, 13.3786700E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník letcům RAF	49.7347103N, 13.3488403E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Jaroslav Koukolík	49.7769144N, 13.4083892E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7433353N, 13.3882275E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7433353N, 13.3882275E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7610386N, 13.4359819E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 1. a 2. světové války, legionářům	49.7238561N, 13.3987483E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války a letcům	49.7310917N, 13.3713375E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7305583N, 13.3709542E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník vysílačka Plzeň	49.7308036N, 13.3719500E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem Květnového povstání	49.7300958N, 13.3712592E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války	49.7736419N, 13.3777908E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník vojákům americké armády	49.7482167N, 13.3777361E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska vojákům americké armády	49.7481428N, 13.3777269E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7481428N, 13.3777269E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7422272N, 13.3726608E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války a komunistického režimu	49.7417664N, 13.3726417E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7397536N, 13.3665008E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7421936N, 13.3670369E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Edita Sedláková	49.7421036N, 13.3685706E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Věra Kohnová	49.7421736N, 13.3673811E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války	49.7491200N, 13.4093428E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Jiří Hartman	49.7417256N, 13.3736667E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7123133N, 13.4004122E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska rodina Králova, Jan Gabčík a Josef Kubiš	49.7590850N, 13.3721858E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7468314N, 13.3648039E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války	49.7317953N, 13.4228239E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7232269N, 13.3847833E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7232269N, 13.3847833E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska rodina Kučerova	49.7430033N, 13.3774653E

Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7405514N, 13.4092028E
Plzeň-město	Plzeň	Památník obětem 2. světové války	49.7474761N, 13.4320950E
Plzeň-město	Plzeň	Památník obětem 1. a 2. světové války	49.7483319N, 13.4355550E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem holocaustu	49.7478275N, 13.4322258E
Plzeň-město	Plzeň	Památník obětem 2. světové války a vojáků Wehrmachtu	49.7470289N, 13.4379369E
Plzeň-město	Plzeň	Památník a pohřebiště hrdinů rudé armády	49.7472250N, 13.4320944E
Plzeň-město	Plzeň	Pohřebiště vojáků 1. a 2. světové války	49.7480278N, 13.4290833E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Jindřich Křečan	49.7512381N, 13.3792611E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem holocaustu	49.7465694N, 13.3731564E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník vojákům americké armády	49.7464706N, 13.3725450E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Ludvík Procházka	49.7487444N, 13.3736000E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Jaroslav Strádal	49.7472608N, 13.3741436E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní strom - vojákům americké armády	49.7464625N, 13.3725122E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7498800N, 13.3766969E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7447947N, 13.3690883E
Plzeň-město	Plzeň	Památník obětem holocaustu z Plzeňska - Zahrada vzpomínek	49.7442069N, 13.3742592E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7484092N, 13.3749383E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7414500N, 13.3749178E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník Svobodné vysílání	49.7526228N, 13.3887983E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem holocaustu	49.7481258N, 13.3851719E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války	49.7491586N, 13.3971739E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska vojákům americké armády	49.7471028N, 13.3897700E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války	49.7290322N, 13.3099144E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Vojtěch Rojik	49.7587800N, 13.4332519E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník letcům	49.7231369N, 13.3511139E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7311881N, 13.4186961E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 2. světové války	49.7350339N, 13.3871481E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7279697N, 13.3850578E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7277778N, 13.3840611E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7361064N, 13.3699231E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7435447N, 13.3942442E
Plzeň-město	Plzeň	Hrob obětí pochodu smrti	49.7462778N, 13.4318389E
Plzeň-město	Plzeň	Hrob obětí 2. světové války	49.7467500N, 13.4383611E
Plzeň-město	Plzeň	Kenotaf obětí holocaustu	49.7467500N, 13.4383611E
Plzeň-město	Dýšina	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7776083N, 13.4913986E
		Pomník konce 2. světové války	49.7777422N, 13.4914483E
		Pomník George Smith Patton	49.7802214N, 13.4978200E
		Hrob obětí 2. světové války	49.7760800N, 13.4890331E
		Hrob obětem 2. světové války	49.7760472N, 13.4891161E
Plzeň-město	Chrást	Pomník obětem 2. světové války	49.7973564N, 13.5014894E
		Pomník Josef Egrmajer	49.7938106N, 13.4964819E
		Pomník obětem 2. světové války	49.7926586N, 13.4927403E
		Pomník Václav Štajf	49.7916703N, 13.4902208E
		Pomník obětem 2. světové války	49.7942678N, 13.4938356E
		Pamětní deska osvobození obce	49.7942500N, 13.4938233E
		Pomník obětem 2. světové války	49.7958014N, 13.4897625E
Plzeň-město	Koterov	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7134681N, 13.4230561E
Plzeň-město	Kyšice	Pomník obětem 2. světové války	49.7548350N, 13.4844092E
Plzeň-město	Letkov	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7301264N, 13.4626119E
		Pomník válečným letcům	49.7244800N, 13.4548600E
		Pamětní deska členů aeroklubu a rodáků z Plzně v RAF 1940-1945	49.7244664N, 13.4555269E
Plzeň-město	Lhota	Pomník obětem 2. světové války	49.6910336N, 13.3210028E
Plzeň-město	Lhůta	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7019306N, 13.5278778E
Plzeň-město	Losiná	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.6688125N, 13.4544853E
		Pamětní deska vojákům americké armády	49.6691889N, 13.4483306E
Plzeň-město	Mokrouše	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7172764N, 13.5193747E
Plzeň-město	Nebilovský Borek	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.6507867N, 13.4375500E
Plzeň-město	Nezbavětice	Pomník obětem 2. světové války	49.6600336N, 13.4827286E
Plzeň-město	Nezvěstice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.6403731N, 13.5199489E
		Pamětní deska obětem 2. světové války	49.6424317N, 13.5170353E
Plzeň-město	Nová Huť	Pomník osvobození obce	49.7792564N, 13.5106803E
Plzeň-město	Plzeň - Křimice	Pomník americkým letcům	49.7578183N, 13.3066244E
		Pomník obětem 2. světové války	49.7579253N, 13.3069819E
		Pamětní deska vojákům americké armády	49.7559797N, 13.3045600E
Plzeň-město	Plzeň - Litice	Pomník vojákům americké armády	49.6972925N, 13.3495931E
Plzeň-město	Plzeň - Malesice	Pomník obětem militarismu a fašismu	49.7702750N, 13.2974333E
Plzeň-město	Plzeň - Radčice	Pomník obětem 2. světové války	49.7670525N, 13.3284475E
		Pamětní deska vojákům americké armády	49.7624939N, 13.3259431E
Plzeň-město	Plzeň - Radobyčice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.6967494N, 13.3957667E
Plzeň-město	Starý Plzenec	Pomník vojákům americké armády	49.6935978N, 13.4915489E
		Pomník obětem 2. světové války	49.6934094N, 13.4916831E
		Pamětní deska Václav Kratochvíl	49.7021408N, 13.4687056E
		Pomník vojákům americké armády	49.6978497N, 13.4730342E
Plzeň-město	Štáhlavice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.6973850N, 13.4731319E
		Pomník obětem 2. světové války	49.6604542N, 13.5256744E
Plzeň-město	Štáhlavy	Pomník obětem 2. světové války	49.6648333N, 13.5101667E
		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.6756281N, 13.5043411E
		Pomník vojákům americké armády	49.6755878N, 13.5044967E
Plzeň-město	Tymákov	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7184569N, 13.5137519E
		Pamětní deska Jan Kudlič	49.7187728N, 13.5131839E

Plzeň-sever	Babina	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.9365086N, 13.4300617E
Plzeň-sever	Bdeněves	Pomník Robert Lee Ifland	49.7654100N, 13.2246881E
Plzeň-sever	Břízsko	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.9049036N, 13.5177044E
Plzeň-sever	Čeminy	Pomník vojákům americké armády	49.7993492N, 13.2526700E
Plzeň-sever	Česká Bříza	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8286750N, 13.4296336E
Plzeň-sever	Čivice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8834028N, 13.5125828E
Plzeň-sever	Dolany	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8080311N, 13.4723044E
Plzeň-sever	Dolní Jamné	Pomník obětem 2. světové války	49.9736767N, 13.0602264E
Plzeň-sever	Druztová	Pomník osvobození	49.7950197N, 13.4509625E
Plzeň-sever	Hadačka	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.9645239N, 13.4532781E
Plzeň-sever	Heřmanova Huť	Pomník osvobození	49.7114508N, 13.0887714E
Plzeň-sever		Pomník obětem 2. světové války	49.7080281N, 13.0891158E
Plzeň-sever	Horní Bříza	Pomník obětem 2. světové války	49.8341039N, 13.3681872E
Plzeň-sever		Pomník obětem 2. světové války	49.8502328N, 13.3782022E
Plzeň-sever		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8399417N, 13.3557694E
Plzeň-sever	Hradecko	Pomník obětem 1. a 2. světové války	50.0092242N, 13.5046114E
Plzeň-sever	Hvozď	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.9396450N, 13.2625964E
Plzeň-sever	Chotíkov	Pomník obětem 2. světové války	49.7922925N, 13.3188989E
Plzeň-sever	Chříč	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.9725628N, 13.6468528E
Plzeň-sever	Kamenný Újezd u Nýřan	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7212681N, 13.1830469E
Plzeň-sever	Kaznějov	Hrob vojáků rudé armády	49.8829722N, 13.3803333E
Plzeň-sever		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8934317N, 13.3844847E
Plzeň-sever	Kozolupy	Pomník obětem 2. světové války	49.7647456N, 13.2456347E
Plzeň-sever	Kožlany	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.9946169N, 13.5479886E
Plzeň-sever		Kenotaf obětem 2. světové války	49.9921056N, 13.5537056E
Plzeň-sever	Kralovice	Pomník osvobození	49.9810244N, 13.4772914E
Plzeň-sever		Pamětní deska Josef Prusík	49.9887428N, 13.4898764E
Plzeň-sever		Pomník obětem 2. světové války	49.9823122N, 13.4958447E
Plzeň-sever	Krašovice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8713606N, 13.3049133E
Plzeň-sever	Krsy	Pamětní deska 387. pěšího pluku 97. pěší divize	49.9258908N, 13.0555500E
Plzeň-sever		Hrob vojáků rudé armády	49.9220619N, 13.0681442E
Plzeň-sever	Ledce	Pomník vojákům americké armády	49.8211192N, 13.3287014E
Plzeň-sever		Pamětní deska František Krofta	49.8220250N, 13.3283472E
Plzeň-sever	Líně	Pomník 5. stíhacího leteckého pluku	49.6920131N, 13.2613139E
Plzeň-sever		Pomník obětem 2. světové války	49.6937414N, 13.2567356E
Plzeň-sever	Loza	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8933472N, 13.2896692E
Plzeň-sever	Manětín	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.9923025N, 13.2376831E
Plzeň-sever	Město Touškov	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7783583N, 13.2447306E
Plzeň-sever		Pomník vojákům americké armády	49.7781611N, 13.2466806E
Plzeň-sever		Hrob vojáků rudé armády	49.7781611N, 13.2466806E
Plzeň-sever	Mladotice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.9855981N, 13.3641861E
Plzeň-sever	Mrtník	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8967256N, 13.3123389E
Plzeň-sever	Myslinka	Pomník obětem 2. světové války	49.7483917N, 13.2190150E
Plzeň-sever	Nebřeziny	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.9212078N, 13.4130772E
Plzeň-sever	Nečtiny	Pomník obětem 2. světové války	49.9816642N, 13.1676264E
Plzeň-sever		Pomník osvobození	49.9751378N, 13.1643800E
Plzeň-sever		Hrob vojáka rudé armády	49.9747186N, 13.1664589E
Plzeň-sever	Nekmíř	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8570078N, 13.2611872E
Plzeň-sever	Nevřeň	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8232367N, 13.2748192E
Plzeň-sever	Nynice	Pamětní deska obětem 1. a 2. světové války	49.8461806N, 13.5112139E
Plzeň-sever		Pamětní deska obětem válek a doby nesvobody	49.7134647N, 13.2089269E
Plzeň-sever		Pamětní deska vojákům americké armády	49.7134647N, 13.2089269E
Plzeň-sever	Nýřany	Pomník obětem 2. světové války	49.7071869N, 13.1938303E
Plzeň-sever	Ondřejov	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.9674558N, 13.3366300E
Plzeň-sever	Ostrovec	Pomník obětem 1. a 2. světové války	50.0731625N, 13.4218683E
Plzeň-sever	Pastuchovice	Pomník konce 2. světové války	50.0698011N, 13.3853911E
Plzeň-sever	Pernarec	Pomník osvobození	49.8398344N, 13.1042186E
Plzeň-sever		Pomník osvobození	49.8383475N, 13.1061658E
Plzeň-sever		Hromadný hrob obětí 2. světové války - pochodu smrti	49.8383750N, 13.1082778E
Plzeň-sever	Plasy	Pomník vojákům rudé armády	49.9367256N, 13.3885392E
Plzeň-sever		Pomník obětem 2. světové války	49.9338578N, 13.3909172E
Plzeň-sever	Přehýšov	Pomník osvobození	49.7033878N, 13.1234722E
Plzeň-sever	Rochlov	Pomník osvobození	49.7307139N, 13.1458117E
Plzeň-sever	Rybnice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.9091019N, 13.3740075E
Plzeň-sever	Tatíná	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8485647N, 13.2981892E
Plzeň-sever	Tis u Blatna	Pomník konce 2. světové války	50.0845733N, 13.3464000E
Plzeň-sever	Tlučná	Pomník obětem 1. a 2. světové války a osvobození obce armádou USA	49.7239022N, 13.2424689E
Plzeň-sever		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8217278N, 13.3969636E
Plzeň-sever		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8822131N, 13.1492272E
Plzeň-sever	Úterý	Pomník obětem válek	49.9390514N, 13.0014939E
Plzeň-sever		Pamětní deska odsunu německých obyvatel	49.9406500N, 12.9980861E
Plzeň-sever		Pomník obětem 2. světové války	49.7362778N, 13.2733256E
Plzeň-sever		Pamětní deska Josef Žizka	49.7298203N, 13.2764597E
Plzeň-sever		Pamětní deska - Josef Hromádka	49.7272081N, 13.2781464E
Plzeň-sever	Vejpřnice	Pomník vojákům americké armády	49.7301983N, 13.2763706E
Plzeň-sever		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7302200N, 13.2767400E

Plzeň-sever	Vidžín	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.9657856N, 12.9815594E
Plzeň-sever	Vochov	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7568742N, 13.2778919E
Plzeň-sever	Vysoká Libyně	Pomník obětem 2. světové války	50.0215300N, 13.4513106E
Plzeň-sever	Záluží	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8160686N, 13.3616253E
Plzeň-sever	Zbůch	Pomník vojákům rudé armády	49.6800000N, 13.2257017E
Plzeň-sever	Zruč-Senec	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7982336N, 13.4158131E
Plzeň-sever		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8090397N, 13.4314111E
Plzeň-sever	Žihle	Pomník obětem 2. světové války	50.0435539N, 13.3675872E
Plzeň-sever		Hrob neznámý voják rudé armády	50.0438472N, 13.3681417E
Plzeň-jih	Blovic	Pomník Rudolf Procházka	49.5757972N, 13.5426403E
Plzeň-jih		Pomník obětem 2. světové války	49.5834583N, 13.5483056E
Plzeň-jih		Kříž a pamětní deska obětem totalitních režimů	49.5848411N, 13.5227569E
Plzeň-jih		Pamětní deska americké armádě	49.5822167N, 13.5400522E
Plzeň-jih		Pamětní deska obětem 1. a 2. světové války	49.5821589N, 13.5401261E
Plzeň-jih		Pamětní deska obětem 2. světové války	49.5781933N, 13.5311450E
Plzeň-jih		Pomník obětem 2. světové války	49.5813878N, 13.5388981E
Plzeň-jih	Borovy	Pamětní deska Jan Anton	49.5238953N, 13.2981558E
Plzeň-jih		Pamětní deska obětem 2. světové války	49.5250786N, 13.2997392E
Plzeň-jih	Buková	Pamětní deska Gustav Fiala	49.5240950N, 13.2999564E
Plzeň-jih		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5375681N, 13.1594417E
Plzeň-jih	Dnešice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.6044703N, 13.2644883E
Plzeň-jih		Pamětní deska Václav Jícha	49.6027694N, 13.2690750E
Plzeň-jih	Dobřany	Pomník obětem válek	49.6557100N, 13.2904506E
Plzeň-jih		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.6493186N, 13.2900664E
Plzeň-jih	Dolce	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5526939N, 13.3939381E
Plzeň-jih		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.6029311N, 13.3448931E
Plzeň-jih	Dolní Lukavice	Pomník obětem holocaustu	49.6072869N, 13.3474642E
Plzeň-jih		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5566022N, 13.4714339E
Plzeň-jih	Dvorec	Pamětní deska bratři Šloufové	49.5027814N, 13.6105336E
Plzeň-jih	Horní Lukavice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.6116944N, 13.3270067E
Plzeň-jih	Horšice	Pomník Josef Šlajs	49.5317444N, 13.4130306E
Plzeň-jih	Hořehledy	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.6091106N, 13.6471525E
Plzeň-jih	Hradišťany	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.6312775N, 13.0303700E
Plzeň-jih	Hradiště	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4396053N, 13.7561244E
Plzeň-jih	Chloumek	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4845811N, 13.7256889E
Plzeň-jih		Pomník vojákům rudé armády	49.4954258N, 13.7299453E
Plzeň-jih	Chlum	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.6049403N, 13.4790539E
Plzeň-jih	Chlumčany	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.6325478N, 13.3139364E
Plzeň-jih	Chocenice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5480114N, 13.5193708E
Plzeň-jih	Chotěšov	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.6545969N, 13.2063622E
Plzeň-jih		Pomník obětem 2. světové války	49.4633750N, 13.7387111E
Plzeň-jih	Kasejovice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4646300N, 13.7397089E
Plzeň-jih		Hrob vojáků ruské osvobozené armády - Vlasovců	49.4659267N, 13.7405356E
Plzeň-jih	Kladrubce	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4832903N, 13.6833367E
Plzeň-jih	Kloušov	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5477181N, 13.1803392E
Plzeň-jih	Komorno	Pomník Jan Sýkora	49.5711139N, 13.5210397E
Plzeň-jih	Kozlovice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4642475N, 13.5838133E
Plzeň-jih	Kucíný	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5645864N, 13.3690550E
Plzeň-jih		Památník obětem válek, násilí a zla	49.6384772N, 13.1015806E
Plzeň-jih	Lisov	Pamětní deska Jan Roman Irving	49.6388344N, 13.1019561E
Plzeň-jih	Louňová	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5636503N, 13.6059939E
Plzeň-jih	Lučistě	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.6367397N, 13.6527903E
Plzeň-jih		Pomník Andre Fercoq	49.5418386N, 13.3099364E
Plzeň-jih	Lužany	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5455867N, 13.3150408E
Plzeň-jih		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4527089N, 13.6001989E
Plzeň-jih	Maňovice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5604061N, 13.1985133E
Plzeň-jih	Merklín	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5214222N, 13.7312872E
Plzeň-jih		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5068122N, 13.7353772E
Plzeň-jih	Mladý Smolivec	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5068122N, 13.7353772E
Plzeň-jih	Mohelnice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4807806N, 13.6416889E
Plzeň-jih		Pamětní deska vojákům americké a rudé armády	49.4807806N, 13.6416889E
Plzeň-jih	Nekvasovy	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4366789N, 13.6191142E
Plzeň-jih		Pomník osvobození	49.4364678N, 13.6207783E
Plzeň-jih	Nepomuk	Pomník Jan Kovářík	49.4835506N, 13.5858419E
Plzeň-jih		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4859828N, 13.5823689E
Plzeň-jih		Pamětní deska vojákům americké armády	49.4862750N, 13.5814269E
Plzeň-jih		Hrob vojáků rudé armády	49.4818803N, 13.5789767E
Plzeň-jih	Netunice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.6165628N, 13.4297336E
Plzeň-jih		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5298883N, 13.3169775E
Plzeň-jih	Nezdice	Pamětní deska rod Šmídů	49.5312683N, 13.3170125E
Plzeň-jih		Pamětní deska Josef Kozel	49.5312683N, 13.3170125E
Plzeň-jih	Nová Ves	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.6859500N, 13.2942208E
Plzeň-jih	Nová Ves u Nepomuka	Pomník osvobození a obětem 1. světové války	49.4650433N, 13.5347500E
Plzeň-jih	Nové Mitrovice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5790656N, 13.6846431E
Plzeň-jih	Oplot	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5795278N, 13.2749361E
Plzeň-jih	Oselce	Pomník obětem 2. světové války	49.4363853N, 13.6723611E
Plzeň-jih		Pamětní deska Karel a Jindřich Klečka	49.4344717N, 13.6708656E

Plzeň-jih		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5036681N, 13.5417414E
Plzeň-jih		Pomník vojákům americké armády	49.5036622N, 13.5417925E
Plzeň-jih	Prádló	Pomník vojákům americké armády	49.5133089N, 13.5634756E
Plzeň-jih		Pamětní deska americkým letcům	49.5062597N, 13.5356617E
Plzeň-jih		Pamětní deska Eduard Dobromysl	49.5034389N, 13.5414500E
Plzeň-jih		Pomník obětem 2. světové války	49.5721717N, 13.3296167E
Plzeň-jih	Přeštice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5722697N, 13.3291864E
Plzeň-jih		Pamětní deska obětem 2. světové války	49.5745525N, 13.3237658E
Plzeň-jih		Pamětní deska vojákům americké armády	49.5728094N, 13.3305008E
Plzeň-jih		Pamětní deska Karel Aksamit	49.5754419N, 13.3315850E
Plzeň-jih		Hroby obětí 2. světové války	49.5672767N, 13.3262986E
Plzeň-jih	Příchovice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5617728N, 13.3386053E
Plzeň-jih	Radošice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5340933N, 13.7259003E
Plzeň-jih	Roupov	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5384314N, 13.2530508E
Plzeň-jih	Seč	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5881489N, 13.5048869E
Plzeň-jih	Skašov	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5098411N, 13.4311136E
Plzeň-jih	Skočice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5601644N, 13.2995394E
Plzeň-jih		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5759667N, 13.2398806E
Plzeň-jih	Soběškury	Pomník obětem válek	49.5818836N, 13.2396389E
Plzeň-jih		Pamětní deska Václav Kropáček	49.5765592N, 13.2400411E
Plzeň-jih		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.6144067N, 13.6038289E
Plzeň-jih	Spálené Poříčí	Pamětní deska Josef Kušner	49.6121236N, 13.6060539E
Plzeň-jih	Srby	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5192319N, 13.6038644E
Plzeň-jih	Starý Smolivec	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5248567N, 13.7486372E
Plzeň-jih		Pomník obětem válek	49.6317708N, 13.1594328E
Plzeň-jih	Stod	Hřbitov obětí 2. světové války	49.6462294N, 13.1698678E
Plzeň-jih	Struhaře	Pamětní deska Václav Šára	49.5886300N, 13.6022583E
Plzeň-jih		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.6706208N, 13.4001353E
Plzeň-jih	Štěnovice	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.6705319N, 13.3998100E
Plzeň-jih		Pomník obětem holokaustu	49.6733844N, 13.4034672E
Plzeň-jih		Pamětní deska Václav Rádl	49.6721403N, 13.4019489E
Plzeň-jih	Štítov	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.6010150N, 13.5681183E
Plzeň-jih	Únětice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5842853N, 13.4699019E
Plzeň-jih	Vlčice	Pomník konce 2. světové války	49.5683222N, 13.5470153E
Plzeň-jih		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5077217N, 13.6190106E
Plzeň-jih	Vrčeň	Hrob vojáků rudé armády	49.5047514N, 13.6168689E
Plzeň-jih	Vstíř	Pomník obětem 2. světové války	49.6460086N, 13.2472967E
Plzeň-jih	Zemětice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5782275N, 13.1858789E
Plzeň-jih	Žákava	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.6300678N, 13.5293394E
Plzeň-jih	Žďár	Pomník obětem válek a bezpráví	49.5557919N, 13.5816919E
Plzeň-jih	Žerovice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5823008N, 13.3019544E
Plzeň-jih		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4868244N, 13.4911294E
Plzeň-jih	Žinkovy	Pomník vojákům americké armády	49.4788300N, 13.5032900E
Plzeň-jih		Pamětní deska Emanuel Šrámek	49.4853667N, 13.4925028E
Plzeň-jih	Životice	Pomník Miloslav Havlík	49.4642156N, 13.6918353E
Plzeň-jih		Pomník Václav Brejcha	49.4645928N, 13.6836886E
Domažlice	Babylon	Pomník vojáků Československé armády	49.4099236N, 12.8639517E
Domažlice		Pomník vojákům americké armády	49.5764100N, 12.6897400E
Domažlice	Bělá nad Radbuzou	Pomník vojákům americké armády	49.5914986N, 12.7163919E
Domažlice		Hrob obětí 2. světové války	49.5875750N, 12.7186558E
Domažlice	Brůdek	Pomník Vojtěch Rett	49.3610325N, 13.0204994E
Domažlice	Bukovec	Pamětní deska americkým letcům	49.5862136N, 12.9948706E
Domažlice	Capartice	Pomník vojákům rudé armády	49.4119808N, 12.8043333E
Domažlice		Pomník vojákům americké armády	49.4122350N, 12.8042128E
Domažlice	Černná	Pomník obětem 2. světové války	49.5313614N, 13.1162653E
Domažlice		Pomník vojákům americké armády	49.4521603N, 12.7630036E
Domažlice		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4466444N, 12.7870411E
Domažlice	Díly	Pomník vojákům americké armády	49.4466800N, 12.7865425E
Domažlice		Pamětní deska obětem 2. světové války	49.4466053N, 12.7864286E
Domažlice		Pamětní deska vojákům americké armády	49.4466322N, 12.7863964E
Domažlice	Dolní Kamenice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5768475N, 13.0946797E
Domažlice		Pamětní deska Václav Waldheger	49.4387750N, 12.9346169E
Domažlice		Pomník osvobození	49.4386069N, 12.9281556E
Domažlice		Pomník obětem 2. světové války	49.4393586N, 12.9280703E
Domažlice		Pomník obětem 2. světové války	49.4429656N, 12.9444686E
Domažlice		Pamětní deska obětem 2. světové války	49.4338886N, 12.9499533E
Domažlice		Pamětní deska Ludvík Čejka	49.4401719N, 12.9258644E
Domažlice		Pamětní deska vojákům americké armády	49.4401806N, 12.9300964E
Domažlice		Pamětní deska obětem 2. světové války	49.4399100N, 12.9280175E
Domažlice	Domažlice	Pamětní deska vojákům americké armády	49.4400411N, 12.9292456E
Domažlice		Pomník obětem 2. světové války a holokaustu	49.4484139N, 12.9322778E
Domažlice		Pomník obětem 2. světové války	49.4416311N, 12.9220825E
Domažlice		Pamětní deska obětem 2. světové války	49.4415850N, 12.9218019E
Domažlice		Pamětní deska Jan Procházka	49.4416294N, 12.9219267E
Domažlice		Hrob vojáků československé armády	49.4420889N, 12.9448583E
Domažlice		Hrob a kenotaf obětí 2. světové války	49.4432278N, 12.9439056E
Domažlice		Hroby vojáků rudé armády	49.4422186N, 12.9435533E
Domažlice			
Domažlice		Kenotaf obětí 2. světové války	49.4410083N, 12.9445861E

Domažlice	Draženov	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4555481N, 12.8709022E
Domažlice	Havlovice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4304497N, 12.8892258E
Domažlice	Hlohová	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5338425N, 13.0746806E
Domažlice	Holýšov	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.5942597N, 13.0998072E
Domažlice		Pamětní deska vojákům americké armády	49.5930794N, 13.0969192E
Domažlice		Pamětní desky obětem 2. světové války	49.6060589N, 13.0987192E
Domažlice		Pamětní deska osvobození	49.6060617N, 13.0986753E
Domažlice	Horšovský Týn	Pomník obětem 2. světové války	49.5922728N, 13.1019233E
Domažlice		Pamětní deska manželé Rauscherovi	49.5300114N, 12.9445122E
Domažlice		Pamětní deska vojákům americké armády	49.5299861N, 12.9445444E
Domažlice	Kdyně	Pomník osvobození města	49.5267753N, 12.9451050E
Domažlice		Pamětní deska Maximilián Karas	49.3930769N, 13.0429411E
Domažlice		Pomník obětem 2. světové války	49.3889525N, 13.0386331E
Domažlice		Pomník obětem 2. světové války	49.3905892N, 13.0390806E
Domažlice	Klenčí pod Čerchovem	Pamětní deska vojákům americké armády	49.3901872N, 13.0397544E
Domažlice		Pamětní deska vojákům americké armády	49.4351628N, 12.8150453E
Domažlice		Hrob vojáků rudé armády	49.4321997N, 12.8188719E
Domažlice		Hrob obětí 2. světové války	49.4321833N, 12.8188639E
Domažlice	Koloveč	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4866967N, 13.1086158E
Domažlice		Pomník vojákům americké armády	49.4875489N, 13.1087450E
Domažlice	Kout na Šumavě	Pomník obětem 2. světové války	49.3948803N, 13.0078028E
Domažlice	Lísková	Pomník Josef Röhrich	49.4183256N, 12.7153139E
Domažlice	Meclov	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5087386N, 12.8777200E
Domažlice	Mezholezy	Pomník obětem 2. světové války	49.6249244N, 12.9048931E
Domažlice	Mutěnin	Pomník obětem	49.5448517N, 12.7443278E
Domažlice	Neuměř	Pomník obětem 2. světové války	49.5980589N, 13.0643458E
Domažlice	Nová Ves	Pomník obětem 2. světové války	49.3594619N, 13.0385906E
Domažlice	Pec	Pamětní deska Josef Pavlišta	49.3832697N, 12.7840717E
Domažlice	Poběžovice	Pamětní desky obětem 1. a 2. světové války	49.5177839N, 12.8072517E
Domažlice		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5105644N, 12.8018692E
Domažlice		Hrob obětí 2. světové války	49.5176272N, 12.8061100E
Domažlice		Hrob obětí 2. světové války	49.5175158N, 12.8047103E
Domažlice		Hrob obětí 2. světové války	49.5174981N, 12.8046678E
Domažlice	Pocinovice	Pamětní deska vojákům americké armády	49.3432258N, 13.1328422E
Domažlice		Pamětní deska Bedřich Kalivoda	49.3432200N, 13.1329800E
Domažlice		Hrob obětí 2. světové války	49.3436250N, 13.1405611E
Domažlice	Postřekov	Pomník Josef Buršík	49.4599667N, 12.8123958E
Domažlice		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4580994N, 12.8077108E
Domažlice		Pomník Jan Čáp	49.4596317N, 12.8114297E
Domažlice		Pamětní deska Jan Čáp	49.4581686N, 12.8065217E
Domažlice	Puclice	Pomník obětem 2. světové války	49.5535531N, 13.0186814E
Domažlice		Pomník František a Jan Fictum	49.5539247N, 13.0242361E
Domažlice	Rybník	Pomník Josef Oczko	49.4974944N, 12.6492500E
Domažlice	Semněvice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5975244N, 12.9291067E
Domažlice	Smolov	Pomník Karel Pachtl	49.5871383N, 12.6561456E
Domažlice	Srby	Pomník obětem 2. světové války	49.5367731N, 12.8690986E
Domažlice	Staňkov	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5504983N, 13.0749639E
Domažlice	Stráž	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4151631N, 12.9136086E
Domažlice	Tlumačov	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4039400N, 12.9295536E
Domažlice	Trhanov	Pomník obětem 2. světové války	49.4161511N, 12.8420008E
Domažlice	Újezd	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4354772N, 12.8722239E
Domažlice		Pamětní deska Virgil Paul Kirkham	49.4356842N, 12.8702808E
Domažlice	Všekary	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.6036911N, 13.0418736E
Domažlice	Všeruby	Pomník německé kapitulace	49.3460097N, 12.9925467E
Domažlice		Pamětní desky pohřbených v 2. světové válce	49.3407931N, 12.9812144E
Domažlice	Železná	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5858511N, 12.5871544E
Domažlice		Pomník Bohumil Majer	49.5858767N, 12.5874992E
Klatovy	Běhařov	Pamětní deska Josef Buršík	49.3439211N, 13.1593036E
Klatovy	Běšiny	Pomník obětem transportu smrti	49.3028364N, 13.3149086E
Klatovy		Pamětní deska Karel Matějka	49.3042286N, 13.3050742E
Klatovy	Bezděkov	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.3806664N, 13.2271367E
Klatovy	Bořikov	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.3265117N, 13.3884714E
Klatovy	Brčálník	Pamětní deska Julius Hofmann	49.1917717N, 13.2074897E
Klatovy	Budětice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.2836444N, 13.5842144E
Klatovy	Čachrov	Pamětní deska vojákům americké armády	49.2636756N, 13.3040689E
Klatovy	Čepice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.2683994N, 13.5945225E
Klatovy	Čímice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.2537364N, 13.6060592E
Klatovy	Dobrá Voda	Pamětní deska Šimon Adler	49.1558461N, 13.4367272E
Klatovy		Pamětní deska Fred Warren Ashley	49.1554294N, 13.4382994E
Klatovy	Dolany	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4430481N, 13.2482069E
Klatovy	Frymburk	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.2496000N, 13.7069800E
Klatovy	Habartice	Pamětní deska Rudolf Weisfeit	49.3897842N, 13.4051483E
Klatovy	Hartmanice	Pomník obětem 2. světové války	49.1698139N, 13.4697972E
Klatovy	Hnačov	Pamětní deska Václav Přerost	49.3610247N, 13.4804669E
Klatovy	Hojsova Stráž	Pomník Karl Teischl	49.2215906N, 13.2313992E

Klatovy		Pomník Charles B. Craig	49.3291269N, 13.6991578E
Klatovy	Horažďovice	Pamětní deska vojákům americké armády	49.3226475N, 13.7012778E
Klatovy		Pamětní deska obětem holocaustu	49.3208400N, 13.7025400E
Klatovy		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.3232975N, 13.5965353E
Klatovy	Hradešice	Pomník obětem odsunu	49.1273583N, 13.3316239E
Klatovy	Chaloupky	Pomník obětem 2. světové války	49.4194031N, 13.3214042E
Klatovy	Chanovice	Pomník obětem válek	49.4052761N, 13.7141203E
Klatovy		Pamětní deska osvobození 1945	49.4055253N, 13.7151628E
Klatovy	Chudenice	Pomník obětem 1. a 2. světové války a vojákům americké armády	49.4667089N, 13.1736164E
Klatovy	Janovice nad Úhlavou	Pomník obětem holocaustu	49.3329278N, 13.1998833E
Klatovy		Pamětní deska vojákům americké armády	49.3448997N, 13.2167269E
Klatovy		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.3482517N, 13.2140200E
Klatovy		Hrob obětí 2. světové války	49.3475194N, 13.2283167E
Klatovy	Kašovice	Pomník Rudarmějčům	49.2745389N, 13.4729353E
Klatovy		Pomník obětem 2. světové války	49.1445731N, 13.5526211E
Klatovy	Kašperské Hory	Pamětní deska vojákům americké armády	49.1440064N, 13.5544967E
Klatovy		Pomník obětem 1. a 2. světové války a každého násilí	49.1450011N, 13.5605600E
Klatovy	Klatovy	Pomník obětem 2. světové války	49.3987869N, 13.2829981E
Klatovy		Pomník obětem holocaustu	49.3970806N, 13.2923447E
Klatovy		Pamětní deska Josef Dostál a Ladislav Nedbal	49.3925011N, 13.2899036E
Klatovy		Pomník obětem holocaustu	49.4020381N, 13.2980161E
Klatovy		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4008722N, 13.2959694E
Klatovy		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4012694N, 13.2967083E
Klatovy		Pamětní deska vojákům americké armády	49.4016722N, 13.2969667E
Klatovy		Pomník obětem nacismu a komunismu	49.4015514N, 13.2870167E
Klatovy		Pamětní deska obětem nacismu a komunismu	49.4014014N, 13.2869825E
Klatovy		Pamětní deska obětem holocaustu	49.4011658N, 13.2852311E
Klatovy		Pamětní deska obětem 2. světové války	49.4012200N, 13.2745800E
Klatovy		Pamětní deska vojákům rudé armády	49.3947447N, 13.2930361E
Klatovy		Pamětní deska vojákům americké armády	49.3947328N, 13.2929919E
Klatovy		Pamětní deska obětem 2. světové války	49.3946456N, 13.2930067E
Klatovy		Pamětní deska vojákům čs. samostatné obrněné brigády	49.3946472N, 13.2930683E
Klatovy		Pomník a pamětní deska obětem 2. světové války	49.3915692N, 13.2997319E
Klatovy		Pamětní deska obětem 2. světové války	49.3945444N, 13.2958947E
Klatovy		Pamětní deska Jan Haliř	49.3945375N, 13.2959697E
Klatovy		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.3940044N, 13.2919969E
Klatovy		Pamětní deska Karel Sedláček	49.3941144N, 13.2979781E
Klatovy		Kenotaf obětí 2. světové války	49.4022278N, 13.2982508E
Klatovy		Kenotaf obětí 2. světové války	49.4022331N, 13.2984197E
Klatovy		Kenotaf obětí 2. světové války	49.4021739N, 13.2983044E
Klatovy		Kenotaf obětí 2. světové války	49.4021422N, 13.2981997E
Klatovy		Kenotaf obětí 2. světové války	49.4020253N, 13.2983633E
Klatovy		Kenotaf obětí 2. světové války	49.4019319N, 13.2983622E
Klatovy		Kenotaf obětí 2. světové války	49.4019408N, 13.2985231E
Klatovy		Kenotaf obětí 2. světové války	49.4018736N, 13.2984769E
Klatovy		Kenotaf obětí 2. světové války	49.4018736N, 13.2982731E
Klatovy		Kenotaf obětí 2. světové války	49.4020064N, 13.2984742E
Klatovy		Kenotaf obětí 2. světové války	49.4022069N, 13.2984178E
Klatovy	Kolinec	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.2995800N, 13.4409600E
Klatovy		Pomník obětem 2. světové války	49.2995000N, 13.4408200E
Klatovy	Komušín	Pamětní deska Václav Kadaně	49.3623500N, 13.7633331E
Klatovy	Koryta	Pamětní deska Ladislav Němeček	49.3898361N, 13.2147278E
Klatovy	Lešíšov	Pomník vojákům americké armády	49.2623903N, 13.4629722E
Klatovy	Luby	Pomník obětem 2. světové války	49.3641961N, 13.3168206E
Klatovy		Pomník Josef Pták	49.3750639N, 13.3017111E
Klatovy		Hrob obětí 2. světové války	49.3775167N, 13.3007056E
Klatovy	Mačice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.2247650N, 13.6786658E
Klatovy	Malechov	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4558417N, 13.2599631E
Klatovy	Měčín	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4794389N, 13.4050086E
Klatovy		Hrob obětem 2. světové války	49.4834061N, 13.4077439E
Klatovy	Milence	Pomník osídlení obce	49.2743561N, 13.1582819E
Klatovy	Mlýnské Struhadlo	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4321997N, 13.4696328E
Klatovy		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4150864N, 13.5732389E
Klatovy	Myslív	Pamětní desky osvobození obce a Františkovi Wawrečkovi	49.4146033N, 13.5730322E
Klatovy		Pamětní deska osvobození 1945	49.4145931N, 13.5730200E
Klatovy	Němčice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4350336N, 13.4275864E
Klatovy	Nemilkov	Pomník obětem 1. a 2. světové války a vojákům rudé armády	49.2662417N, 13.3627917E
Klatovy		Pomník obětem 2. světové války	49.2998400N, 13.1561000E
Klatovy	Nýrsko	Pamětní deska vojákům americké armády	49.2940639N, 13.1442753E
Klatovy		Pomník obětem 2. světové války	49.2868161N, 13.1420881E
Klatovy		Hrob obětí 2. světové války	49.2850028N, 13.1515194E
Klatovy	Obytce	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.3938053N, 13.3749606E
Klatovy		Pomník otec a syn Suchých	49.3939606N, 13.3748439E
Klatovy	Olšany	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4008600N, 13.6261100E
Klatovy	Plánice	Pomník Jaroslav Plánička	49.3906806N, 13.4669250E
Klatovy		Pamětní deska Jan Touš	49.3890061N, 13.4749014E
Klatovy	Prášíly	Pomník zmizelým obcím	49.1048083N, 13.3782686E
Klatovy		Pomník vojákům německé armády	49.1040208N, 13.3918181E
Klatovy		Pomník americké 90. pěší divize	49.1040208N, 13.3918181E

Klatovy	Předslav	Pomník obětem 2. světové války	49.4482192N, 13.3561464E
Klatovy	Rabí	Pamětní deska Jaroslav Chmelík	49.2805900N, 13.6191000E
Klatovy	Rejštejn	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.1375197N, 13.5075839E
Klatovy		Pomník obětem 2. světové války	49.1384939N, 13.5227789E
Klatovy	Strážov	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.3039078N, 13.2478144E
Klatovy	Sušice	Pamětní deska František Hálek a Eduard Grünberger	49.2290925N, 13.5138347E
Klatovy		Pomník obětem 1. a 2. světové války a komunismu	49.2313478N, 13.5232342E
Klatovy		Pamětní deska vojákům americké armády	49.2304542N, 13.5202450E
Klatovy		Pamětní deska obětem 2. světové války	49.2318717N, 13.5127794E
Klatovy		Pamětní deska obětem 2. světové války	49.2319811N, 13.5200328E
Klatovy		Hrob obětí 2. světové války	49.2269136N, 13.5245953E
Klatovy		Hrob vojáků rudé armády	49.2269136N, 13.5245953E
Klatovy		Kenotaf obětem holocaustu	49.2241214N, 13.5079986E
Klatovy	Svěradice	Pomník vojákům americké armády	49.3753789N, 13.7388414E
Klatovy	Svrčovec	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4253286N, 13.2441172E
Klatovy	Švihov	Pamětní deska František Šperl	49.4791478N, 13.2801844E
Klatovy		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.4803000N, 13.2851000E
Klatovy		Pomník vojákům americké armády	49.4821575N, 13.2834189E
Klatovy		Pamětní deska obětem holocaustu	49.4784372N, 13.2937156E
Klatovy	Tedražice	Pomník vojákům americké armády	49.2619456N, 13.5124969E
Klatovy	Velhartice	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.2661844N, 13.3934703E
Klatovy	Velký Bor	Pamětní deska Miloš Pastejřík	49.3669303N, 13.7006564E
Klatovy	Veřechov	Pamětní deska František Kubeš	49.2887972N, 13.7140944E
Klatovy	Vřeskovice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.5241997N, 13.2705464E
Klatovy	Zavlekov	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.3370583N, 13.4899447E
Klatovy	Zborovy	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.3808800N, 13.5157450E
Klatovy	Zhůří u Hartmanic	Pomník vojákům americké armády	49.1773828N, 13.3339475E
Klatovy	Zhůří u Horské Kvildy	Strom obětem pochodu smrti	49.0817425N, 13.5622022E
Klatovy		Pomník a hrob neznámého ruského zajatce	49.0826792N, 13.5611861E
Klatovy	Železná Ruda	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.1406178N, 13.2299778E
Klatovy		Pomník vojákům americké armády	49.1375472N, 13.2345417E
Klatovy		Hrob obětí 2. světové války	49.1336361N, 13.2327444E
Klatovy		Hroby vojáků rudé armády	49.1335778N, 13.2327111E
Klatovy	Žežulka	Pomník Miloslav Říha	49.1792794N, 13.3935061E
Klatovy	Žihobce	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.2154400N, 13.6320000E
Rokycany	Biskoupky	Pamětní deska František Kraisingr	49.8750761N, 13.6820392E
Rokycany	Břasy	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8369011N, 13.5795408E
Rokycany		Pomník Jiří Potůček	49.8280197N, 13.5852136E
Rokycany		Pomník vojákům americké a rudé armády	49.8280111N, 13.5842803E
Rokycany		Pomník bojovníkům za lepší zítřek	49.8327261N, 13.5852214E
Rokycany		Pamětní deska Jiří Potůček - Tolar	49.8304425N, 13.5878336E
Rokycany		Pamětní deska Viktor Waidlich	49.8374683N, 13.5784969E
Rokycany	Březina	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8080550N, 13.5995367E
Rokycany	Cekov	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8223539N, 13.7643583E
Rokycany	Dobřív	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7151697N, 13.6849728E
Rokycany		Pomník Alois Kalivoda	49.7156136N, 13.6861072E
Rokycany		Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7159917N, 13.6867028E
Rokycany	Drahoňův Újezd	Pamětní deska František Žilina	49.8767467N, 13.7252692E
Rokycany	Ejovice	Pomník obětem 1. a 2. světové války a vojákům americké armády	49.7462086N, 13.5142419E
Rokycany		Pamětní deska Jan Rajchart	49.7457039N, 13.5141833E
Rokycany	Holoubkov	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7748697N, 13.6935983E
Rokycany		Pomník podbrdským partyzánům a vojákům rudé armády	49.7753133N, 13.6918492E
Rokycany		Pamětní deska Jan Kovařík	49.7742831N, 13.6997942E
Rokycany		Pamětní deska Alois Janoušek	49.7760161N, 13.6949675E
Rokycany	Hrádek	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7105114N, 13.6490583E
Rokycany	Cheznovice	Pomník Antonín Špilár	49.7148006N, 13.6395814E
Rokycany		Pomník Vladimír Čepelák	49.7697322N, 13.7934558E
Rokycany		Pomník Václav Milota	49.7698217N, 13.7930958E
Rokycany		Pomník Bohumil Jaroš	49.7694792N, 13.7931333E
Rokycany		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7788383N, 13.7864897E
Rokycany		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8843228N, 13.7590258E
Rokycany	Jablečno	Pamětní deska František Kopecký	49.8837747N, 13.7591144E
Rokycany	Kamenec	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8806486N, 13.5957431E
Rokycany		Pomník partyzánům	49.8217539N, 13.7824592E
Rokycany	Kařez	Pamětní deska Václav Hejduk	49.8328878N, 13.7861206E
Rokycany		Pamětní deska Jaromír Merhaut	49.8361094N, 13.7799094E
Rokycany	Klabava	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7529839N, 13.5387081E
Rokycany	Kornatice	Pomník demarkační linie	49.6591108N, 13.5918850E
Rokycany	Kříše	Pomník osvoboditelům	49.8327769N, 13.5636144E
Rokycany	Lhota pod Radčem	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8269636N, 13.7100386E
Rokycany	Lhotka	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.9074781N, 13.7278039E
Rokycany	Medový Újezd	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7742072N, 13.7178836E
Rokycany	Mirošov	Pomník Antonín Prokop	49.6889672N, 13.6561378E
Rokycany		Pomník obětem 2. světové války - koncentrační tábor	49.6813344N, 13.6736728E
Rokycany		Pamětní deska František Šiška	49.7002464N, 13.6661733E
Rokycany		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7888569N, 13.7339756E
Rokycany	Mýto	Pamětní deska vojákům rudé armády	49.7890169N, 13.7355969E
Rokycany		Hrob vojáků rudé armády	49.7943250N, 13.7518194E

Rokycany	Němčovice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8772425N, 13.5745992E
Rokycany	Osek	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7787256N, 13.5922947E
Rokycany	Ostrovec	Pomník František Bělohávek	49.9092256N, 13.7132786E
Rokycany		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.9182775N, 13.7262894E
Rokycany	Podmokly	Pomník obětem 2. světové války	49.9449014N, 13.7434292E
Rokycany	Radnice	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.8577217N, 13.6069792E
Rokycany		Pomník osvobození	49.8564833N, 13.6030708E
Rokycany	Rokycany	Pomník obětem 2. světové války	49.7394919N, 13.5983219E
Rokycany		Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7413994N, 13.5928358E
Rokycany		Pamětní deska Zdenka Fantlová	49.7408025N, 13.5990125E
Rokycany		Pamětní deska obětem 2. světové války	49.7428681N, 13.5949975E
Rokycany		Pamětní deska vojákům americké armády	49.7422383N, 13.5956886E
Rokycany		Pamětní deska Zdeněk Čáp	49.7427922N, 13.5953431E
Rokycany		Pomník obětem 2. světové války	49.7411206N, 13.5925044E
Rokycany		Pomník demarkační čáry	49.7438053N, 13.6120342E
Rokycany		Pamětní deska Václav Stehlík	49.7328175N, 13.6016086E
Rokycany		Pamětní deska Bohuslav Horák	49.7405756N, 13.5961269E
Rokycany		Pamětní deska - výročí uzavření vysokých škol nacisty	49.7405756N, 13.5961269E
Rokycany		Pomník vítězství nad nacismem	49.7270619N, 13.5864961E
Rokycany		Pamětní deska František Rehoř	49.7446361N, 13.5937461E
Rokycany	Skořice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.6782294N, 13.7030769E
Rokycany		Pomník obětem 2. světové války	49.6782125N, 13.7031389E
Rokycany		Pamětní deska Alois Vavroch	49.6771514N, 13.7099122E
Rokycany	Strašice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7380794N, 13.7549828E
Rokycany		Pamětní deska Karel Vokáč	49.7413514N, 13.7524700E
Rokycany		Pamětní desky, busta Karel Vokáč	49.7360308N, 13.7571133E
Rokycany		Hrob neznámého vojáka rudé armády	49.7403553N, 13.7604931E
Rokycany	Stupno	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8243992N, 13.5743081E
Rokycany	Svinná	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8950228N, 13.6201100E
Rokycany	Týček	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8674014N, 13.7932694E
Rokycany	Újezd u Svatého Kříže	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8595794N, 13.5698511E
Rokycany	Vejvanov	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8683444N, 13.6526472E
Rokycany	Volduchy	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7744142N, 13.6246294E
Rokycany		Pomník osvobození obce	49.7744108N, 13.6248161E
Rokycany	Vranovice	Pomník vojákům rudé armády	49.8489089N, 13.5590239E
Rokycany	Všenice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8176075N, 13.5610986E
Rokycany		Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8588342N, 13.7685831E
Rokycany	Zbiroh	Pamětní deska obětem 2. světové války	49.8601919N, 13.7723719E
Rokycany		Pomník obětem 2. světové války	49.8422708N, 13.7749839E
Rokycany		Pomník obětem 2. světové války	49.8534836N, 13.7651286E
Tachov	Benešovice	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7273933N, 12.9015892E
Tachov	Bor	Pomník obětem 2. světové války	49.7137472N, 12.7789333E
Tachov	Branka	Pomník Ladislav Mráz	49.8304983N, 12.4798086E
Tachov	Brod nad Tichou	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8352689N, 12.7417983E
Tachov	Broumov	Pomník Josef Minář	49.8929131N, 12.5891956E
Tachov	Černošín	Pomník osvobození obce	49.8163011N, 12.8843064E
Tachov	Dehetná	Pomník osídlení obce	49.6245369N, 12.7711286E
Tachov	Holostřevy	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7201444N, 12.8599925E
Tachov	Hošťka	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.6979728N, 12.6039994E
Tachov	Chodová Planá	Pomník obětem 2. světové války	49.8879250N, 12.7260111E
Tachov		Hrob obětí pochodu smrti	49.8878917N, 12.7263972E
Tachov	Chodský Újezd	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.8642133N, 12.6519814E
Tachov	Kokašice	Pomník konce 2. světové války	49.8787050N, 12.9472828E
Tachov	Konstantinovy Lázně	Pomník osvobození americkou armádou	49.8814450N, 12.9855994E
Tachov	Kostelec	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.6744350N, 13.0258581E
Tachov	Lesná	Pomník obětem 2. světové války	49.7541769N, 12.5374931E
Tachov	Michalovy Hory	Pomník Milice Harmel	49.9004556N, 12.7977194E
Tachov	Pístov	Památník obětem pochodu smrti	49.9241972N, 12.7663867E
Tachov	Planá	Pomník obětem 2. světové války	49.8728417N, 12.7442528E
Tachov		Pomník vojákům americké armády	49.8727656N, 12.7442878E
Tachov		Pomník obětem 2. světové války	49.8685811N, 12.7410472E
Tachov		Pomník František Havelka	49.8681789N, 12.7398283E
Tachov		Hrob obětí 2. světové války	49.8728606N, 12.7442125E
Tachov	Stará Knížecí Huť	Pomník obětem pochodu smrti	49.7193919N, 12.4638322E
Tachov	Strachovice	Pomník osvobození	49.6341097N, 12.8195094E
Tachov	Stráž	Pomník obětem 2. světové války	49.6697028N, 12.7700722E
Tachov	Stříbro	Pamětní deska obětem 1. a 2. světové války	49.7528222N, 13.0041283E
Tachov		Pomník vojákům americké armády	49.7540133N, 13.0002542E
Tachov		Hrob vojáků rudé armády	49.7616750N, 13.0017972E
Tachov		Hromadný hrob obětí 2. světové války - pochodu smrti	49.7654222N, 12.9998694E
Tachov		Kenotaf obětí holokaustu	49.7655111N, 12.9999353E
Tachov	Svojšíň	Pomník obětem 2. světové války	49.7667519N, 12.9104639E
Tachov		Kenotaf obětem válek	49.7688333N, 12.9067083E
Tachov	Tachov	Pomník nálet 14.2.1945	49.7962503N, 12.6333694E
Tachov		Památník a masový hrob obětí 2. světové války	49.7895997N, 12.6499600E
Tachov		Pomník osvobození americkou armádou	49.7970817N, 12.6349708E
Tachov		Hrob obětí 2. světové války	49.8038742N, 12.6309997E
Tachov	Trpísty	Pomník osvobození	49.8228478N, 13.0586039E
Tachov	Únehle	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7916264N, 13.0151856E
Tachov	Zhoř	Pomník obětem válek	49.6611233N, 12.9707464E
Tachov	Žebráky	Pomník obětem 1. a 2. světové války	49.7057786N, 12.5574464E

Tabulka 7: Kompletní databáze míst paměti komunistické totality v Plzeňském kraji

Okres	Město/obec	Název památky	Rok odhalení	GPS
Plzeň-město	Plzeň	Busta Milady Horákové	2019	49.7414856N, 13.3750092E
Plzeň-město	Plzeň	Busta Václava Havla	2012	49.7560694N, 13.3046111E
Plzeň-město	Plzeň	Čestný hrob Heliodora Píky	1999	49.7471725N, 13.4329086E
Plzeň-město	Plzeň	Čestný hrob Jana Prokopa	2012	49.7813639N, 13.3857389E
Plzeň-město	Plzeň	Čestný hrob Jindřicha Čadíka	2012	49.7485911N, 13.4337361E
Plzeň-město	Plzeň	Čestný hrob Karla Palečka	2012	49.7479500N, 13.4290583E
Plzeň-město	Plzeň	Památník obětem komunistického teroru	1993	49.7440967N, 13.3794064E
Plzeň-město	Plzeň	Památník obětem zla. Meditační zahrada Luboše Hrušky	1991	49.7184306N, 13.3881917E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Čeňku Petelíkovi	2018	49.7215778N, 13.3604647E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Heliodoru Píkoví	2009	49.7225700N, 13.3608417E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Josefu Beranovi	1995	49.7544611N, 13.3769761E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Josefu Beranovi II	2019	49.7474017N, 13.3779544E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Josefu Kučerovi	2018	49.7389706N, 13.3904722E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Josefu Lukešovi	1992	49.7582244N, 13.4205097E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska k 50. výročí okupace v srpnu 1968	2018	49.7422467N, 13.3724319E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Karlu Sykovi	2017	49.7420619N, 13.3765569E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Ladislavu Světlíkovi	2017	49.7377675N, 13.3919250E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Miroslavu Štanderovi	2018	49.7404733N, 13.3921133E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obětem z řad Junáka	1998	49.7417664N, 13.3726417E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska politickým vězňům 1939–1989	1995	49.7225667N, 13.3608417E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska popraveným československým důstojníkům	2002	49.7373733N, 13.3786669E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska povstání 1. června 1953	1992	49.7481739N, 13.3778231E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Pravomilu Raichlovi	2007	49.7382325N, 13.3696669E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska prvním povstání 1953	1993	49.7412642N, 13.3725019E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Václavu Havlovi	2016	49.7225372N, 13.3608147E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska Václavu Ženíškovi	2018	49.7389072N, 13.3904817E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska vysílání rozhlasu při invazi v srpnu 1968	2008	49.7307361N, 13.3727333E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní nápis na Památníku národního osvobození a TGM	1999	49.7415569N, 13.3722122E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník Heliodoru Píkoví	1993	49.7342703N, 13.3984111E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník Jiřímu Trnkovi a umění bojujícímu proti totalitním režimům	2015	49.7233933N, 13.3636214E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník Miladě Horákové	2015	49.7256317N, 13.4025017E
Plzeň-město	Plzeň	Pomník Milník času – bigbít	2009	49.7354161N, 13.3998283E
Plzeň-město	Plzeň	Pamětní deska obsazení Československa 1968	2020	49.7473139N, 13.3770675E
Plzeň-sever	Chotíkov	Socha Václava Havla	2019	49.7951858N, 13.3195019E
Plzeň-sever	Horní Bříza	Pamětní deska Josefu Sporkovi	1996	49.8502819N, 13.3782550E
Plzeň-jih	Blovce	Kříž a pamětní deska obětem totalitních režimů	1993	49.5848411N, 13.5227569E
Plzeň-jih	Míšov	Atom muzeum Javor 51	2013	49.6262639N, 13.7077508E
Plzeň-jih	Spálené Poříčí	Pamětní deska Františku Ferdovi	2000	49.6147878N, 13.6052397E
Domažlice	Blížejov-Lštění	Pamětní deska u Lípy republiky	2017	49.4833875N, 13.0401272E
Domažlice	Domažlice	Pamětní deska třetímu odboji	2003	49.4388739N, 12.9277150E
Domažlice	Domažlice	Pamětní deska Václavu Antonymu	1991	49.4405008N, 12.9308453E
Domažlice	Kdyně	Pamětní deska obětem akce Kámen	2018	49.3906944N, 13.0396997E
Domažlice	Pleš	Symbolický hrob Josefa Ziky	2010	49.5458342N, 12.6029700E
Domažlice	Všeruby	Informační tabule akce Kámen	2018	49.3360106N, 12.9757081E
Domažlice	Všeruby	Památník obětem přechodů hranice 1948–1989	1996	49.3483450N, 12.9968047E

Domažlice	Železná	Pomník Josefu Ulrichovi	není uvedeno	49.5859067N, 12.5876192E
Klatovy	Horažďovice	Pamětní deska Karlu Jaroslavu Fořtovi	2014	49.3208300N, 13.6998500E
Klatovy	Horažďovice	Pamětní deska ke stému výročí republiky a obětem komunismu	2018	49.3202275N, 13.7056172E
Klatovy	Hůrka	Pamětní deska a pomník usmrčeným na státní hranici	2004	49.1274636N, 13.3316147E
Klatovy	Klatovy	Pamětní deska Josefu Dostálovi a Ladislavu Nedbalovi	2016	49.3925011N, 13.2899036E
Klatovy	Klatovy	Pamětní deska odpůrcům totalitních režimů	2014	49.4014014N, 13.2869825E
Klatovy	Klatovy	Pamětní deska vojenské intervence a odchodu sovětské armády	2006	49.3947497N, 13.2928769E
Klatovy	Klatovy	Pomník obětem komunistické zvěle	1993;2015	49.3951728N, 13.2968428E
Klatovy	Laka	Pomník ozbrojeného střetu na hranicích	není uvedeno	49.1151242N, 13.3151964E
Klatovy	Modrava-Březník	Pomník obětem komunistické zvěle	není uvedeno	48.9676286N, 13.4837075E
Klatovy	Modrava-Březník	Pomník Václavu Horváthovi	1960;2011	48.9714244N, 13.4819397E
Klatovy	Modrava	Pomník pohraniční stráž	není uvedeno	49.0256597N, 13.4929217E
Klatovy	Nová Hůrka	Pomník Jaroslavu Hodboďovi	není uvedeno	49.1424239N, 13.3231108E
Klatovy	Ostřetice	Pamětní deska Jaroslavu Petříkovi	2014	49.4228789N, 13.3471183E
Klatovy	Prášíly	Pomník zaniklým obcím	2001	49.1048083N, 13.3782686E
Klatovy	Sušice	Pamětní deska Františku Ferdovi	2005	49.2291492N, 13.5218625E
Klatovy	Sušice	Pamětní deska Tomáši Beránkovi	2007	49.2298458N, 13.5194994E
Klatovy	Sušice	Pomník obětem válek a komunismu	2002	49.2313478N, 13.5232342E
Klatovy	Švihov	Památník 17. listopadu 1989	1990	49.4820225N, 13.2834939E
Klatovy	Švihov	Pamětní deska u Lípy svobody Jana Palacha	1990	49.4820042N, 13.2835181E
Klatovy	Zadní Chalupy	Pomník ozbrojeného střetu na hranicích	není uvedeno	49.2491483N, 13.0802331E
Rokycany	Břasy-Vranovice	Pamětní deska Josefu Kepkovi	2002	49.8452172N, 13.5537617E
Rokycany	Volduchy	Pamětní deska Stanislavu Broji	1990	49.7757556N, 13.6215678E
Tachov	Havran	Památník železné opony	2014	49.7430444N, 12.4092883E
Tachov	Nové Domky	Památník likvidace železné opony	1993	49.6935361N, 12.5354839E
Tachov	Rozvadov	Muzeum Pohraniční stráž	2014	49.6736303N, 12.5449842E
Tachov	Rozvadov	Muzeum železné opony	2011	49.6557881N, 12.5258272E
Tachov	Rozvadov	Pomník Pavlu Juhásovi	není uvedeno	49.6461194N, 12.5202306E
Tachov	Stříbro	Pamětní deska příslušníkům 52. pomocného technického praporu	2008	49.7528250N, 12.9873319E
Tachov	Zadní Chodov	Pomník Miloši Kuklovi	není uvedeno	49.8951444N, 12.6567478E

Tabulka 8: Kompletní databáze zaniklých sídel v Plzeňském kraji

Okres	Obec, osada	Důvod zániku	Období zániku	Současný stav	GPS
Domažlice	Bernstein	Hraniční pásmo	1950-1960	Zničena zcela	49.5095094N, 12.6567214E
Domažlice	Bystřice	Hraniční pásmo	1950-1960	Zničena zcela	49.3540775N, 12.8049697E
Domažlice	Diana, Dianin dvůr	Hraniční pásmo	1960-1970	Zničena zcela	49.4890800N, 12.6501100E
Domažlice	Frančina Huť	Hraniční pásmo	1950-1960	Zničena zcela	49.5578397N, 12.5832075E
Domažlice	Hájovna Skelná huť	Hraniční pásmo	1970-1980	Zničena zcela	49.5935600N, 12.6142300E
Domažlice	Herštejnské Chalupy	Hraniční pásmo	1950-1960	Zničena zcela	49.4867264N, 12.7068686E
Domažlice	Horní Huť	Hraniční pásmo	1950-1960	Zničena zcela	49.4781411N, 12.6497253E
Domažlice	Hraničná	Hraniční pásmo	1950-1960	Zničena zcela	49.4713544N, 12.6594108E
Domažlice	Jánská Huť	Hraniční pásmo	1950-1960	Zničena zcela	49.5388581N, 12.6631861E
Domažlice	Lučina	Hraniční pásmo	1950-1960	Zničena zcela	49.4335986N, 12.6805400E
Domažlice	Malý Horšín	Hraniční pásmo	1950-1960	Zničena zcela	49.5366667N, 12.6858333E
Domažlice	Mladé Korytany	Hraniční pásmo	1950-1960	Zničena zcela	49.4967581N, 12.7084539E
Domažlice	Mostek	Hraniční pásmo	1950-1960	Zničena zcela	49.5408961N, 12.6701147E
Domažlice	Mýtnice	Hraniční pásmo	1950-1960	Zničena zcela	49.4496908N, 12.7079186E
Domažlice	Novosedly	Hraniční pásmo	1950-1960	Zničena zcela	49.5491211N, 12.6770447E
Domažlice	Pila	Hraniční pásmo	1950-1960	Zničena zcela	49.4463883N, 12.6888008E
Domažlice	Pleš	Hraniční pásmo	1950-1960	Zničena zcela	49.5450628N, 12.6050519E
Domažlice	Rabov	Hraniční pásmo	Postupně po 1945	Zničena zcela	49.5413042N, 12.6215956E
Domažlice	Skláře	Hraniční pásmo	Nespecifikováno	Zničena zcela	49.4780281N, 12.7483322E
Domažlice	Štráská huť	Hraniční pásmo	Postupně po 1945	Zničena zcela	49.5311156N, 12.6499319E
Domažlice	Úpor	Hraniční pásmo	1950-1960	Zničena zcela	49.4382969N, 12.6776567E
Domažlice	Václav	Hraniční pásmo	1950-1960	Zničena zcela	49.5370772N, 12.6303111E
Domažlice	Valddorf	Hraniční pásmo	1950-1960	Zničena zcela	49.5690042N, 12.6194331E
Domažlice	Valtířov	Hraniční pásmo	1950-1960	Zničena zcela	49.4715986N, 12.7622850E
Klatovy	Debrník	Hraniční pásmo	Postupně po 1945	Zničena zcela	49.1252400N, 13.2331900E
Klatovy	Dolní Zelená Hora	Vojenský výcvikový prostor Dobrá Voda	1950-1960	Zničena zcela	49.0811817N, 13.4479767E
Klatovy	Formberg	Vojenský výcvikový prostor Dobrá Voda	1950-1960	Zničena zcela	49.1131367N, 13.3700336E
Klatovy	Gruberg	Vojenský výcvikový prostor Dobrá Voda	1950-1960	Zničena zcela	49.1032575N, 13.3932736E
Klatovy	Horky	Vojenský výcvikový prostor Dobrá Voda	1950-1960	Zničena zcela	49.0926025N, 13.4510314E
Klatovy	Horní Zelená Hora	Vojenský výcvikový prostor Dobrá Voda	1950-1960	Zničena zcela	49.0859258N, 13.4443500E
Klatovy	Horní Ždánidla	Hraniční pásmo	Nespecifikováno	Zničena zcela	49.0876936N, 13.3512531E
Klatovy	Javoří Pila	Hraniční pásmo	Nespecifikováno	Zničena zcela	49.0371197N, 13.4418283E
Klatovy	Jezerní	Vojenský výcvikový prostor Dobrá Voda	1950-1960	Zničena zcela	49.0901697N, 13.4083083E
Klatovy	Kaltenbrunn	Vojenský výcvikový prostor Dobrá Voda	1950-1960	Zničena zcela	49.0694381N, 13.4492956E
Klatovy	Lužná	Vojenský výcvikový prostor Dobrá Voda	1950-1960	Zničena zcela	49.1287447N, 13.4793200E
Klatovy	Malý Babylón	Vojenský výcvikový prostor Dobrá Voda	1950-1960	Zničena zcela	49.1377383N, 13.4475219E
Klatovy	Mühlgespreng	Vojenský výcvikový prostor Dobrá Voda	Postupně po 1945	Zničena zcela	49.0972836N, 13.4240158E
Klatovy	Na kopci	Hraniční pásmo	1945-1950	Zničena zcela	49.2230614N, 13.1510125E

Klatovy	Nový Brunst	Vojenský výcvikový prostor Dobrá Voda	1950-1960	Zničena zcela	49.1765442N, 13.2749214E
Klatovy	Paseka	Vojenský výcvikový prostor Dobrá Voda	1950-1960	Zničena zcela	49.1526167N, 13.3514469E
Klatovy	Písečná Huť	Hraniční pásmo	Nespecifikováno	Zničena zcela	49.2299700N, 13.0985300E
Klatovy	Pod Ostrým	Hraniční pásmo	1945-1950	Zničena zcela	49.1997775N, 13.1551625E
Klatovy	Přední Paště	Vojenský výcvikový prostor Dobrá Voda	1950-1960	Zničena zcela	49.1217231N, 13.4806039E
Klatovy	Prostřední Paště	Vojenský výcvikový prostor Dobrá Voda	1950-1960	Zničena zcela	49.1189425N, 13.4760292E
Klatovy	Rovina	Vojenský výcvikový prostor Dobrá Voda	1950-1960	Zničena zcela	49.1574758N, 13.4199778E
Klatovy	Scheibenrieth	Hraniční pásmo	Nespecifikováno	Zničena zcela	49.1490600N, 13.1756700E
Klatovy	Skelná	Vojenský výcvikový prostor Dobrá Voda	1950-1960	Zničena zcela	49.1599328N, 13.3955528E
Klatovy	Staré Hutě	Vojenský výcvikový prostor Dobrá Voda	1950-1960	Zničena zcela	49.1290428N, 13.4694878E
Klatovy	Staré Hutě	Hraniční pásmo	Nespecifikováno	Zničena zcela	49.1373100N, 13.1925300E
Klatovy	Stimling	Vojenský výcvikový prostor Dobrá Voda	Nespecifikováno	Zničena zcela	49.1364700N, 13.4734700E
Klatovy	Stodůlky	Vojenský výcvikový prostor Dobrá Voda	1950-1960	Zničena zcela	49.1207133N, 13.4343861E
Klatovy	Stodůlská Slunečná	Vojenský výcvikový prostor Dobrá Voda	1950-1960	Zničena zcela	49.1047897N, 13.4196814E
Klatovy	U Matesa	Nespecifikováno	1950-1960	Zničena zcela	49.0695631N, 13.6035083E
Klatovy	U Truhláře	Hraniční pásmo	Nespecifikováno	Zničena zcela	49.2482600N, 13.0891900E
Klatovy	Velký Bor	Vojenský výcvikový prostor Dobrá Voda	1950-1960	Zničena zcela	49.1018908N, 13.4295364E
Klatovy	Zadní Chalupy	Vojenský výcvikový prostor Dobrá Voda	1950-1960	Zničena zcela	49.1211792N, 13.3846831E
Klatovy	Zadní Paště	Vojenský výcvikový prostor Dobrá Voda	1950-1960	Zničena zcela	49.1124444N, 13.4604775E
Klatovy	Zelenohorská Huť	Nespecifikováno	1950-1960	Zničena zcela	49.0737664N, 13.4404411E
Klatovy	Zhůří	Vojenský výcvikový prostor Dobrá Voda	1950-1960	Zničena zcela	49.1773506N, 13.3321836E
Klatovy	Zhůří u Rejštejna	Postupně vysídleno po 1945	1950-1960	Zničena zcela	49.0851069N, 13.5568022E
Plzeň-sever	Malenice	Nespecifikováno	1960-1970	Zničena zcela	49.9259600N, 13.3052000E
Tachov	Domaslavičky	Nespecifikováno	1970-1980	Zničena zcela	49.9274700N, 12.8381417E
Tachov	Hedvičina Pila	Hraniční pásmo	1945-1950	Zničena zcela	49.7421703N, 12.4458175E
Tachov	Hraničky	Hraniční pásmo	1945-1950	Zničena zcela	49.6956825N, 12.5139533E
Tachov	Jalový Dvůr	Hraniční pásmo	1950-1960	Zničena zcela	49.8776400N, 12.5851400E
Tachov	Jedlina	Hraniční pásmo	1950-1960	Zničena zcela	49.7048178N, 12.4768986E
Tachov	Pomezná	Hraniční pásmo	1950-1960	Zničena zcela	49.8097200N, 12.4816700E
Tachov	Pořejev	Postupně vysídleno po 1945	1950-1960	Zničena zcela	49.7329083N, 12.6030592E
Tachov	Stoupa	Hraniční pásmo	1945-1950	Zničena zcela	49.7216836N, 12.4482728E
Tachov	Tišina	Hraniční pásmo	1950-1960	Zničena zcela	49.8698739N, 12.5342000E
Tachov	Vítovice	Postupně vysídleno po 1945	1960-1970	Zničena zcela	49.8037392N, 12.7740231E
Tachov	Zahájí	Hraniční pásmo	1945-1950	Zničena zcela	49.7046631N, 12.4472839E
Tachov	Žebrácký Žďár	Postupně vysídleno po 1945	1950-1960	Zničena zcela	49.7044181N, 12.5601725E